

Synet på England i tidsskriftet Minerva. Perioden 1787 – 1797

Fra progressivt foregangsland til fredens fiende

Jørgen Hansson Eng

Institutt for arkeologi, konservering og historie

Universitetet i Oslo

Våren 2010

Forord.

Først og fremst vil jeg takke min veileder Hilde Sandvik. De to siste årene har vært preget av en del uforutsette problemer som har vanskeliggjort studiehverdagen, og det hadde aldri vært mulig å levere oppgaven på normert tid uten ekstraordinær innsats fra Hilde.

Jeg vil også takke min far, Thor Eng og Hilde H for hjelp og støtte under hele studieperioden.

Mine venner Jørund Haartveit, Joachim Mørk-Eidem, Alexander Møll og Hilde Skarvang for hjelp til språkvask og moralsk støtte.

Innhold

Kapittel 1.....	5
Innledning.	5
Problemstillinger.	6
Avgrensning.	7
Kilder og metode.	8
Historiografi.	11
Disposisjon.	14
Kapittel 2: England og Danmark/Norge. Kontraster og kontakter.....	17
Englands politiske historie i tidlig nytid.	17
Den ærerike revolusjon, en politisk endring.	17
Det engelske politiske system.	21
Utviklingen av en dansk/norsk presse.	22
Distribusjonen av aviser, tidsskrifter og litteratur.	24
Danmark/Norges økonomiske bånd til England.	26
Kapittel 3: Minerva.....	29
Kapittel 4: Det engelske slavehandelsforbudet.	33
Slavehandelsdebatten i England, historisk bakgrunn.	33
Parlamentsdebatten i England.	36
Minervas dekning av den engelske slavehandelsdebatten.	39
Dekningen av slavehandelsdebatten i det engelske parlament.	41
William Pitt dy rolle i slavehandelsspørsmålet.	45
Slavehandelens økonomiske side.	46
Hvordan utvidelsen av den offentlige sfære i England kan ha påvirket slaveridebatten i England/Danmark.	47
Kapittel 5: Parlamentsreform, opptøyer og den irske revolusjon.	51

Debatten om parlamentsreform.	53
Minervas dekning av kravet om parlamentsreform.	55
En endring av politiske rettigheter.	56
Frykten for indre uro.	61
Hvor reell var faren for revolusjon.	64
Opprøret i Irland.	66
Minervas dekning av det irske opprøret.	67
Opprøret i 1798.	72
Minervas prinsipielle utgangspunkt.	78
Kapittel 6: England, fredens hovedfiende.	83
1792-1793, Starten på urolighetene.	83
1794 – Stridighetene eskalerte.	88
1795 – Englands svært utsatte stilling.	94
1796 – Pitt og Englands fredsmotstand.	99
1797 – England på randen av avgrunnen.	106
Minervas redaksjonelle syn på krigen mellom England og Frankrike.	113
Minerva og Samleren, to ulike utgangspunkter.	116
Den dansk/norske nøytralitetspolitikken på Minerva.	120
Krigens økonomiske konsekvens.	121
Kapittel 7: Konklusjon.	125
Kilder og Litteratur.	129
Kilder.	129
Litteraturliste.	129

Kapittel 1.

Innledning.

Englands parlamentariske system, og den konstitusjonelle avgrensingen av kongemakten ble framholdt som et ideal av mange politiske tenkere på 1700-tallet. I ettertid er det særlig den åpne politiske offentligheten som har blitt fremhevet. Profesjonaliseringen av den engelske politikken hadde ført til et parlamentært system hvor politiske temaer ble debattert i parlamentet, og debattene ble referert videre til tidsskrifter og aviser. Det vil si at offentligheten i England hadde en helt annen tilgang til informasjon om de politiske spørsmål og beslutninger enn noe annet land. I denne oppgaven vil det vektlegges at denne debatten også ble tilgjengelig utenfor England på grunn av aviser og tidsskrifter. De parlamentariske debattene ble videreformidlet i dansk/norske media og presenterte en politisk virkelighet som var svært ulik den dansk/norske. Denne politiske debatten medførte også at kontroversielle temaer som slavehandel, valgreformer, krig og menneskets politiske rettigheter ble drøftet offentlig.

Dette grunnleggende synet på England i den norsk/danske offentligheten som et positivt foregangsland endret seg på 1790-tallet. Det var mange faktorer til denne endringen, og det har vært sentralt for meg i denne oppgaven. Jeg har ønsket å se hvordan England og det engelske samfunnssystem ble oppfattet i revolusjonstidens Europa. England stod igjen som vinner etter Napoleonskrigene og preget 1800-tallet politisk, kulturelt og økonomisk. Dette kom som et resultat av begivenhetene som startet i Frankrike i 1789, og jeg mener derfor at det er meget interessant å se hvordan det landet som dominerte og preget Europa ble oppfattet i de årene hvor Europas maktbalanse stod på spill. Jeg har valgt å bruke tidsskriftet *Minerva* som kilde til hvordan England ble skildret og oppfattet. Grunnen til at jeg har brukt tidsskrift som innfallsvinkel var at jeg ønsket å følge en kronologisk utvikling, fra måned til måned. Jeg ønsket å se hvordan de politiske begivenhetene påvirket skildringen og synet på England. *Minerva* gir et innblikk i hvordan man forstod og relaterte seg til begivenhetene som preget deres hverdag. Og hvordan man oppfattet et England, i et Europa snudd på hodet har vært det jeg har villet se nærmere på.

Problemstillinger.

Min overordnede problemstilling for oppgaven er at jeg ønsket å undersøke hvordan England ble oppfattet i den dansk/norske offentligheten før og etter den franske revolusjons start i 1789. Jeg vil belyse den overordnede problemstillingen gjennom enkelttemaer som fikk stor oppmerksomhet i tidsskriftet. Gjennom de temaene ville jeg se hvordan synet på England var i perioden fra 1787, og hvordan den utviklet seg gjennom en svært turbulent epoke frem til 1797.

Jeg har valgt å ta for meg deknningen av slavehandelsdebatten i England, av to årsaker. Hvordan ble en politisk debatt om menneskets rettigheter som individ, og en menneskelig rett til å unngå å bli et offer for slaveri behandlet i Minerva? Et annet aspekt jeg ville se nærmere på var i hvilken grad det dansk/norske slavehandelsforbudet var påvirket av den offentlige debatt i England. Ble den engelske debatt som ble fulgt i detalj i Minerva, indirekte den danske debatt om egen slavehandel?

Et annet tema jeg ville se nærmere på var hvordan debatten om politisk reform i England ble dekket i den dansk/norske offentligheten. Hvordan skildret man en åpen politisk debatt om dyptgående reformer som var svært fjernt fra den politiske virkelighet man opplevde i et eneveldig dobbeltmonarki? Og hvordan skildret man endringen av den engelske reformvennlige politikken? Hvordan oppfattet man den engelske debatten om parlamentsreform? Hva skrev Minerva da reformpolitikken ble tilsidesatt til fordel for en politikk hvor flere av de sentrale engelske borgerrettighetene ble suspendert på grunn av frykt for indre stridigheter? Hvordan ble et av Europas mektigste land skildret i en dansk/norsk offentlighet, mens de gikk fra en progressiv politisk linje til en restriktiv frihetsbegrensende politikk.

England endret sin politikk på grunn av at man anså at faren for at de franske ideene skulle spre seg til England og føre til opptøyer var svært reell for styresmaktene. Da var det svært interessant hvor reell Minerva så på denne faren, mente man at det var en fare for en engelsk revolusjon? Og så man eventuelt positivt eller negativt på en politisk endring i England? Et annet sentralt aspekt ved den frykten de engelske myndighetene hadde for revolusjon, var at den skulle spre seg fra Irland. Den irske konflikten var nært beslektet med de restriktive politiske tiltakene som England innførte på engelsk jord. Fra at man hadde gradvis gitt

innrømmelser til den katolske del av irske befolkning på 1780-tallet til at man innførte restriksjoner, og førte en svært aggressiv politikk ovenfor majoriteten av den irske befolkning. Hvordan så den dansk/norske offentligheten på Englands forhold til Irland? Sympatiserte man med irene eller mente man at en væpnet revolt ikke kunne forsvares. Hvordan ble ønsket om demokratisk representasjon og deltagelse dekket i en dansk/norsk offentlighet under en eneveltig monark?

Det siste temaet jeg ønsket å se nærmere på var det mest omfattende. Hvordan ble England oppfattet i et Europa preget av den franske revolusjonen? Ble England sett på som Europas forsvarer eller som den part som hindret utbredelsen av ny ønsket politisk utvikling? Hvordan ble Englands tidligere så beundrede konstitusjonelle monarki oppfattet i forhold til de nye franske ideer om frihet, likhet og brorskap? Ble den engelske politiske modellen avfeid som arkaisk eller ble den sett på som levedyktig? Hvordan ble krigen mellom England og Frankrike skildret? Tok man parti? Og hvordan påvirket den dansk/norske utenrikspolitikken Minervas dekning av krigen. Ble myndighetenes politikk avgjørende for de redaksjonelle standpunktene? Dette temaet fikk stor oppmerksomhet i Minerva, og vil bli hovedtyngden i oppgaven. Det er også naturlig da de to landene var hovedantagonistene i en krig som preget et Europa frem til Waterloo.

Jeg mener at dette var vesentlige temaer som sa noe om hvordan England ble oppfattet, men også indirekte om hvilken politisk og ideologisk retning Minerva redaksjonelle linje hadde under noen svært turbulente år. Gjennom å studere synet på England vil jeg forsøke å se hvordan Minerva så for seg den europeiske samtid og fremtid. Det er en smal innfallsvinkel til et stort tema, men en liten flik av fortiden vil denne oppgaven forhåpentligvis avdekke.

Avgrensning.

Jeg har valgt å avgrense min oppgave til å gjelde årene 1787-1797, og det har jeg valgt av flere årsaker. Grunnen til at jeg startet min lesning i 1787 var at jeg ville ha med et syn på England i tiden før 1789. Jeg ønsket å se hvordan England ble skildret før begivenhetene i Frankrike eskalerte, og ble det sentrale utenrikspolitiske temaet. Hvordan man dekket den engelske politiske hverdag og utenrikspolitiske beslutninger er altså et startpunkt. Et England som på 1780 tallet hadde en svært reformvennlig regjering, og hvor flere dyptgripende politiske endringer var oppe til offentlig debatt. Årsaken til at jeg slutter i 1797 er mer et slutt punkt av praktiske årsaker. Ti år var et passende slutt punkt, og jeg var engstelig for at

ytterligere årganger ville umuliggjøre en ferdigstilling på normert tid. Jeg har valgt å gjøre et unntak fra denne tidsavgrensingen. Og det er at jeg har fullt Minervas dekning av det irske opprøret eller forsøket på revolusjon i 1798. Begivenhetene i Irland fikk mye oppmerksomhet i Minerva, og jeg valgte derfor å følge utviklingen frem til etter at opprøret i Irland var fysisk slått ned av engelske tropper. Det irske opprøret var en monumental historisk begivenhet som satte dype spor, og jeg mente derfor at det viktig at jeg fulgte tidsskriftets dekning til spørsmålet i hvert fall fysisk ble avklart.

Kilder og metode.

Jeg har valgt å forholde meg til tidsskriftet Minerva nærmest eksklusivt. Jeg har lest de andre aktuelle tidsskriftene fra epoken, men ingen av de andre publikasjonene hadde den samme utenrikspolitiske dekningen som Minerva hadde i hvert nummer med ”Historien”. For meg var det viktig å følge utviklingen kronologisk, og da de andre tidsskriftene hadde sporadisk dekning ble de av den grunn mindre aktuelle. Et tidsskrift som hadde bred dekning var Samleren, men det var kun en årgang som var aktuell. Dette på grunn av at tidsskriftet kun under Conrad Malthes redaktørperiode hadde utenriksstoff av vesentlig kvanta. Samleren var interessant på grunn av at tidsskriftet hadde en annet politisk utgangspunkt enn hva Minerva hadde. Jeg har derfor valgt å bruke den aktuelle årgangen av Samleren i kapittelet om dekningen av krigen mellom England og Frankrike, for å vise at Minervas oppfatning ikke nødvendigvis var dekkende for hele den dansk/norske tidsskriftfloraen. Av andre kilder vil det bli henvisning til reisebøkene til Malthus, Clarke og Woolstonecraft fra 1790-årene. Jeg har brukt bøkene som en innfallsvinkel til å forstå en del av Minervas antatte lesere, som de reisende møter på sine respektive norgesbesøk, men reiseskildringene vil ikke bli analysert i inngående grad.

Det er ikke uproblematisk å forholde seg til et tidsskrift skrevet under sensurlovgivning. I samtiden hevdet flere at de hadde en fri presse, og var meget opptatt av ytringsfriheten. Men hvor reell denne ytringsfriheten var i den dansk/norske offentligheten er diskutabelt. Myndighetene bøtela brudd på ytringsbegrensningene. Conrad Malthes boktrykker ble bøtelagt ved flere anledninger for å trykke upassende artikler. Minervas medgrunnlegger Knud Lyhne Rahbek trykket en vise av Heiberg i Tilskueren i 1794 som ble regnet som en fornærmelse mot George den 3, og Heiberg ble dømt til å betale 300 riksdaler i bot.¹ Men ble

¹ F.Rönning, *Rationalismens Tidsalder, sidste halvdel af 18. århundrede, en litterærhistorisk fremstilling*, (København: Karl Schønbergs Forlag, 1896), 331.

bøteleggingen sett på som et angrep på trykkefriheten, eller ble de sett på som brudd på gjeldende lovgivning? Minerva hadde selv en artikkel hvor man sammenliknet Pitts innskjerping av trykkefriheten og rettsaken mot Paines forlegger. Her hevdet man at saken mot Thomas Paine sin forlegger var en ting. Her prøvde man saken rettslig, og det var legitimt. Noe helt annet var vilkårlig maktutøvelse fra myndighetene som begrenset pressefriheten på grunn av at de mislikte journalistikken.²

Naturligvis, det indrømmer Minerva, kan der utkomme virkelig strafskyldige skrifter, der enten bekrige religionens grundlærdomme eller udstrø ryggeløshedens gift. Men i et sådant tilfælde kunde politimesteren jo blot forbyde bogens salg, indtil oplyste mænd som af regeringen udnævnes dertil, havde afgivet deres skön.³

Minerva aksepterte at det eksisterte et lovverk som begrenset yringsfriheten da det kom til sensible områder av statssystemet, som religion og majestetsfornærmelser. Det man ikke fant akseptabelt var den vilkårlige maktbruken til de engelske myndighetene på 1790-tallet. Et system hvor staten endret lovverket etter forgodtbefinnende, og offentlig kritikk ble møtt med restriksjoner.

Det inntrykket man får ved en gjennomgang av det utenrikspolitiske stoffet i Minerva var at deknningen i vesentlig grad var preget av en stor grad av redaksjonell frihet. Tidsskriftet tok redaksjonell stilling til mange vesentlige samfunnsspørsmål. Den frie redaksjonelle profilen viste seg i de politiske kommentarene til utenrikspolitiske spørsmål. Man stod helt åpenbart vesentlig friere til å kommentere begivenheter utenfor Danmark/Norge enn rene innenrikspolitiske samfunnsbegivenheter. Den utenrikspolitiske deknningen var nyansert og pragmatisk, og man fulgte ikke en spesifikk politisk linje, noe som eventuelt kunne ha tydet på instruksjoner fra enevoldsmakten. Så forskjellen fra hvordan det ble etter sensurlovenes innskjerpelse i 1799 var stor. Men det var ingen måte en garanti for at man skrev med fri hånd. Som det vil bli vist til i kapittel 3 om Minerva, var redaktørene tidvis politisk presset, men de lot likevel sjelden en anledning gå fra seg til å insistere på at man hadde yringsfrihet. Så da blir det et spørsmål hva slags definisjon av yringsfrihet man skal legge til grunn, og om hvorvidt en moderne tids definisjon skal sette premissene for datiden oppfatning.

² *Minerva*, November 1792, 278

³ Rönning, *Rationalismens Tidsalder, sidste halvdel af 18. århundrede, en litterærhistorisk fremstilling*, 140.

Dette var et sitat av Knud Lyhne Råhbk hvor han uttalte seg om sitt redaksjonelle utgangspunkt, og som tydet på en uavhengig status.

Upaartisk, saavidt Menneske kunne, har jeg stræbt at være, og har vært. Jeg staar i ingens sold, uden kongens, verken penge, eller forhaapninger, eller gunstbevisninger eller noget bestukket, eller kan bestikke mig til kalde det hvidt, jeg finder sort, eller til engang fortie, hvad jeg efter min paatagne forpliktelse til at nævne det viktige jeg veed, burde sige.⁴

Her ble det i en forsvarstale om tidsskriftets upartiskhet fremhevet at man stod i kongens sold, og det sa noe om at datidens oppfatning av en uavhengig journalistikk var forskjellig fra hva man ville definere det i dag. Christen Pram var også ansatt i statlige stillinger i fra 1781 ved siden av sitt redaktørarbeid.⁵ Det vil si at en av Minervas redaktører var lønnet av et eneveldig monarki, men det var ikke uvanlig på den tiden at man hadde flere arbeidsgivere. Og det var ikke gitt at lojaliteten til en arbeidsgiver nødvendigvis gikk ut over Minervas integritet, såfremt det ikke oppstod en interessekonflikt. Man kan hevde at det heller ikke var et problem for tidsskriftet at Danmark opprettholdt et nøytralitetsprinsipp, og at man med offentlig ikke tok side i den europeiske storkrigen. Det ble et problem da England og Danmark/Norge havnet i en disputt som fikk bred dekning i Minerva, England nektet å godkjenne de dansk/norske traktatene med Frankrike, og utlyste kaperbrev.⁶ Ble da den nasjonale posisjon betydningsfull for dekningen av England, og kan den fra det tidspunkt ikke lenger sees på som uavhengig? Det var ikke et merkelig at en nasjonal presse var mot en politikk som ikke respekterte ens egen nasjons nøytralitetspolitikk, og man kan ikke definere et tidsskrift som ufritt på grunn av at deres redaksjonelle standpunkt sammenfalt med myndighetenes. Så man kan vanskelig si at kilden på et tidspunkt var fri og på et annet ikke, mitt valg har vært å ta Minervas utgiveres uttalelser om en opplevd ytringsfrihet på alvor.

Håkon Evju skrev i sin masteroppgave ”I revolusjonens skygge” om en artikkel Christen Pram skrev om det konstitusjonelle franske monarki anno 1791, og at det var fordelaktig for det franske folk, men at det ikke nødvendigvis var det rette for Danmark/Norge som han mente hadde begynt en stille revolusjon i riktig retning fra 1660.⁷ Det vil si at en liberal skribent på slutten av 1700-tallet mente at nasjonen hadde gått i riktig retning ved å innføre Europas konstitusjonelt sett sterkest befestete enevelde. Men man bør også vise fortiden og fortidens skribenter den respekt at man tar det de skriver på alvor, og å se det ut i fra deres

⁴ *Minerva*, Januar 1794, 104.

⁵ Håkon Andreas Evju, *I revolusjonens skygge*, masteroppgave i historie, (Oslo: UIO, 2008), 1.

⁶ *Minerva*, Juli 1793, 130.

⁷ Evju, *I revolusjonens skygge*, 7.

egen tidsalder og ikke alltid belemrer de vår tids synspunkter og problematikk.⁸ Man kan tillegge datidens skrivende mennesker mange motiver og synspunkter som ikke kommer til orde på grunn av det regime de levde under, og man skal alltid huske på det. Men man bør også vise fortiden og fortidens skribenter den respekt at man tar det de skriver på alvor, og å se det ut i fra deres egen tidsalder og ikke alltid belemrer de vår tids synspunkter og problematikk. Et ”opplyst enevelde” ble oppfattet som en liberal utvikling, og det er fullt ut plausibelt at Christen Pram mente at utviklingen i sin samtid hadde gått i riktig retning under et enevelde selv om det ikke passer vår tids synspunkter på hvordan en stat skal regjeres.

For meg har det sentrale ved denne oppgaven vært at jeg ville vise en politisk utvikling fordelt på flere temaer over en tidsperiode. Derfor har valgt å følge den politiske utviklingen på hvert av de områdene som ble skissert i innledningen kronologisk. Jeg har ønsket å vise hvordan endringen i Minerva foregikk fra nummer til nummer for å prøve å tydeliggjøre om ikke det daglige så i hvert fall det månedlige synet på store verdensbegivenheter. Dette har jeg valgt som metode for å forsøke å komme så tett opp til deres hverdag som mulig, og forsøke å fortelle noe om hvordan samtiden opplevde et svært kaotisk Europa.

Historiografi.

Det var ulike synspunkter på hvor oppdatert og bevisst befolkningen i Danmark/Norge var politisk, og ingen teori som har forsøkt å teoretisere den betydningen England hadde for den norsk/danske offentlighet. England ble spesifikt før 1790-tallet sett på som et ideal da det kom til det frie ord. Tyge Rothe mente i en artikkel i Minerva i 1786 at England og sagatidens Norge var eksempler på fristater hvor folket var suverent.⁹ Men han mente at den engelske statsforfatning og ytringsfrihet også var et statssystem hvor fyrsten måtte ta hensyn til folket.¹⁰ Rothe priste den engelske pressefriheten og den frie parlamentære debatt i en annen artikkel året før, men også i denne artikkelen presiserte han at England ikke lenger var alene om denne friheten.

⁸ Evju, *I revolusjonens skygge*, 1.

⁹ Jens Arup Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, *Historisk tidsskrift*(Oslo:Universitetsforlaget,1958), 422.

¹⁰ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, *Historisk tidsskrift*, 442.

Ei længere har Britten eksklusiv rett til at tænke og tale frit. Vi have det og, vi andre: og hvo der kan undvære Mæktiges yndest, han kan tale Folkesag saa raskeligen, som stod han i britisk parlament. Hvilken herlig Tid, i den vi leve.¹¹

Den oppfatningen om at man levde med trykkefrihet, og at man hadde en reell innflytelse forklarte Jens Arup Seip med det han kalte en teori om det opinionsstyrte enevelde.¹² Som han hevdet var en forklaringsmodell for hvordan det oldenborgske eneveldet, og datidens skribenter legitimerte et eneveldig monarki i opplysningens tidsalder. Et av de sentrale trekk ved teorien var at monarkens makt skulle utgå fra støtte i den offentlige opinion, og at makten ikke var legitim hvis det ikke var tilstede. Opinionen viste sine holdninger gjennom media, og monarken måtte være seg dette bevisst og ta hensyn til de ankepunkter den hadde.¹³ Men hvor viktig var opinionen under eneveldet, og hvor representativ var tidsskriftenes ytringer for opinionen? Var ytringene en manifestasjon av en bred folkelig mening, eller var det en liten elite som skrev for et begrenset publikum, og hadde de facto lite allmenn innflytelse. Jens Arup Seim mente at:

sterke teoretiske pregete utforming av den (den politiske litteratur) tillot tanken å føres langt ut i hva vi vil kalle radikal retning.¹⁴

Historikeren Mona Ringvej mente i artikkel om tidsskriftet ”den snakkende bergenser” at dette sitatet kan plasseres i en historisk tradisjon hvor man anså at tidsskriftet var et elitefenomen, at tidsskriftet var et uttrykk for et smalt progressivt segments mening. Skribentene tilhørte et øvre sosialt sjikt, hvis tenkning ikke var representativ for et bredere segment, og at deres betydning var som en fortropp for fremskutt tenkning.¹⁵ Ringvej påpekte at dette synet har mottatt kritikk i senere tid, blant annet fra Arne Apelseth, som kritiserte forestillingen om tidsskriftene som et ”lokomotiv” som dro massen mot en ny moderne virkelighet.¹⁶

¹¹ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, *Historisk tidsskrift*, 443.

¹² Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, *Historisk tidsskrift*, 443.

¹³ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, *Historisk tidsskrift*, 443.

¹⁴ Mona Ringvej, *Den snakksomme bergenser, 1794-96. Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, (Bergen: Fagbokforlaget, 2008), 155.

¹⁵ Ringvej, *Den snakksomme bergenser, 1794-96. Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, 155.

¹⁶ Ringvej, *Den snakksomme bergenser, 1794-96. Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, 155.

Den danske historikeren Edvard Holm mente at den skrivende offentlighet opplevde at de arbeidet under trykkefrihet, og at den økende politiseringen av media var et ønske om en reformering av samfunnet.¹⁷ Men for Holm var denne troen et naivt utgangspunkt på grunn av at den var en rettighet som var basert på vilkårlighet fra myndighetene, og ikke var konstitusjonelt befestet.¹⁸ For den økende politiseringen av den dansk/norske offentligheten var ikke et resultat av en endring av presserestriksjonene av 1773, den var et resultat av mangel på påtale fra myndighetene.¹⁹ Men var man naive i den tro at dette var en varig endring som stod fast? Man var klar over at den ikke var konstitusjonelt befestet, men gjorde det den mindre reell eller varig? Og hva var garantien i en konstitusjonelt befestet rettighet?

Dette hadde man England på 1790-tallet som eksempel på da William Pitt dy og hans regjering opphevet både Habeas Corpus og innførte restriksjoner på ytringsfriheten. Et parlamentært styre var da de facto ikke en garantist for ytringsfriheten. Og man kan da hevde at vilkårlig maktutfoldelse ikke kun var et problem for et eneveldig monarki. Endringene i England ble også, som det vil bli eksemplifisert senere i oppgaven, sterkt kritisert av tidsskriftene *Minerva* og *Samleren*. Man opplevde da frem til de nye restriksjonene av 1799, en hverdag hvor man opplevde at man hadde større pressefrihet enn i det man inntil starten på 1790-tallet hadde sett på som frihetens foregangsland. At denne oppfatningen var utbredt kan reisedagboken til Thomas Malthus kan tyde på. Han skrev i sin reisedagbok fra Norge om et møte med en norsk demokrat i Trondheim som hevdet at trykkefriheten hadde vært svært gunstig for dobbeltmonarkiet, og beklaget den mindre frihet de opplevde på den front i England.²⁰ Denne oppfattelsen av pressefrihet ble også bekreftet av Bernt Anker, han sa at regenten var for ytringsfrihet både av prinsipielle og realpolitiske årsaker. Anker brukte et eksempel på en hendelse hvor regentskapet hadde brukt eksisterende lovverk for å straffe en forfatter, hvis bok hadde brutt sensurbestemmelsene. Det eneste man hadde oppnådd med dette var at en lite lest bok ble en meget populær bok etter at den hadde blitt trukket for retten. Av dette lærte man at der var klokere å overse små brudd på bestemmelsene.²¹

Denne pragmatiske uttalelsen til Anker kan meget mulig ha vært et spark mot England og den rettergangen de førte mot Thomas Paine i absentia og hans forlegger. Men Malthus sine diskusjoner med fremtredende borgere om ytringsfrihetens vilkår viste at de opplevde en

¹⁷ Evju, *I revolusjonens skygge*, 10.

¹⁸ Evju, *I revolusjonens skygge*, 10.

¹⁹ Haakon Fiskaa, *Den norske presse før 1850*. Fredriksstad, Institutt for journalistikk, 1985, 20.

²⁰ Thomas Malthus. *Reisedagbok fra Norge 1799*. Oslo, Cappelen, 1968, 110-111.

²¹ Malthus. *Reisedagbok fra Norge 1799*, 28

ytringsfrihet, og at de restriksjoner som hadde blitt innført i England var mer restriktive enn hva man selv levde under. Dette var da et paradoks da den loven som ble vedtatt etter Struenses fall ettertrykkelig slo fast at det var forbud mot å trykke slikt stoff som enten angår staten og regjeringen, alminnelige foranstaltninger eller andre stridsskrifter, især hvor personer angripes.²² De restriksjonene var langt strengere enn hva man hadde vedtatt i England hvor man fortsatt hadde en aktiv politisk opposisjon.

Det var mulig at både demokraten og Bernt Anker snakket om en presse som skrev under tidligere nevnte ”stille sensur”, og at det var en frihet under ansvar. Men at det var en konsensus følelse av en ny frihet og at mange mente at man levde i en tid hvor ytringsfriheten opplevdes reell. Jens Arup Seip refererte til Birckner som hevdet at man hadde trykkefrihet, det som manglet var at den ikke var konstitusjonelt sikret.²³

Men som nevnt i sitatet var ytringsfriheten ikke konstitusjonelt befestet, og vilkårligheten man reelt sett opererte under ble klarlagt da man innskjerpet praksisen i 1799, og det ble innført dødsstraff for å kritisere konge, regjering og styreform.²⁴ Senere ble det også forbudt å spre rykter uavhengig om det var sanne eller ikke, og man nektet avisutgiverne å publisere noe som var i strid med regjeringens politikk.²⁵ Denne innstrammingen fikk den konsekvens at man selv under et fiendelig bombardement av København i 1807 ikke kunne skrive om angrepet selv om hele byen kunne kjenne på kroppen hva som foregikk.²⁶

Disposisjon.

Jeg har valgt å dele oppgaven i tre deler. Den første delen er de tre første kapitlene. Første kapitlet blir brukt til å drøfte oppgavens utgangspunkt, kilder, metode og historiografi. Kapittel nummer to er et bakgrunnskapittel, her blir det sentrale historiske rammeverket til oppgaven presentert. Bakgrunnskapitlet inneholder tre ulike emner som alle er essensielle for oppgaven. Endringen av den engelske politikk etter den ærerike revolusjon er et vesentlig poeng på grunn av at begivenhetene av 1688 preget synet på England frem til 1790-tallet. Den

²² Fiskaa, *Den norske presse før 1850*, 20.

²³ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevælde*, *Historisk tidsskrift*, 402.

²⁴ Mona Ringvej, *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis*.

Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder. Artikkel 2008. 2.

²⁵ Ringvej *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis*. *Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder* 2

²⁶ Ringvej, *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis*. *Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder* 2

politiske endringen hvor forholdet mellom konge og parlament ble konstitusjonelt avklart, og den påfølgende fremvekst av den engelske konservatismen var den sentrale bakgrunnen til hvordan man oppfattet England i dobbeltmonarkiets offentlighet.

Pressehistorikk, distribusjon og vilkår er vesentlige aspekter ved den økende liberaliseringen av dansk/norsk offentlighet på 1700-tallet, og av stor betydning for den nye politiske journalistikken i siste halvdel av 1700-tallet. Den politiske journalistikken som *Minerva* bedrev fra første utgave i 1785 hadde ikke vært mulig hvis ikke myndighetenes mer pragmatiske tilnærming til sensurbestemmelsene trådte i kraft. Det trykte media har kun betydning gjennom sine lesere. Derfor mente jeg at det var viktig med en del hvor det kort ble gått igjennom det trykte medias utbredelse hos befolkningen. Hva slags litteratur og samfunnsaktuelle publikasjoner som var utbredt, det vil si hva folk leste mener jeg er en vesentlig del av bakgrunnen hvis man skal se på den politiske betydningen til en i økende grad politisert presse.

Det siste aspektet i bakgrunnskapittelet er de økonomiske båndene Danmark/Norge hadde til England. I dette segmentet vil Norges økonomiske relasjon til England spille en større rolle. Dette fordi den norske økonomien var i et avhengighetsforhold til England som Danmark ikke var. Et av utgangspunktene for oppgaven er at den dansk/norske offentligheten i stor grad var en. Det vil si at det er plausibelt at den økonomiske relasjonen mellom England og Norge kan ha hatt betydning for oppfatningen av England i offentligheten. Derfor ble de økonomiske båndene et vesentlig aspekt å gi kort gjennomgang av i et bakgrunnskapittel på grunn av de båndene var det viktigste, eller i hvert fall et av de viktigste mellom England og Danmark/Norge.

Den tredje delen av oppgavens første del handler om *Minerva* som tidsskrift. Det er en kortfattet gjennomgang av tidsskriftets 23 år lange historie, med en presentasjon av Knud Lyhne Råhbek og Christen Pram, deres utgangspunkt og redaksjonelle ønske for *Minerva*. Det er også kortfattet presentert de utfordringene de to redaktørene møtte på grunn av *Minervas* politiske profil.

Kapittel fire, fem og seks er oppgavens hoveddel. De handler om tre ulike aspekter ved England og hvordan det ble oppfattet av tidsskriftet *Minerva*.

Kapittel fire omhandler England som et progressivt foregangsland på slutten av 1780-tallet og begynnelsen av 1790-tallet. En nasjon som gjennom en politisk debatt endret en økonomisk

tilsynelatende lønnsom handel på grunn av det var moralsk forkastelig overfor sine medmennesker. At økonomiske motiver ble underlagt moralske da det kom til vesentlige næringsinteresser var unikt, og den debatten som ble ført vekket beundring hos Minerva. Dekningen av debatten viste hvordan oppfatningen av England endret seg fra beundring til oppgitthet. Hvordan man først beundret et politisk system som gjennom en langvarig parlamentarisk debatt førte nasjonen i en opplyst retning, til en oppgitthet over et parlamentarisk system som gjennom legitime parlamentarisk taktikk kunne trenere og ikke gjennomføre vedtatt lovgivning.

Kapittel fem omhandler den engelske debatten om parlamentsreform, hvordan engelsk indre uro førte til at myndighetene suspenderte mange av de frihetene som man oppfattet som menneskerettigheter. Det vil si friheten til å uttrykke seg skriftlig og verbalt om hvilke samfunnsområder man ønsket. Denne nye restriktive politiske linjen fra England ble kommentert av Minerva som om de engelske myndighetene førte landet vekk fra den frie hverdag som hadde blitt beundret av verden til et samfunn under strenge politiske restriksjoner. Den siste delen i kapittel fem handler om Irland. På 1780-tallet hadde engelske myndigheter gitt flere innrømmelser til de irske katolikkene, og man hadde også på dette området ment at man beveget seg i en progressiv ny retning som på sikt ville gi majoriteten av den irske befolkning fulle borgerrettigheter. Denne politikken endret seg av flere årsaker på 1790-tallet, og det kulminerte med det irske opprøret av 1798.

Kapittel seks omhandler hvordan Minerva dekket England i relasjon til Frankrike under krigen på 1790-tallet. Hvordan man anså at England var hovedhinderet for fred, og det landet som hardnakket forsvarte den ”gamle verden” mot de nye franske ideene. Dette viste hvilken utvikling England på få år hadde gått igjennom i Minerva. Fra et liberalt foregangsland, et eksempel for alle andre nasjoner, til at man ble landet som hardnakket sørget for hundretusener av mennesker døde, og en krig som fikk store konsekvenser på mange områder for hele Europa.

Jeg har valgt en disposisjon hvor temaene som av og til kan gå inn i hverandre er adskilt. Dette har jeg gjort for å klarlegge enkelttemaene, og Minervas reaksjon på hvert enkelt av temaene. Oppgaven blir avsluttet med et kort konkluderende kapittel hvor oppgaven blir oppsummert med en kortfattet konklusjon.

Kapittel 2: England og Danmark/Norge. Kontraster og kontakter.

Englands politiske historie i tidlig nytid.

Konfliktlinjene i England hadde vært mellom konge og parlament, og det kulminerte med Charles den 1. avretting i 1649. Denne konflikten hadde ført frem en republikk under Cromwell, og at Charles den 2 måtte inngå en avtale med parlamentet hvor kongens makt ble begrenset før han inntok tronen i 1660. Englands restaurasjon i 1660 var i utgangspunktet en avtale mellom monark og parlament, hvor maktområdene til de to institusjonene ble begrenset. Problemet med restaurasjonen var at kongen fortsatt hadde en betydelig maktposisjon, og parlamentets eneste reelle makt lå i at man styrte utskrivningen av skatter, og dermed finansierte landet. Charles den 2 oppløste parlamentet over lengre periode, da han blant annet gjennom franske subsidier klarte seg uten utskrevde skatter fra parlamentet. Da James den 2 ble avsatt i 1688 var man svært opptatt av at kongens makt skulle begrenses konstitusjonelt. Denne avgrensingen av kongens formelle makt ble formalisert gjennom William den 3 måtte signering av "the declaration of rights". Dokumentet begrenset monarkiets makt på sentrale områder. Monarken kunne ikke fjerne lover uten parlamentær godkjenning, det skulle være full ytringsfrihet i parlamentet, og jevnlig parlamentsvalg ble en formalisert rettighet for befolkningen.²⁷ Kongen hadde fortsatt reell makt over parlamentet gjennom vetoretten, men dette ble tidlig et maktmiddel kun i navnet. William den 3 brukte vetoretten fem ganger, og alle de lovene han nedla veto mot, ble senere vedtatt som lov.²⁸ Dronning Anne nedla et veto i løpet av sin regentperiode, og siden har det ikke hendt.²⁹

Den maktavgrensingen som ble fastslått i "the declaration of rights" var en avgjørende definering av maktforholdet mellom monark og parlament, og en definering som har vist seg og være konstant.

Den ærerike revolusjon, en politisk endring.

Den engelske ærerike revolusjon var en fundamental politisk begivenhet. På et relativt fredelig maner ble en monark avsatt på grunn av at han ikke ville avfinne seg med de konstitusjonelle avgrensingene. Dette var ulikt fra hva situasjonen hadde vært under den engelske borgerkrigen, og den påfølgende avrettingen av Charles den 1. Man kan hevde at

²⁷ Christopher Hill, *The Century of Revolution, 1603-1714*, second edition, (London: Routledge 1993), 236.

²⁸ Hill, *The Century of Revolution, 1603-1714*, 237.

²⁹ Hill, *The Century of Revolution, 1603-1714*, 237.

borgerkrigen var en konflikt mellom konge og parlament, og det var en konflikt mellom en konge som mente han kun stod til ansvar for gud, og et parlament som var uenig. Men Cromwells påfølgende regime var langt fra demokratisk, og det var ikke en varig politisk endring. Den ærerike revolusjon var en hendelse hvor man bygget en konstitusjon opp om klare rammer, og hvor tiltroen til mennesket, og menneskets evne til å handle rasjonelt var essensielle bestanddeler. Thomas Hobbes sitt pessimistiske grunnsyn om at mennesket i naturtilstand var i konstant krig, og autokratiet var det eneste maktmidelet for å holde individet fra naturtilstanden, kan brukes til å forklare både Charles den 1. og Oliver Cromwell sitt styre.³⁰ Den eneveldige makten var den eneste garantisten for en fredelig menneskelig sameksistens, alternativet var et liv i frykt, og en kultur uten verken materiell eller kulturell progresjon.³¹

Hvis Hobbes kan legges til grunn for styret i England frem til restaurasjonen, var John Locke den som ideologisk begrunnet den ærerike revolusjonen, og et samfunn hvor makten var konstitusjonelt avgrenset. For Locke var mennesket i naturtilstanden til Hobbes ikke et rovdyr som utemmet ville skade sine medmennesker. Han mente i motsetning, at mennesket i naturtilstanden ville handle moralsk og rasjonelt.³² For Hobbes var ikke ideen om et autokrati en idealtilstand, det var det minst skadelige statssystemet for individet, men intet ideal. For han var demokrati ved innføringen av et reelt representativt organ en utopi, på grunn av at mennesket ikke ville være i stand til å representere sine medmennesker. Man ville som folkevalgt ha muligheten til å sikre seg personlige fordeler på bekostning av andre, og dette kunne ikke et individ i naturaltilstanden motstå.³³ Et individ ville hvis gitt mulighet utøve vilkårlig maktmissbruk ovenfor sine medmennesker, og dette ville være resultatet ved en økende demokratisering av samfunnet.

Locke mente det motsatte. For han var et representativt organ, en institusjon som garanterte individet mot vilkårlig maktmisbruk. På grunn av sitt antall vil en folkevalgt forsamling aldri som helhet kunne utsette sine medborgere for en vilkårlig maktutøvelse, men være en garantist for det motsatte.³⁴ John Locke var ikke blind for at det kunne oppstå interessekonflikter ved et parlamentært styre, og de konfliktene mente han at man kunne

³⁰ D.H.Pennington, *Europe in the seventeenth century*. Second edition,(Eastbourne: Longman,2003),220.

³¹ Pennington, *Europe in the seventeenth century*,220.

³² Pennington, *Europe in the seventeenth century*,230.

³³ Pennington, *Europe in the seventeenth century*220.

³⁴ Pennington, *Europe in the seventeenth century*,231.

unngå ved at den lovgivende og eksekutive makt var adskilt.³⁵ For Locke var det kompromisset som den ærerike revolusjon innebar definisjonen av et idealsamfunn. Et samfunn hvor den lovgivende og utøvende makt var separate, og dermed korrupsjonsfrie, og et samfunn hvor maktavgrensingen var klar og konstitusjonelt befestet, og dermed en garanti mot indre stridigheter.³⁶ Den ærerike revolusjon var så nær et ideal man kunne komme, og for Locke var kontrasten til resten av Europa stor.

While foreigners might live in the darkness of absolutism, in England, justice and freedom had at last been reconciled with security.³⁷

For John Locke var ikke et opplyst enevelde en alternativ styringsform, et eneveldig styre var ikke kun politisk galt, det var også umoralsk.³⁸

Betydningen av den engelske konstitusjon som ble fastsatt i 1688, viste seg og bli en svært avgjørende hendelse for den politiske utviklingen i England. Den influerte den grunnleggende tankegangen til betydningsfulle politiske tenkere som Adam Smith og Edmund Burke, og formet mye av den engelske konservatismen. For Burke var den engelske konstitusjon, og det engelske parlament et forsvarsverk for sivilisasjonen. Et dokument som ifølge Burke:

Defending a middle ground, a third option, between the despotism of the monarch and the despotism of the multitude.³⁹

Den ærerike revolusjon var ikke en revolusjon i klassisk forstand. Det var ingen omveltning, og en kullkasting av den eksisterende samfunnsstruktur, det var det motsatte. Monarken James den 2. ville innføre en sekularisering av samfunnet, på grunn av at han var katolikk og hadde en katolsk arving, og var en tilhenger av et absolutt enevelde. Dette stod i strid med den engelske forfatning, og dermed var det for Edmund Burke, kongen som var den

³⁵ Pennington, *Europe in the seventeenth century*, 230.

³⁶ Pennington, *Europe in the seventeenth century*, 230.

³⁷ Pennington, *Europe in the seventeenth century*, 230.

³⁸ Pennington, *Europe in the seventeenth century*, 230.

³⁹ Edmund Burke, *Reflections on the Revolution in France, A critical edition, edited by J.C.D. Clark*, (Stanford : Stanford University Press, 2001), 25.

revolusjonære.⁴⁰ Da James den 2 hadde blitt tvunget i eksil, endret man de uklarhetene i forfatningen som James den 2 hadde prøvd å utnytte. Relasjonen mellom monark og parlament ble avklart og befestet, enkelte andre uklarheter i forfatningen ble klargjort, men resten av samfunnsstrukturen ble stående.⁴¹

The nation kept the same ranks, the same order, the same privileges, the same franchises, the same rules for property, the same subordination, the same order in the law, in the revenue, and in the magistracy, the same commons, the same corporations, the same elections.⁴²

For Edmund Burke var den engelske konstitusjon et hellig dokument. En konstitusjon var etter den fastsettelse en kontrakt som regulerte samfunnet, og som var ubrytelig. Det eksisterte intet individ, gruppe eller monark som hadde noen som helst rett til å endre en nasjons fastsatte konstitusjon, såfremt det ikke var unison enighet blant alle politiske fraksjoner om at kontrakten ikke lenger var valid.⁴³

Society, a contract between the dead, the living and the unborn.⁴⁴

Burke sitt syn på den engelske konstitusjon var ikke enestående. Det var en utbredt oppfatning i England på 1700-tallet om at Englands fordelaktige posisjon i verden var et resultat av den engelske konstitusjon. For mange var det den ærerike revolusjon starten på en tidligere usett politisk frihet som var konstitusjonelt befestet, og ikke avhengig av ulike monarkers forgodtbefinnende. Dette grunnleggende synet om at det engelske samfunn var unikt, og at dette var et resultat av 1688, var et hovedtrekk ved den rådende engelske ideologien på 1700. Og skal man prøve å forstå Edmund Burke og William Pitt sin reaksjon på den franske revolusjonen, var det essensielt at man tar i betraktning at for dem og mange andre, var angrep eller vesentlige endringer av konstitusjonen et angrep på den siviliserte verden. Og i England var de ikke alene om det synet. En engelsk bokkritiker uttalte følgende i 1776, 88 år etter den ærerike revolusjon:

⁴⁰ Burke, *Reflections on the Revolution in France, A critical edition, edited by J.C.D. Clark*,39.

⁴¹ Burke, *Reflections on the Revolution in France, A critical edition, edited by J.C.D. Clark*,39.

⁴² Burke, *Reflections on the Revolution in France, A critical edition, edited by J.C.D. Clark*,39.

⁴³ Burke, *Reflections on the Revolution in France, A critical edition, edited by J.C.D. Clark*,42.

⁴⁴ RR.Palmer, *The age of the democratic revolution, II The Struggle*,(New Jersey: Princeton University Press,1970),314.

The constitution of England, is without doubt the most perfect form of government that ever was devised by human wisdom.⁴⁵

Det engelske politiske system

Etter den ærerike revolusjon var monarkiets makt konstitusjonelt begrenset, og England ble en nasjon hvor politikere i større grad enn adel og monarki hadde den daglige styringen med England. Denne profesjonaliseringen av politikken mente den engelske historikeren Tony Claydon, kunne forklares ut i fra Jurgen Habermas sin teori om utvidelsen av den offentlige sfære. Etter restaurasjonen i 1660 ble politikk drøftet og diskutert i kaffehus, presse og klubber. Den økende politiseringen av samfunnet gjorde også at det ble avholdt folkelige demonstrasjoner mot myndighetene hvis man var uenig i et politisk standpunkt.⁴⁶ Det var en ny politisk bevissthet blant befolkningen, og dette førte også til at man organiserte seg i grupperinger man følte seg hjemme i politisk. Dette var grobunnen for utviklingen av de politiske partiene, og denne utviklingen var et essensielt trekk for den engelske parlamentære utviklingen.

Fra 1660-tallet gjorde sentrale stridstemaer, som kongen og kirkens rolle i det engelske samfunn, at man skilte seg ut i de politiske grupperingene som senere ble benevnt som Tory og Whigs. Tory-partiet var opptatt av å forsvare monarkiet, og den anglikanske kirkes posisjon, de to institusjonene var for partiet garantisten for et stabilt og sivilisert England. De som identifiserte seg med Whig-partiet var ikke nødvendigvis uenig i at dette var et viktig rammeverk for en nasjon, men man var opptatt av at rettighetene til begge institusjoner skulle være konstitusjonelt begrenset, og under politisk kontroll.⁴⁷ Man hadde et ulikt ideologisk utgangspunkt i de forskjellige grupperingene, men det var fra starten av ikke organiserte politiske partier. Det var ikke uvanlig å bytte politiske side hvis man var uenig med det standpunktet grupperingen tok til et politisk spørsmål. Så det var vanskelig å definere de to

⁴⁵ R.R.Palmer, *The age of the democratic revolution, I the Challenge*, (New Jersey: Princeton University Press, 1989), 143-44.

⁴⁶ Tony Claydon, *Europe and the Making of England, 1660-1760*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2007), 220.

⁴⁷ Claydon, *Europe and the Making of England, 1660-1760*, 221.

grupperingene som formelle partier, men de var organisert nok til at de ble oppfattet av samtiden som to ulike politiske grupperinger, men ulike syn på hvordan landet skulle styres.⁴⁸

Utviklingen av en dansk/norsk presse.

England hadde tidlig på 1700-tallet en friere pressehverdag enn hva andre land hadde med blant annet "The spectator", som et tidlig eksempel på ny, friere og mer ambisiøs presse. Dobbeltmonarkiet Danmark/Norge hadde på ingen måte den samme frie presse eller pressehistorie. Den dansk/norske pressen utviklet seg fra slutten av 1600-tallet med sentrum i København. Kongen ga ulike trykkerier rett til å utgi ukentlige aviser på dansk og tysk, disse avisene hadde et stort marked i Danmark, men også i Norge. Det var viktig presisere at den dansk/norske offentligheten var en i store deler av 1700-tallet.⁴⁹ Så selv om den første norske avisen ble utgitt først i 1763, 129 år etter den første danske avisen.⁵⁰ Var ikke det ensbetydende med at man ikke var informert eller deltok i offentligheten.

Den dansk/norske pressen var under eneveldet i starten av 1700-tallet under kontroll av staten. Man hadde en egen sensurparagraf av 1701, og en rekke sanksjoneringsmuligheter for å kontrollere en eventuell kritisk presse.⁵¹ I England var det i større grad lov og anledning til politisk diskusjon, noe som var fjernt fra hva man kunne lese i den dansk-norske presse på starten av 1700-tallet. Fra starten av den danske presse var det aviser som fikk trykkeprivilegium av kongen, dette var dags eller ukeaviser, som utkom under strenge restriksjoner. Avisene innholdt politisk informasjon, men tok ikke stilling til hvordan samfunnet ble styrt, det var ulovlig og kunne være livsfarlig for utgiveren.⁵²

Tidsskriftet var en annerledes publikasjon enn avisen, de utkom med en annen frekvens, og kunne i større grad tillate seg til politisk journalistikk. Men forskjellen mellom avis og tidsskrift var flytende.⁵³ Dette var noe Aina Nøding presiserte i en artikkel om defineringen av hva som var et 1700-talls tidsskrift. Nøding mente at det trykte media i denne perioden var preget av utprøving og flytende grenser. Det innebar at tidsskrift begrepet var flytende, og at

⁴⁸ Claydon, *Europe and the Making of England, 1660-1760*, 222.

⁴⁹ Martin Eide (RED), *Norsk presses historie 1660-2010*, (Oslo: Universitetsforlaget, 2010), 19.

⁵⁰ Rune Ottosen, Lars Arve Røsland & Helge Østbye, *Norsk pressehistorie*, 1 utg. (Gjøvik: Samlaget, 2002), 9-11.

⁵¹ Ottosen, Røsland & Østbye, *Norsk pressehistorie*, 12.

⁵² Eide, *Norsk presses historie 1660-2010*, 18.

⁵³ Eivind Tjønneland, *Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, (Bergen: Fagbokforlaget, 2008), i.

ikke publikasjonene definerte seg selv som det ene eller det andre.⁵⁴ Tidsskrift som betegnelse dukket først opp på 1800-tallet, og den manglende sjangeravgrensingen vanskeliggjør en konsis definisjon.⁵⁵ Nøding henviste i sin artikkel til den tyske medieforskeren Werner Faulstich sin definisjon av hva som kunne betegnes som tidsskrift. Han opererte med 5 definisjonskategorier; temaer, temporalitet, målgruppe, konteksttualisering og visualisering.⁵⁶ Hvis man da ser bort fra visualiseringen som mer preget øvrige europeiske tidsskrift kan man da klarere definere hva som skilte en publikasjon fra en annen. Men det vesentlige skillet var innholdet. Avisene refererte, mens tidsskriftene kommenterte. Og dette skillet ble tydeligere utover 1700-tallet.

Selv om ytringsfriheten ikke var konstitusjonelt befestet på 1700-tallet, hevdet skribentene å ha reell ytringsfrihet, og man hyllet kongen som en garantist og ikke en motstander av denne friheten.⁵⁷ Jens Schielderup Sneedorf talte under markeringen av eneveldets 100 år i 1760 om dette underlige paradokset:

Vi have under enhver av vore Enevolds-Monarker gjort et nyt skridt til en høiere Grad af den borgerlige frihed, men aldrig har den hos noget Folk og under nogen Regiering i Verden været større end i Trajans og Frederik den Femtes Alder. Vi som leve i denne for det Danske folk saa lyksalige Tidepunkt, kunde med Sandhet sige det samme om vores Trajan, som en romersk skribent siger om hiin: At han har vidst at forene herskap og frihed.⁵⁸

Dette ble av Sneedorf ansett som en formel for dansk/norske absolutismen. Staten hadde to ytterpunkter, despoti og demokrati, mekanismen som balanserte staten var ytringsfriheten.⁵⁹ Selv om man opplevde en frihet til politiske ytringer var ikke det nødvendigvis det samme som om at man kunne skrive uten at det fikk personlige konsekvenser. Man skrev under noe som har blitt kalt stille sensur. Det vil si at man skrev uten frykt for strafferettslige represalier, men samtidig med en visshet om at fornærmet man de øvrighetspersoner man stod i en

⁵⁴ Aina Nøding, *Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, (Bergen: Fagbokforlaget, 2008), 3.

⁵⁵ Nøding, *Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, (Bergen: Fagbokforlaget, 2008), 4.

⁵⁶ Nøding, *Hva er et 1700-talls tidsskrift. Opplysningens tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, (Bergen: Fagbokforlaget, 2008), 4.

⁵⁷ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevelde* 402

⁵⁸ Eide, *Norsk presses historie 1660-2010*, 65.

⁵⁹ Eide, *Norsk presses historie 1660-2010*, 65.

avhengighetsrelasjon til ville det kunne få personlige konsekvenser.⁶⁰ Selv om man opplevde stor grad av journalistisk frihet under et eneveldig styre, var man opptatt av at friheten skulle befestes sammen med andre politiske rettigheter. Dette ble kortvarig innført under opphevelsen av sensuren under Struensee som var Kristian den 7.s livlege, og de facto regent på grunn av kongens sinnssykdom,⁶¹ men selv etter Struensees fall fortsatte pressen med økende politisering av nyhetsstoffet frem til sensuren ble gjeninnført og forsterket i 1799.⁶²

I årene etter kronprinsens kupp i 1784 og sensurens gjeninnsettelse hevdet skribenter og lesere at man hadde en utstrakt grad av pressefrihet og at pressefriheten i dobbeltmonarkiet var større enn i andre land. Men som tidligere nevnt var ytringsfriheten ikke konstitusjonelt befestet, og vilkårligheten man reelt sett opererte under ble klarlagt da man innskjerpet praksisen i 1799. Det var ikke at restriksjonene ble større, men man brukte den lovgivningen som hele tiden hadde vært der, men som ikke hadde blitt praktisert.⁶³ Senere ble det også forbudt å spre rykter uavhengig om det var sanne eller ikke, og man nektet avisutgiverne å publisere noe som var i strid med regjeringens politikk.⁶⁴ Denne innstrammingen fikk den konsekvens at man selv under et fiendelig bombardement av København i 1807 ikke kunne skrive om angrepet selv om hele byen kunne kjenne på kroppen hva som foregikk.⁶⁵

Distribusjonen av aviser, tidsskrifter og litteratur.

En ting var pressens vilkår for å drive journalistisk virksomhet en annen faktor som avgjør dens reelle betydning var antall lesere og utbredelse. Det var en eksakt oversikt over de aviser tidsskriftene og øvrige litterære produkter som var tilgjengelig. På grunn av det dansk/norske postvesen tok seg av all distribusjon og abonnementsvirksomhet, vet man at i 1796 var det et totalt antall av 5 554 abonnemeter, av disse var 4572 avisabonnemeter, mens 982 var

⁶⁰ Seip. *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*, 402.

⁶¹ Ottosen, Røssland & Østbye, *Norsk pressehistorie*, 17.

⁶² Ottosen, Røssland & Østbye, *Norsk pressehistorie*, 17.

⁶³ Mona Ringvej. *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis.*

Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder. Artikkel 2008. 2.

⁶⁴ Ringvej *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis. Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder 2*

⁶⁵ Ringvej. *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis. Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder 2*

tidsskrifter.⁶⁶ Fire år senere var det anslått at de danskspråklige avisene hadde et opplag på 10 000.⁶⁷ Som i dag var det betraktelig flere som leste en avis enn selve abonnenten, og det totale antall lesere per avis mener den danske historikeren Thorkild Kjærgaard var 10 stykker.⁶⁸ Hvis man godtar den kvalifiserte antagelsen, vil det si at de danskspråklige avisene hadde en leserkrets på 100 000 lesere, og betyr at omtrent 10 % av befolkningen over 15 år hadde tilgang til danskspråklige aviser.⁶⁹ Det tallene ikke sa noe om var aviser som kom befolkningen i hende gjennom skipsfart og annen reisevirksomhet. Thomas Malthus opplevde på sin reise i Norge i 1799 at han ved avreise fikk en bunke engelske aviser,⁷⁰ og i en auksjonskatalog som solgte Sogneprest Tyrholms dødsbo i 1760 blir det avertert med ”bunter med engelske aviser”.⁷¹ Så man kan med rimelig sikkerhet si at tilgangen og utvalget av trykte media var vesentlig større enn hva tallene fra postvesenet tilsa, som kun henviste til antall abonnemeter. Engelske aviser var som nevnt tilgjengelig for deler av den norske befolkningen via handel og sjøfart, men engelsk som språk var lite utbredt i Norge på 1700 tallet. Av fremmedspråk stod både tysk og fransk sterkere.⁷²

Så inspirasjonen fra England var av politisk, teknologisk og økonomisk karakter, men ikke i samme grad litterær. For på samme måte som avisene og tidsskriftene var det ikke gitt at auksjonskatalogene ga et fullstendig bilde av den engelske litteratur som var tilgjengelig. Langs kysten var det meget mulig at tilgangen på engelsk litteratur var vesentlig større, og den litteraturen som ble lest i Danmark var tilgjengelig for nordmenn. Adam Smiths ”Wealth of Nations” kom i dansk oversettelse allerede tre år etter utgivelsen i 1779, og Thomas Paines bok om ”The rights of man” ble debattert i dansk presse og at den ble lest i Norge også vitner samtalen Thomas Malthus hadde med en Hr. Nilson i et middagsselskap hos Bernt Anker, Malthus skrev at Nilson beundret ideene til Paine, og at det ble ført en heftig diskusjon under middagen.⁷³

⁶⁶ Thorkild Kjærgaard. *The Rise of Press and Public Opinion in Eighteenth-century Denmark-Norway*. Scandinavian Journal of History, 1989, 219.

⁶⁷ Kjærgaard. *The Rise of Press and Public Opinion in Eighteenth-century Denmark-Norway*, 223.

⁶⁸ Kjærgaard. *The Rise of Press and Public Opinion in Eighteenth-century Denmark-Norway*, 223.

⁶⁹ Kjærgaard. *The Rise of Press and Public Opinion in Eighteenth-century Denmark-Norway*, 223.

⁷⁰ Malthus. *Reisedagbok fra Norge 1799*, 91.

⁷¹ Lis Byberg. *Brukte bøker til bymann og bonde : bokauksjonen i den norske litterære offentlighet 1750-1815*. Dr art avhandling, Universitetet i Oslo 2007. 235

⁷² Byberg. *bøker til bymann og bonde : bokauksjonen i den norske litterære offentlighet 1750-1815*. 227.

⁷³ Malthus. *Reisedagbok fra Norge 1799* 51

I de auksjonskatalogene som brukt til å avertere litteratur og som sa noe om hva som ble lest i Norge på slutten av 1700 tallet var det i større grad fransk og tysk litteratur.⁷⁴ De engelske bøkene som blir avertert var i større grad fagbøker enn romaner.⁷⁵ Dette inntrykket bekreftes av dødsboet til Kanselliråd Cramer hvor flere praktiske innrettete engelske magasiner ble lagt ut for salg som "The Merchant Magazine", "The Gentlemans Magazine" og "The Country Magazine", men lite skjønnlitterært.⁷⁶ Det kan se ut som om den engelske litteratur som ble lest, omhandlet praktiske forhold som regnskap, landbruk og industri. Det skal sies at den forskningen som har brakt frem disse resultatene hadde en geografisk forankring som kan ha ført til at det ble et skjevt utvalg, som muligens kan anklages for å ikke være representativ.

Fransk var det dannedes språk, og språket man uttrykte seg skriftlig med. Bernt Anker skrev en artikkel i "Hermoder" i 1796 om behovet og nødvendigheten av en norsk bank. Han brukte det engelske bankvesen som eksempel, men artikkelen ble skrevet på fransk.⁷⁷ Den engelske roman hadde blitt populær med utgivelsen av "Pamela" på 1740- tallet, og senere Sir Walter Scott sine ridderromaner nådde et stort internasjonalt publikum, og hadde en varig innflytelse på utviklingen av den historiske roman, men hadde liten betydning for den norske litterære produksjon. Bernt Ankers skuespill "Major André" handler om en spionaffære under den amerikanske revolusjon, og omhandlet den britiske offiser Major Andre som blir tatt for spionasje. Stykket var basert på en virkelig hendelse, og Bernt Anker hadde sannsynligvis hentet detaljene fra det britiske "the political magazine", så norges første samtidsdrama omhandlet et britisk drama, og presentert i en idealisert engelsk versjon av et drama om Benedict Arnold, mannen som ble et symbol på svik av den amerikanske befolkning.⁷⁸

Danmark/Norges økonomiske bånd til England.

I det 16 og 17 århundre hadde Norge tettere bånd med Sønderjylland og Holland⁷⁹, men fra midten av 1600-tallet og spesielt etter brannen i London i 1666⁸⁰ ble det knyttet tette kommersielle bånd over Nordsjøen med basis i norsk trelast som ble Norges viktigste

⁷⁴ Byberg. *bøker til bymann og bonde : bokauksjonen i den norske litterære offentlighet 1750-1815.* 227.

⁷⁵ Byberg. *bøker til bymann og bonde : bokauksjonen i den norske litterære offentlighet 1750-1815.* 227.

⁷⁶ Byberg. *bøker til bymann og bonde : bokauksjonen i den norske litterære offentlighet 1750-1815.* 236.

⁷⁷ Per Holck. *Bernt Anker- Samtid, liv og forfatterskap.* Oslo: Solum Forlag AS, 2005. 66-67.

⁷⁸ Holck. *Bernt Anker- Samtid, liv og forfatterskap,* 91-93.

⁷⁹ Daae. "Det gamle Christiania" 161

⁸⁰ Polak. *Wolffs & Dorville, et norsk-engelsk handelshus i London under Napoleonskrigene, en kulturhistorisk skildring* "1.

eksportartikkel. De tette kommersielle båndene førte til at det ble opprettet en norsk koloni i London med egen kirke fra 1687 og det var en stadig strøm av norske sjøfolk og forretningsmenn i London.⁸¹ Kontakten med England og dens rolle som industrielt forbilde og handelspartner ble en viktig del av næringsutviklingen på 1700-tallet. Industrien var begrenset, men man ønsket at den skulle utvides etter engelsk mønster, det samme gjaldt jordbruket.⁸² Men den virkelige engelske innflytelsen på det norske samfunn og økonomi var trelasthandelen. Den var nøkkelen til Christianias rikdom på slutten av 1700-tallet og var svært konjunkturutsatt for Englands behov for trelast var som tidligere nevnt varierende.⁸³ Konjunktorene kunne variere fra år til år av ulike årsaker som værforhold, naturforhold, tonnasjespørsmål, og Englands til en hver tids utenrikspolitiske situasjon.⁸⁴

Av de norske trelasteksportørene var Bernt Anker den mest fremstående og formuende. Han var i den siste halvdel av 1700-tallet Norges rikeste mann og et konservativt estimat tilsier at han på høyden eide 25 % av sagbruk og skog i Norge.⁸⁵ Trelasten var ryggraden i firmaet og selv om han på ulike tidspunkt var innblandet i ulik næringsvirksomhet utgjorde den delen aldri en betydelig del av inntektene til det Ankerske firma. Det meste av tømmer som ble hogd i de skogene Bernt Anker eide ble eksportert, og eksportdestinasjonen var som oftest England. I 1775 som var et normalår for Bernt Anker eksporterte han 930 000 bord og av det stod eksporten til England for 87 %.⁸⁶ I 1775 stod norske skip for 58 % av frakten over Nordsjøen, men dette steg suksessivt etter at krigen mellom England og de amerikanske koloniene brøt ut.⁸⁷ Englands skip ble brukt til å frakte forsyninger til krigen i Nord-Amerika og dette fikk en synergieffekt for norsk skipsfart hvis total andel av eksporten over Nordsjøen gikk fra 58 % i 1775 til over 99,25 % i 1781.⁸⁸ Så man kan hevde at akkurat denne krigsinvolvingen hadde en positiv konsekvens for norsk maritim utvikling, men stort sett levde Bernt Anker og andre trelasteksportører i konstant frykt for hva Englands utenrikspolitiske agenda ville føre med seg av konsekvenser for trelasteksporten.

Krigen mellom England og Frankrike mellom 1794-1797 fikk konsekvenser for trelasteksporten til England som var svært lav i de årene og førte til store likviditetsproblemer

⁸¹ Daae. "Det gamle Christiania" 162

⁸² Bård Frydenlund, *Stormannen Peder Anker, en biografi*, (Oslo: Aschehoug & CO, 2009), 107.

⁸³ Davidsen. "Bernt Anker i nytt lys" 36.

⁸⁴ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 42.

⁸⁵ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 36.

⁸⁶ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 44.

⁸⁷ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 44.

⁸⁸ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 52.

for de norske eksportørene. Hvis man hadde sett grafisk på trelasteksporten ville man av Ankers eksport nærmest lese den Englands utenrikspolitiske situasjon. I krigsår var det nærmest ingen engelske skip som henter trelast og også en nedgang i tonnasje, i rolige år var situasjonen annerledes og tonnasje øker voldsomt.⁸⁹ Det var enorme fortjenester å hente på trelasteksporten i gode år, men den kunne også stoppe helt opp og det kunne få store nasjonale konsekvenser. Bernt Anker og andre eksportørers virksomhet finansierte ikke kun deres egen luksuriøse livsstil, men en stor del av det norske folk var avhengig av eksporten. Rolf Fladby henviser til en påstand om at Bernt Ankers virksomhet sysselsatte indirekte eller direkte over 20 000 mennesker.⁹⁰ Og hvis man da legger til grunn folketellingen av 1769 som estimerte Norges populasjon til 723 618 sier det seg selv hvilken enorm betydning trelasteksporten hadde for det norske samfunn.

⁸⁹ Fladby." *Bernt Anker som trelasthandler*" 62.

⁹⁰ Fladby." *Bernt Anker som trelasthandler*" 75.

Kapittel 3: Minerva.

Siden Holbergs Tid tør jeg sige at neppe noget Skrift har gjort større Revolution i den saakaldte Middelstands oplysning.⁹¹

Dette var et sitat fra Jacob Baden om Minervas rolle for den dansk/norske offentligheten, og tidsskriftets rolle som folkeopplysende nyhetsorgan. Og synet til Baden var representativt for hva mange både i samtiden og senere har ment om Minerva. Minerva var et tidsskrift som utkom fra 1785-1808, og som hadde fra første nummer et klart redaksjonelt mål om å være folkeopplysende. Tidsskriftet ble dannet av Knud Lyne Rähbek og Christen Pram. Felles interesser og økonomiske motiver gjorde at de to hadde et ønske om å starte et tidsskrift sammen. Rähbek ønsket et tidsskrift med hovedvekt på museer, poesi, estetikk, kunst og litteratur.⁹² Christen Pram ville lage et tidsskrift som omfattet hele samfunnslivet. Det vil si at han ønsket at man skulle dekke de områdene som Rähbek hadde som utgangspunkt, men at man i tillegg skulle dekke økonomiske spørsmål, religion, undervisning og politikk.⁹³ Det tidsskriftet man endte opp med var en kombinasjon av de grunnleggeres ideer, et tidsskrift som dekket de fleste områdene av samfunnet, både politisk og kulturelt. Prams ide om en altomfattende publikasjon var det som gjorde Minerva unik mente litteraturhistorikeren Frederik Rønning:

Prams lykkelige ide gjorde det mulig, at det nye tidsskrift blev den slagmark, hvor fremskridtet fylkede sine skarer til angrep på alt det gamle, som man mente tiden hadde dømt. Et i sin art virkelig enestående tidsskrift.

Rønning mente at det som gjorde Minerva ulik andre tidsskrifter var den politiske dekningen av begivenheter i inn og utland. De andre publikasjonene hadde knappe og ubetydelige innlegg om politiske begivenheter, Minerva hadde en grundig og nyansert dekning av samtidens politiske begivenheter. Dette førte til at Minerva fikk en stor betydning for den politiske meningsdannelsen i hva Rønning kalte, datidens dannede middelstand.⁹⁴ Suksessen til Minerva var umiddelbar, og man meldte ved utgangen av tidsskriftets første år om at man ville utvide tidsskriftet på grunn av stor tilgang av innsendt materiale, og at økningen av abonnementer hadde gjort det mulig å ikke øke prisen.⁹⁵ Den leserkretsen som Rønning refererte til som den dannede middelstand, hadde også enkelte medlemmer som tilhørte et

⁹¹ Seip, *Teorien om det opinionsstyrte enevælde*, 404.

⁹² Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 111.

⁹³ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 112.

⁹⁴ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 113.

⁹⁵ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 115.

enda høyere sosialt sjikt. Da Minerva i sin første utgave publiserte en oversikt over sine abonnemeter hadde kongen tegnet seg for 16 eksemplarer, dronningen for 13, kronprinsen og arveprinsen for 6 hver.⁹⁶ Rønning mente at det som gjorde Minerva ulik andre tidsskrifter var den politiske dekningen av begivenheter i inn og utland. De andre publikasjonene hadde knappe og ubetydelige innlegg om politiske begivenheter. Minervas historiedel var noe nytt. I hver utgave var det en grundig og nyansert dekning av samtidens politiske begivenheter, og hvor aktuelle utenrikspolitiske begivenheter ble referert og drøftet. Dette førte til at Minerva fikk en stor betydning for den politiske meningsdannelsen i hva Rønning kalte, datidens dannede middelstand.⁹⁷

Christen Pram var ansvarlig for den historiske oversikten fra 1785 til 1793, og oversikten var på mange måter hans hjertebarn, og var ulik andre tidsskrifters dekning av verdens begivenheter. Den var ulik på grunn av at den var forsøksvis nyansert politisk i utgangspunktet, og ga et bredt og informativt bilde av verden. Pram hadde forsøkt å holde en objektiv tone i dekningen av de utenrikspolitiske begivenhetene, men det var en redaksjonell linje han ikke klarte å gjennomføre fullt ut. Historiedelen i Minerva var aldri i overkant subjektiv etter en moderne målestokk, men det var klart hvor redaktørens sympati lå. Minervas popularitet og posisjon, og i utgangspunktet tette bånd til kongehuset førte til at Prams subjektive syn fikk politiske konsekvenser.

De fremmede ministerene, skrev Pram, der anser Minerva for et ministerialt blad, gjør idelig forestillingen angående min historiske artikkel, som den svenske og pröjsiske endog for 14 dage siden have gjort.⁹⁸

Da både den svenske og preussiske minister hadde kontaktet myndighetene på grunn av Minervas dekning, og lurt på om tidsskriftets holdning var det offisielle standpunktet førte til at Pram ble satt under politisk press. Dette førte til jevnlig påminnelser om hva man forventer av Minerva, og han gikk ifølge Frederik Rønning ofte med angst for å bli arrestert for en lengre periode.⁹⁹ Et annet virkemiddel myndighetene hadde var å si han opp fra sitt arbeid i kommerskollegiet, dette ville ført til at han hadde havnet i en svært vanskelig situasjon. Myndighetene mislikte en regjeringskritisk artikkel fra Collett, og svarte på det med å avsette Collett fra sitt juridiske embete uten lov og dom.¹⁰⁰ Så at dette var en reell fare for

⁹⁶ Tjønneland, *Opplysningens Tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, VI.

⁹⁷ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 113.

⁹⁸ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 24.

⁹⁹ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 24.

¹⁰⁰ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 388.

Pram var åpenbart. Så myndighetene kunne sanksjonere mot han både direkte ved å stille han til rette for brudd på ytringslovgivningen eller man kunne ruinere han med å sparke han fra hans embete. Pram vurderte at man skulle kunne fortsette med Minerva, men uten den historiske oversikt, men kom da til den konklusjon at tidsskriftet ikke lenger ville ha noen verdi.¹⁰¹ Så han valgte å avslutte sitt redaktøransvar, og Råhbek overtok som redaktør, og ansvaret for den historiske oversikten fra 1794.¹⁰²

Råhbek fortsatte i Pram sine fotspor, og det var ingen klar endring av den redaksjonelle profilen. Knud Lyne Råhbek hadde som Pram et presseideologisk utgangspunkt som var fundamentert i opplysningstidens ideer.

Frimodig har min fortælling været, og skal saa blive. Jeg kiender ingen aarsak til at fortie, om denne, eller diin, hvad eller hvor han er, har begaaet en uviis, eller uædel handling, naar den er vigtig nok til at erindres i dette utdog av tidens dagbøger; eller for at ikke kalle den uviise eller uædle handling for uviis eller uædel – ingen anden arsaag til saadan taushed kiender jeg, end at jeg ikke vidste handlingen, eller var ikke i stand til at bedømme den, som ofte, og alt for ofte torde være tilfældet.¹⁰³

Her setter han en presseetisk standard for seg selv og tidsskriftet. Man skulle skrive om aktuelle hendelser, og det var ingen grunn til å la være. Denne holdningen videreførte Råhbek i den historiske oversikten i Minerva. Han tok som Pram stilling til utenrikspolitiske hendelser, og var til tider enda mer subjektiv enn Pram. Spesielt en artikkel om den danske nøytralitetspolitikken mente myndighetene kunne være direkte skadelig for nasjonen, og Råhbek fikk en streng irettesettelse fra myndighetene.¹⁰⁴ Råhbek fortsatte Minerva sin redaksjonelle arv fra Pram som redaktør fra 1794-1798. Deretter delte han redaktøransvaret med Peter Collet i 1798-1799. Stillingen fikk Collet tilbud om etter at han hadde fått sparken fra sin juridiske stilling i eneveldet på grunn av den tidligere nevnte episode.¹⁰⁵ Umiddelbart var Råhbek på plass med tilbud om arbeid, dette var åpenbart et tegn på solidaritet med Collet, og ytringsfriheten. Man viste et stort engasjement og perioden frem mot innskjerpelsene av 1799. Fra 1799 til 1808 var han igjen redaktør alene for Minerva, men det var under en ny tid, og med et skjerpet politisk regime.

¹⁰¹ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 24.

¹⁰² Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 5.

¹⁰³ *Minerva*, Januar 1794, 104.

¹⁰⁴ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 9.

¹⁰⁵ Rønning, *Rationalismens Tidsalder III*, 389.

Som nevnt hadde Minerva fra første utgave flere abonnenter fra kongefamilien.¹⁰⁶ Det sammen med det innledende sitatet fra Frederik Rønning om betydningen tidsskriftet hadde for middelstandens opplysning var indikatorer på at tidsskriftets lesere var fra samfunnets øvre lag, og det var nok en sannhet i det. På høyden hadde Minerva et opplag på 1500 månedlige eksemplarer.¹⁰⁷ Thorkild Kjærgaards anslag om at hvert eksemplar hadde 10 lesere får man et anslag på 15 000 mennesker som månedlig ble informert om samfunnet av Minerva.

¹⁰⁶ Tjønneland, *Opplysningens Tidsskrifter, Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*, VI.

¹⁰⁷ Evju, *I revolusjonens skygge*, 24.

Kapittel 4: Det engelske slavehandelsforbudet.

Det sentrale for synet på England i Minerva før krigen mot Frankrike brøt ut, var hvordan den britiske samfunnsstruktur muliggjorde store politiske endringer uten at det fikk konsekvenser i form av offentlig revolt. Systemet i England ble sett på som moderne og i tråd med nye politiske opplysningsideer. Systemet reformerte samfunnet fra et politisk ståsted som ikke kun var realpolitisk fundamentert, men hvor etikken også spilte en rolle. Sentralt i denne sammenheng, og brukt av Minerva som et eksempel på en omfattende reform gjennom parlamentær konsensusbeslutning, var opphevelsen av slavehandelen. Debatten i det britiske parlamentet ble fulgt fra sesjon til sesjon av Minerva med et subjektivt redaksjonelt blikk. I dette kapittelet vil jeg bruke slavehandelsspørsmålet som et eksempel på hvordan det redaksjonelle grunnsyn endret seg. Det England Minerva beundret i 1787, som et progressivt samfunn i en stadig utvikling, ble etter revolusjonskrigenes start til et syn på England som et reaksjonært samfunn i motsetning til det progressive franske samfunnet. Minervas dekning av den britiske slavehandelsdebatten belyste endringen i det redaksjonelle grunnsynet på det britiske samfunnssystem. Fra å bli fremhevet som et lysende eksempel for en hel menneskehet, ble det britiske systemet etter hvert til et eksempel på parlamentær maktesløshet og realpolitikens betydning.

For å sette debatten i kontekst vil jeg i dette kapittelet først gi den historiske bakgrunn for debatten. I de påfølgende underkapitlene vil jeg ta for meg den parlamentære debatt og Minervas dekning av spørsmålet. Deretter vil jeg presentere et teoretisk kapittel om hvordan utvidelse av den offentlige sfære påvirker samfunnsdebatten. Avslutningsvis vil jeg drøfte hvorvidt utvidelsen av den offentlige sfære kan ha skapt grobunn for slavehandelsdebatten både i England og Danmark.

Slavehandelsdebatten i England, historisk bakgrunn.

Slavery, a state of war between a lawful conqueror and a captive, John Locke.

Debatt om hvorvidt slavehandel og slavedrift var forenlig med kristne verdier var ikke et nytt tema. Pave Urban VIII hadde i et brev av 1639 fordømt alle former for slavedrift. Dette inkluderte både de som sysselsatte slavene og de som handlet med dem. Paven gikk så langt i dette brevet at han truet med og bannbulle de som var involvert i praksisen.¹⁰⁸ Dette var en

¹⁰⁸ Hugh Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, (New York: Macmillan Publisher Ltd, 1997), 449.

kraftig trussel fra paven mot katolske land som Spania og Portugal som var involvert i slavehandelen.

Selv om slavehandel ble diskutert på 1600 tallet var det ikke et tema som engasjerte verken massene eller den regjerende elite. Dette endret seg i takt med opplysningstidens filosofer på 1700 tallet, og det utviklet seg en debatt om den moralske siden ved slavehandelen. Man startet også å få en akademisk debatt om temaet. Professor Francis Hutchinson hadde med verket ” a system of moral philosophy” satt i gang en akademisk debatt om det å holde mennesker fanget mot sin vilje. Han konkluderte med at alle mennesker uansett rase hadde et naturlig ønske om et liv i frihet og med en individuell valgfrihet da det kom til det liv man ville leve. Han gikk videre og hevdet at ingen forbrytelse eller skade et menneske eller nasjon hadde gjort seg skyldig i kunne forsvare en praksis hvor man gjorde individet om til en kommersiell salgsvare.¹⁰⁹ Dette var en formulering som fikk innflytelse på flere av hans elever.

Adam Smith var av samme mening og hans forelesninger ved universitetet i Glasgow hvor han fremførte det moralske aspektet ved å holde mennesker som slaver fikk også varig effekt på studentene.¹¹⁰ Ved at ledende akademikere foreleste og utga bøker hvor temaet ble satt inn i en moralsk kontekst ble det dannet et debattgrunnlag. Denne akademiske vinklingen ble videreført av en dommer, Sir William Blackstone. Han utga mellom 1765-1769, ” Judges commentaries on the Laws of England”. Her ble det fastslått etter justitiansk lov hva som juridisk sett kunne betegnes som legale slaver. Blackstone fastslo at det etter loven var tre lovlige former for slaveri. Dette var tap i krig, salg av seg selv som slave og hvis man var født som slave.¹¹¹ Hvis man ikke oppfylte disse kriteriene kunne man ikke legalt sett bli betraktet som annen manns eiendom. Denne juridiske definisjonen av slaveriets grense, gjorde at man kunne anse et menneske som var tatt til fange i Afrika, som et fritt menneske i det øyeblikk man satte sine ben på britisk jord. Sir William Blackstones juridiske arbeid fikk mer symbolsk verdi enn reell betydning. En praktisk konsekvens fikk imidlertid arbeidet. En slave fikk rettens kjennelse på at han var en fri mann, etter å ha gått til sak på grunn av det han med støtte i Blackstone mente var ulovlig praksis. Dermed hadde man et juridisk prejudikat hvor det ble fastslått med dom at det ikke kunne eksistere slaveri på britisk jord.¹¹²

¹⁰⁹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* ,469.

¹¹⁰ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 468.

¹¹¹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 469.

¹¹² Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 471.

Det filosofiske og juridiske arbeidet satte i gang en debatt i både kaffehus og litterære miljøer. Dette spredte seg også til en voksende kristenbevegelse. Grunnleggeren av metodistkirken, John Wesley, var en engasjert motstander og den voksende evangeliske bevegelsen sørget for at debatten nådde flere samfunnslag. Denne økende motstanden mot slavedrift og slavehandel ble etter hvert organisert, og man opprettet en forening som skulle arbeide med å avvikle slavehandelen. Dette var i utgangspunktet en løst sammensatt forening, hvis mål var å være en slags paraplyorganisasjon for ulike deler av antislavebevegelsen. Bevegelsen ble etter hvert formalisert, og det ble startet en offisiell forening i 1787.¹¹³ Foreningens mål var å avvikle alle former for slaveri, men man innså at de ulike koloniene hadde selvstendig lovgivning, og at det ville vært umulig å diktere koloniene fra England. Derfor konsentrerte man seg om det man kunne gjøre noe med, selve slavehandelen. Den var i stor grad britisk driftet og man hadde større sanksjonsmuligheter.¹¹⁴

Dette var noe av antislavehandelsbevegelsens suksessformel. Man hadde en pragmatisk innstilling til hva man kunne få utrettet og ikke hva man ideelt sett ønsket. Dette pragmatiske utgangspunktet gjorde at man fra første stund så at parlamentet var eneste mulighet for lovendring, og man prøvde ergo å influere representantene. Man ville flytte den politiske debatt fra kaffehuset til parlamentet. Lederen for bevegelsen var Thomas Clarkson, og han kontaktet tidlig en sympatisør som også var parlamentsmedlem, William Wilberforce. Han var svært opptatt av saken som han mente var et moralsk absolutt, og han ble den ledende parlamentarikeren i kampen for å skaffe et forbud.¹¹⁵

Valget av Wilberforce som den politiske frontfigur i saken var ikke tilfeldig og viste hvor planlagt lobbyprosessen var. Wilberforce var en god venn av statsministeren, William Pitt dy, og klarte under det treet som senere ble hetende "Wilberforce's oak" å overbevise Pitt om å gå inn for avskaffelse av slavehandelen.¹¹⁶ Pitts syn på saken sørget så for at det i 1788 for første gang ble nedsatt en kommisjon for å gjennomgå den eksisterende slavehandelen. For at denne kommisjonens innstilling skulle ha det ønskede utfall sørget Clarksson sin bevegelse for tallrike vitner som fortalte om en utstrakt umenneskelig praksis. Det ble også ført vitner frem for kommisjonen som vitnet om den økonomiske betydningen handelen hadde for britisk økonomi.¹¹⁷ Kommisjonens arbeid resulterte i at Pitt, i Wilberforces sykefravær lanserte,

¹¹³ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 492.

¹¹⁴ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 492.

¹¹⁵ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 493.

¹¹⁶ John Ehrman, *The younger Pitt, the years of acclaim*, (London: Constable & Co, 1969), 391.

¹¹⁷ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 495.

slavehandelsspørsmålet i underhuset i mai 1788. Dette ble kunngjort ved at man opplyste om at slavehandelsspørsmålet ville være en av de sakene som ministeren ville bringe frem for parlamentet i neste sesjon.

Parlamentsdebatten i England.

Det som særpreget den engelske slavehandelsdebatt og som var svært uvanlig, var den tverrpolitiske enigheten blant partienes ledende skikkelser, Fox og Pitt dy. De to partiene i det engelske parlament var enige om lite, og partiloyaliteten på de fleste områdene total. Det spesielle var at man hadde enighet blant de to lederne, men stor splid blant de øvrige representantene på begge sider. Dette førte til at den i motsetning til de fleste andre sakene ikke ble votert igjennom da Pitt la frem forslaget i 1788. Etter at saken ble lagt frem for underhuset, var den jevnlig oppe til debatt. Selv om den ble votert ned, sørget forkjemperne for å få den gjenopptatt i neste parlamentssesjon. Et av de viktigste argumentene for forsvarerne av handelen var at en stopp ville gi øvrige europeiske makter en konkurransefordel, og at øvrige europeiske land som Spania premierte handelen.¹¹⁸ Det geopolitiske argumentet var sammen med økonomi, slavehandelsforkjempernes to sentrale argumenter. Man kunne ikke se noen årsak til at England skulle avskaffe en økonomisk gunstig handel, og man ønsket fortsatt handel, dog med mer humane retningslinjer. Motstanderne mente at handelen ikke bare var moralsk forkastelig, men også økonomisk ulønnsom. De to ulike perspektivene ble belyst gjennom komiteer nedsatt av parlamentet hvor vitner ble kalt frem for den ene eller andre part.

At slavehandelen var en integrert og viktig del av den britiske økonomien var man jevnt over enig om. William Pitt dy. som var en forkjemper for et forbud, anslo at inntektene fra Vest-India stod for 4/5 av de inntekter England fikk fra sine kolonier.¹¹⁹ Dette var inntekter som kom fra indirekte eller direkte fra plantasjedrift. Da man i tillegg hadde byer som Liverpool som på 1780-tallet hadde skip som årlig fraktet 70 000 slaver¹²⁰, og andre nyindustrialiserte storbyer som Manchester var bygget rundt industri basert på råvarer fra vestindiske plantasjer, var det mange særinteresser som ville lide store tap. Hvordan man kunne bevare inntektene uten en fortsatt slavehandel var ikke åpenbar for mange av parlamentsmedlemmene i England. For enkelte av dem var det heller ikke et spørsmål om rett eller galt, men kun et realpolitisk spørsmål hvor de økonomiske og de internasjonale interessene veide tyngst. Det var bedre at

¹¹⁸ *Minerva*, April 1792, 161.

¹¹⁹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 447.

¹²⁰ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 236.

koloniene ble dyrket og utviklet slik at de kunne gi nødvendige inntekter til nasjonen enn at man la dem brakk Brakklegging kunne ifølge representanten Temple Luttrell være det eneste alternativet hvis man avvek fra handelen.¹²¹ Han gjorde det til et spørsmål om dem eller oss, og da var det i henhold til han kun et realpolitisk korrekt svar.

De som argumenterte for slavehandelstopp mente at inntektene fra handelen kun genererte penger til særinteresser, og var en utgiftspost for staten. Dette var i tråd med Adam Smith sitt syn på saken. Han hevdet at den økonomiske byrden staten måtte bære for å opprettholde fysisk kontroll og infrastruktur, ikke ble dekket av inntektene. Det krevde store utgifter å ha militære styrker langt fra hjemlandet, noe som ikke kun var kostbart, men også innebar store menneskelige tap i form av sykdom. Adam Smith mente at kostnadene ved å ha kolonier og slavehandel ikke kunne forsvares ut ifra de inntektene de genererte. Han mente at særinteresser som plantasjeiere og rederier tjente store summer på grunn av at staten opprettholdt fysisk kontroll, men at staten ikke fikk noe tilbake for den sikkerheten de garanterte.¹²² Smith mente at det ville vært mer lønnsomt å utvikle handelsavtaler med de respektive koloniene uten fysisk tilstedeværelse.¹²³

Dette ble motsagt av en annen slavehandelsmotstander, Edmund Burke. Han mente at koloniene var en måte å sikre britiske utenrikspolitiske interesser, og at eksporten fra England til koloniene var en inntektskilde som ville falle bort hvis man trakk seg tilbake.¹²⁴ Så her var uenigheten om hvorvidt det var mulig å etablere varige handelsforbindelser uten fysisk makt og tilstedeværelse. Dette var skillelinjene som skilte de to uenige parter. Det moralske aspektet var tilstedeværende og det avgjørende argument for motstanderne, men det avgjørende argumentet for begge sider var det økonomiske og det geopolitiske. Skillelinjene preget den parlamentariske debatt som gikk fra saken for første gang ble lagt frem i 1788 til William Wilberforce på nytt la frem et forslag for votering i 1792. Fra 1788-1792 var forslaget stadig oppe til votering. Argumentene til motstanderne vant ved alle anledninger frem og forslagene ble votert ned. Forkjemperne klarte imidlertid å nedsette nye kommisjoner for å opprettholde debatten. Da det igjen kom opp til debatt i 1792 la Wilberforce frem et forslag om en stopp av handelen.¹²⁵ Forslaget hans viste til konkrete eksempler på overgrep

¹²¹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 448.

¹²² Kenneth Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, (Cambridge: Cambridge University press, 2000), 25.

¹²³ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 25.

¹²⁴ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 25.

¹²⁵ *Minerva*, april 1792, 161.

og dødsfall under overfarten, og konkluderte med at handelen ikke på noen som helst måte kunne forsvares moralsk. De fordelene handelen ga oppveide ikke de skadene den forårsaket, og man kunne fint klare seg uten handelen. Han avsluttet innlegget med et voteringsforslag om en slavehandelsstopp.¹²⁶ Forslaget ble debattert gjennom natten.

Debatten hadde et skjær av legende rundt seg. Det ble fortalt at man hadde debattert saken i underhuset hele natten da Statsminister Pitt gikk frem og avleverte sin fineste tale. Sluttpoenget kom akkurat da det dagslysets første stråler kom gjennom vinduet.¹²⁷ Etter dette ble forslaget endelig brakt frem for votering og den gikk da igjennom med 230 mot 85 stemmer.¹²⁸ Da Fox, Grey og Windham forlot parlamentet sammen var de enige om at de hadde nettopp hadde opplevd "the supreme moment of parliamentary democracy".¹²⁹

Selv om man hadde behandlet slavehandelssaken parlamentært siden 1788 ble det klart at den tverrpolitiske enigheten man hadde oppnådd i underhuset ikke strakk seg til overhuset. Da saken først ble lagt frem for overhuset ble det nedsatt komiteer og innkalt til vitneavhør for å undersøke hvordan gjennomføringen av handelsstoppet skulle foregå i praksis.¹³⁰ Denne motstanden mot handelsstoppet i overhuset ble ledet og frontet av hertugen av Clarence den senere kong William IV.

Hertugen gikk i 1793 hardt ut mot det forslaget som hadde blitt vedtatt i underhuset. Et av argumentene var at det vedtatte lovforslaget måtte gjenopptas og avvises på grunn av det var på linje med de franske ideer og det handelstap man ville lide.¹³¹ Han mente også at de som hadde fått igjennom dette forslaget var svermere og kom med et meget personlig angrep på Wilberforce.¹³² Prosessen i overhuset foregikk samtidig med at Wilberforce stadig arbeidet med forslag i underhuset som ville fremskynde avskaffelsen, og på kort sikt forbedre slavenes humanitære vilkår under overfarten. Dette arbeidet hadde noe hell i underhuset, men strandet i et overhus svært bekymret for den utenrikspolitiske situasjon.¹³³ I årene fra 1794 ble slavehandelssaken kontinuerlig trenert av overhuset, mens den fortsatt var levende i underhuset. I 1796 la Wilberforce med støtte fra begge partier frem et nytt forslag som tidsanga slavehandelens endelige punktum. Forslaget som ble stemt igjennom gjorde det

¹²⁶ *Minerva*, april 1792, 162.

¹²⁷ Ehrman, *The younger Pitt, the years of acclaim*, 401.

¹²⁸ *Minerva*, april 1792, 162.

¹²⁹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 528.

¹³⁰ *Minerva*, juni 1792, 429.

¹³¹ *Minerva*, april 1793, 142.

¹³² *Minerva*, april 1793, 142.

¹³³ *Minerva*, mars 1794, 389.

ulovlig å frakte og handle med slaver fra den 1. mars 1797. Hvis dette forbudet ikke ble respektert etter denne datoen ville det straffes med langvarig landsforvisning.¹³⁴

Minervas dekning av den engelske slavehandelsdebatten.

**” No nation in Europe has plunged so deeply into this guilt as Great Britain”
William Pitt, dy. House of Common, April 1792.¹³⁵**

Det moralske aspektet ved slavehandelen var en sak som Minervas var dypt engasjert i. Tidsskriftet var influert av opplysningstidens ideal, og med feste i en ny tids idealer var handel med mennesker en skamplett for Minerva. Da spørsmålet om et slavehandelsforbud for første gang ble debattert i det britiske parlament i 1788, ble det av Minervas omtalt som et lovforslag som ville avskaffe menneskehetens skjendigste fiende.¹³⁶ Fra første stund tok Minerva et moralsk standpunkt i saken, og man prøvde ikke på noe tidspunkt å fremstå som en objektiv observatør. Dette var et moralsk absolutt for redaksjonen, og det var ikke et ukontroversielt standpunkt, da Danmark enda ikke hadde oppgitt sin slavehandel.

Minerva fulgte utviklingen i den politiske debatten i England nøye, og fra den første gang ble omtalt i 1788 ble den til stadighet nevnt i korte kommentarer. I et England som var politisk urolig fordi George den 3 hadde vært indisponert på grunn av mentale problemer, var temaet fra tid til annen oppe til parlamentarisk debatt. Dette ble hver gang bemerket av Minerva, som viste til de forsøk som ble gjort fra ulike politikere for å bringe debatten frem. Forsøkene fra parlamentsmedlemmene på å bevise slavehandelens moralske side ved å legge frem tall på antall slaver som døde og sannhetsvitner om utstrakt bruk av tortur ble fremhevet av Minerva.¹³⁷

Men etter det første forslaget ble nye forslag stadig votert ned av hva Minerva kalte ”slavehandelens forfekttere som rustet seg til kamp mot menneskeheten”.¹³⁸ Det økonomiske aspektet var ved siden av det moralske, begrunnelsen Minerva brukte for å argumentere for et slavehandelsforbud. Tidsskriftet var på linje med de som kjempet for et forbud i England ved å mene at man ikke ville nå målet ved kun ved å vise til de etiske betenkelighetene ved

¹³⁴ *Minerva*, februar 1796, 242.

¹³⁵ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 236.

¹³⁶ *Minerva*, juni 1788,388.

¹³⁷ *Minerva*, mai 1789,274.

¹³⁸ *Minerva*, mars 1792, 425.

menneskehandelen. Man måtte ha rasjonelle økonomiske argumenter for å ha noen som helst form gjennomslagskraft. Dette var en erkjennelse av at realpolitiske argumenter ville være det avgjørende i slaget mot de som kjempet for en fortsatt handel. Ergo førte man en form for tofrontsargumentasjon. På den ene siden det moralsk forkastelige, på den andre siden at slavehandelen var, og ville bli, økonomisk ulønnsomt.

Man antok at slavehandelsforkjempernes motstand i stor grad var basert på egen økonomisk vinning eller redsel for de økonomiske konsekvensene et forbud kunne få for nasjonen. Hovedargumentet var at man på man på sikt ville få en større økonomisk gevinst ved en handelsstopp. Den måten man argumenterte på i Minerva var i stor grad inspirert av den britiske abolisjonsbevegelsens argumentasjonslinje. Man ville på den ene siden fremheve det moralske, men i like stor grad det økonomiske. Det var vanskelig å se at man ville få et gjennomslag ved hjelp av kun humanitære motiver, og man ville da bevise at det økonomiske aspektet ikke var ensidig. Thomas Clarkson var som nevnt tidligere den ledende skikkelsen i det britiske anti-slavehandelsarbeidet. Og hans innstilling var pragmatisk. Målet var at man skulle få til en stopp av slavehandelen på grunn av at det var umoralsk. Men dette kunne ikke bli realitet hvis man ikke brukte rasjonelle argumenter i tillegg til de moralske. Dette var i tråd med den argumentasjonslinje Minerva la seg på. Clarksons argumentasjon for at slavehandelstopp på sikt ville føre til økte inntekter var firedelt. Kun det ene argumentet appellerte til en humanitær side, og det var antallet britiske sjømenns liv man ville spare. Et argument han mente hadde større sannsynlighet for å oppnå parlamentar sympati enn slavenes skjebne. Argument nummer to var at en slavehandelstopp ville føre til at man utviklet flere markeder for råvareimport enn den monopolliknende tilstand som eksisterte. Det ville føre til flere bedrifter og flere arbeidsplasser. Det tredje var at man ved en stopp ikke lenger måtte tåle det økonomiske tapet ved at et stort antall slaver døde under overfarten. Dette var slaver man hadde betalt for og som førte til store kapitaltap ved at man ikke kunne selge de ved ankomst.¹³⁹ Dette var et argument som Minerva nærmest ordrett gjenga.¹⁴⁰ Det siste økonomiske argumentet var at man ved å slutte med en slavebasert økonomi i koloniene på sikt ville skape en økonomisk vekst i koloniene. Over tid ville veksten føre til at koloniene begynte å importere britiske varer og at da handelsbalansen dermed ville utjevnes.¹⁴¹ Igjen et argument som Minerva anførte, nemlig at frie hender arbeidet best.

¹³⁹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 494.

¹⁴⁰ *Minerva*, april 1792, 159.

¹⁴¹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 494.

Clarkson og Minervas argumenter ble også understøttet av ny økonomisk teori. Adam Smiths syn på slavehandel ble kommentert i ”Nasjonenes Velstand”. Han mente at ved en slavedrevet økonomi aldri kunne oppnå samme lønnsomhet som en ”fri økonomi”. Dette på grunn av at et menneske uansett rase aldri vil jobbe like godt som slave uten håp om egen fremgang som et fritt menneske drevet av egen ambisjon. På sikt ville alltid en økonomi drevet frem av frie arbeidere være mer lønnsom enn en slavedrevet økonomi.¹⁴² Argumentene var både teoretisk forankret og man brukte data som antall slaver som døde på overfarten. Da praktiske løsninger for et slavehandelsforbud eller et slavedriftforbud var blitt prøvd ut ble dette redaksjonelt trukket frem som praktiske løsninger på det man mente var en moralsk forkastelig praksis. Dette viste seg da man for eksempel trakk frem general Cornwallis avgjørelse om å avskaffe slaveriet i store deler av India, og løste slaveeierens økonomiske tap med en økonomisk kompensasjon.¹⁴³ Slikt viste Minerva redaksjonelt hvordan man praktisk kunne løse problemet kortsiktig.

Dekningen av slavehandelsdebatten i det engelske parlament.

Da forslaget om en avskaffelse på nytt ble votert over i 1792, og den omsider gikk igjennom underhuset, ble det som tidligere nevnt omtalt som ”the supreme moment of parliamentary democracy” av de ledende britiske politikerne, og Minerva var enige.¹⁴⁴ Nyheten ble av tidsskriftet omtalt som det viktigste av alle nyheter på lang tid, og blant de viktigste i menneskehetens historie, og England ble omtalt som hederslandet.¹⁴⁵ Dette var ikke kun et uttrykk for en tidsskrifts eufori. Dette ble også av engelskmenn og det øvrige Europa sett på som noe unikt. Et parlamentarisk vedtak som i stor grad var basert på moral, ikke realpolitikk og økonomi. Minerva mente at dette var ikke kun et politisk verk, men en seier for opplysningens, tanken og vitenskapen.¹⁴⁶ Dette var eksempelet på hva en samfunnsstruktur bygget på parlamentariske prinsipper kunne oppnå. Man hadde gjennom politisk debatt truffet en beslutning som var basert på hva som var moralsk riktig og ikke hva som nødvendigvis var realpolitisk korrekt.

Minerva var opptatt av at den parlamentariske debatten hadde vært essensiell for at forslaget skulle gå igjennom. Minerva mente at det opprinnelige forslaget hadde banet veien for den

¹⁴² Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 476.

¹⁴³ *Minerva*, januar 1790, 185.

¹⁴⁴ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 528.

¹⁴⁵ *Minerva*, april 1792, 157.

¹⁴⁶ *Minerva*, april 1792, 158.

endelige avgjørelsen. Det at man hadde lagt et forslag frem for parlamentet så tidlig som i 1788 hadde ført til en debatt, og flere høringer som ikke hadde funnet sted hvis ikke forslaget hadde blitt lansert så tidlig.¹⁴⁷ Ved at man tidlig hadde lagt frem et forslag som man ikke reelt sett hadde forhåpninger om gjennomslag for, hadde man skapt grobunn for en politisk debatt som før det tidspunkt ikke eksisterte. Man hadde løftet debatten fra litterære og akademiske forum, og brakt den opp på et nivå hvor beslutninger ble tatt. Det var denne igangsettelsen som førte til at forslaget gikk igjennom senere hevdet *Minerva*.¹⁴⁸ At man ved hjelp av press fra Clarksson sin organisasjon hadde klart å lage debatt ble trukket frem som det som hadde frembrakt flertallet i underhuset. Det ble også poengtert at man hadde et folkelig press på seg. Dette mente man gikk klart frem fra den underskriftskampanje som hadde blitt samlet inn fra Manchester. Byens tekstilindustri var avhengig av bomull fra slavedriftete plantasjer, men hadde likevel samlet underskrifter fra ti tusen mennesker av byens innbyggere.¹⁴⁹ Underskriftene ble samlet inn og levert parlamentet, og dette tok man til inntekt for at det her var en opplyst befolkning som ikke satt sin egen vinning i sentrum.

Dette ble sammen med det parlamentariske arbeidet beviser på at samfunnssystem hvor mennesket ble hørt, og politiske endringer foretatt. Et annet politisk trekk ved slavehandelssaken ble også trukket frem som et bevis på den engelske nasjons moral og politiske systems fortrefelighet. Det var den tverrpolitiske enigheten mellom de to ledende politikere på hver sin side av underhuset, Pitt og Fox hadde lagt personlig prestisje til side i denne sak. De hadde ifølge *Minerva*, vist seg som statsmenn og talere for menneskehetens forsvar.¹⁵⁰ *Minerva* var full av beundring for det britiske mønsterrike etter at man hadde vedtatt at slavehandelen skulle opphøre.¹⁵¹ Man hadde forventet at den påfølgende debatten om slavehandelens praktiske gjennomførelse ville være en formalitet og at saken deretter ville gå igjennom i overhuset. Dette var en logisk slutning som mange trakk på grunn av den tidligere nevnte tverrpolitiske enigheten mellom de to politiske partiers førende skikkelser.

Det *Minerva* så vidt nevnte i utgaven som omhandlet voteringen i parlamentet var at loven hadde gått igjennom med bakgrunn i en kompromissformulering. Formuleringen var ordet gradvis, det vil si at man reelt sett vedtok at man på sikt skulle avvike slavehandelen, ikke umiddelbart. At dette ble det våpenet som slavehandelsforkjemperne utnyttet var det svært få

¹⁴⁷ *Minerva*, april 1792, 158.

¹⁴⁸ *Minerva*, april 1792, 158.

¹⁴⁹ *Minerva*, april 1792, 158.

¹⁵⁰ *Minerva*, april 1792, 158.

¹⁵¹ *Minerva*, mai 1792, 296.

som kunne ha forutsett da loven ble votert igjennom. Minerva var fortsatt optimistisk da de omtalte den videre saksgangen i parlamentet i april 1792. Her ble det referert til at saken nå omhandlet hvordan avslutningen av slavehandelen skulle foregå i praksis.¹⁵² Det som nå var det neste skritt var at loven skulle behandles i overhuset, og det var da problemene oppstod.

Selv om man hadde behandlet slavehandelssaken parlamentært siden 1788 ble det nå klart at den tverrpolitiske enigheten man hadde oppnådd i underhuset ikke strakk seg til overhuset. Da saken først ble lagt frem for overhuset ble det nedsatt komiteer og innkalt til vitneavhør for å undersøke hvordan gjennomføringen av handelsstoppet skulle foregå i praksis. Dette ble med en gang kommentert av Minerva som trenering av saken.¹⁵³ Motstanden i overhuset gjenspeilet på mange måter den debatten man hadde hatt i underhuset siden 1788. Økonomi og sikkerhetspolitikk var det sentrale aspektet ikke moral. Minerva mente at det temaet var utdebattert i underhuset, og det dermed var snakk om trenering.¹⁵⁴ Om hvorvidt slavehandelen var lønnsom eller ikke var noe Minerva hadde en klar mening om. Man la seg på det argumentet som Adam Smith fremførte, nemlig at det kun genererte inntekter til individer og særinteresser. Man mente at debatten i underhuset hadde bevist at handelen ikke var økonomisk lønnsom for staten, og at de samme argumentene i overhuset ikke var noe annet enn et reaksjonært forsøk på å snu tiden tilbake. Minervas redaktør kunne ikke se noen som helst annen forklaring på at overhuset stadig nedsatt nye komiteer for å konkludere om ulike aspekter av slavehandelen.¹⁵⁵ Han nevnte ikke navn, men så ingen annen grunn til at saken ble trenert. For Minerva var det ingen annen årsak som kunne forklare behandlingen i overhuset. Argumentene om handelens økonomiske nødvendighet ble av Minerva konsekvent avvist som galt og motbevist med støtte fra økonomisk teori og offentlige data om slavehandelen.

Den reaksjonære holdningen i overhuset viste seg også da den ledende pro-handelslederen, hertugen av Clarence, mente at man skulle ta opp saken til ny behandling i underhuset på grunn av de rådende omstendighetene i Frankrike. Hertugen mente at forslaget som hadde gått igjennom i underhuset var på linje med de franske ideer.¹⁵⁶ Han mente også at de som hadde fått igjennom dette forslaget var svermere og kom med et meget personlig angrep på

¹⁵² *Minerva*, mai 1792, 296.

¹⁵³ *Minerva*, juni 1792, 429.

¹⁵⁴ *Minerva*, juni 1792, 429.

¹⁵⁵ *Minerva*, mai 1789, 420.

¹⁵⁶ *Minerva*, april 1793, 142.

Wilberforce. Dette ble omtalt i *Minerva*, hvor kongens sønn ble irettesatt for dette angrepet på den mann hvis ”edle iver og dåd i denne sak hadde gitt han alle edle menneskers aktelse”.¹⁵⁷

I løpet av de årene som hadde gått siden saken hadde blitt votert igjennom i 1792 hadde *Minervas* mistet troen man engang hadde på det engelske parlamentære system. Wilberforce klarte ved flere anledninger å påskynde avskaffelsen i underhuset. Dette ble omtalt som et velkomment fremskritt, men at den reelle kamp ville stå i overhuset¹⁵⁸ hvor kongens sønn igjen ville stå i spissen for slavehandelens forkjempere. Det ble konkludert med i *Minerva* at man ikke kunne ha altfor mange menneskelige forhåpninger til et menneskelig resultat på grunn av overhusets rådende krefter.¹⁵⁹ Dette ble fulgt opp i neste nummer hvor man fortalte om den debatt som hadde utspilt seg i overhuset. Dette ble kommentert i *Minerva* som en debatt hvor den ene siden sto på slavehandelens side, mens den andre stod på menneskehetens side.¹⁶⁰ *Minerva* gjenga at det ble lagt frem et forslag om at saken skulle utsettes på nytt til neste parlamentssesjon, og dette ble vedtatt med fire stemmers overvekt. Fire stemmer skrev *Minerva* som refererte til et engelsk tidsskrift, fire stemmer sørget for at millioner av mennesker fortsatt ville holdes som slaver i nye måneder.¹⁶¹ Artikkelen ble avsluttet med et spørsmål fra *Minervas* redaktør om det ikke var rart at dette var det eneste området den engelske ministers makt ikke var allmektig?¹⁶²

Dette var et klart angrep på William Pitt dy. Fra at han i *Minerva* på slutten av 1780 tallet stadig ble omtalt som et av verdens meste imponerende mennesker og den person som egenhendig hadde reddet de britiske finansene, var han nå symbolet på et England som hadde gått i helt annen retning enn hva *Minerva* ønsket. Det vil bli vist i senere kapitler hvor misfornøyd man var med Pitt og den politikken hans ministerium førte. Misnøyen gikk ofte ut på den parlamentære kontroll han hadde og alt han ønsket gikk igjennom begge kamre av parlamentet. Denne parlamentære kontroll utviste han ifølge *Minerva* på alle andre områder enn akkurat slavehandelssaken som var den eneste betydningsfulle sak hvor han ikke fikk gjennomslag. Det spørsmål *Minerva* da reelt sett stilt var om hvorvidt han egentlig ønsket et forbud, og hvorfor hans gjennomslagskraft ikke viste seg på dette feltet.

¹⁵⁷ *Minerva*, april 1793, 142.

¹⁵⁸ *Minerva*, mars 1794, 389.

¹⁵⁹ *Minerva*, mars 1794, 389.

¹⁶⁰ *Minerva*, mars 1796, 382.

¹⁶¹ *Minerva*, mars 1796, 382.

¹⁶² *Minerva*, mars 1796, 382.

William Pitt dy rolle i slavehandelsspørsmålet.

Om Pitt gjorde det han kunne for å avvikle slavehandelen eller om hans motstand var blitt mer avmålt etter at krigen med Frankrike brøt ut var en historiedebatt som hadde vart omtrent siden 1790 tallet. Det var Pitt som opprinnelig hadde lansert forslaget i underhuset og hadde lagt betydelig politiske prestisje i det opprinnelige forslaget. Han hadde arbeidet tett med antislavehandelsbevegelsen på slutten av 1780 tallet og hadde gitt dem tilgang til offisielle papirer fra havnebyene som viste slavehandelens omfang.¹⁶³ Pitt gikk også bort fra da tidens politiske vane ved at han med denne saken arbeidet tverrpolitisk. Dette var svært uvanlig da skillelinjene var markante og det politiske klimaet svært fiendtlig. Men etter at det opprinnelige forslaget ikke gikk igjennom i overhuset, ble han beskyldt av datidens radikale for at han ikke brukte sin formidable makt til å tvinge forslaget igjennom.

Was he not the most powerful statesman of his age? Had he not been in power for years? Could he not have overridden his cabinet? ¹⁶⁴

Denne kritikken kan man si var berettiget med tanke på at Pitt fikk igjennom svært mange til dels kontroversielle lover i parlamentet, men forskjellen var i denne sak hadde deler av regjeringen mot seg.¹⁶⁵ En av hans fremste allierte på alle andre politiske områder var Charles Dundas, han var medlem av regjeringen og mannen bak kompromissordlyden ”gradvis” som hadde ført til treneringen. Han var på dette området for en fortsatt slavehandel, og dette viste at motstanden gikk helt inn i Pitts politiske intimsfære. En annen formidabel motstander var som nevnt hertugen av Clarence, kongens sønn, og hans motstand var også mest sannsynlig et uttrykk for kongens vilje.¹⁶⁶ Dette kan forklare Pitt sin manglende suksess og gjennomslagskraft.

Historikerdebatten har gått om hva som var årsaken til dette relativt unike tilfelle av parlamentarisk maktesløshet fra Pitt. Noen hevdet at Pitt aldri endret sin positive grunnholdning til spørsmålet, men at datidens øvrige politiske spørsmål hadde forrang. Det var hevet over en hver tvil at krigen mot Frankrike var datidens største politiske tema. Og en fransk historiker, Gaston Martin, mente at dette kunne forklare Pitt sin manglende suksess. I følge han trenerte Pitt saken på grunn av at han ville straffe fransk handel og handelsinteresser

¹⁶³ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 494.

¹⁶⁴ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 505.
58, Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506.

¹⁶⁶ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506

som ville kunne tjent på et britisk forbud.¹⁶⁷ Historiker, Eric Williams, mente at man i hvert fall kunne være sikker på at en engelsk statsminister aldri ville gå inn for et forbud av utelukkende humanitære årsaker.¹⁶⁸ En annen historiker, professor J.A. Rowley hevdet at Pitt sin manglende gjennomslagskraft var på grunn av at England hadde gått til innkjøp av 13 000 slaver i 1791 for å dekke opp for store tap i de Vest-Indiske regimentene.¹⁶⁹

Argumentet til Rowley falt på sin egen datering. Slavekjøpet hadde foregått i 1791, altså før forslaget endelig ble votert igjennom i underhuset med sterk støtte fra Pitt. Om Pitt ble mer avmålt til debatten utover 1790 tallet etter hvert som problemene på kontinentet eskalerte var et plausibelt argument. De fleste andre politiske spørsmål ble av mindre betydning da man var midt i en europeisk stor-krig med vekslende krigslykke. Men at hans moralske holdning til spørsmålet ble forandret eller som noen hevdet at spørsmålet aldri hadde vært noe annet enn et politisk spørsmål for han, ble avvist av hans samtidige. Selv om man kan si at en del av de frihetsbegrensende tiltakene som Pitt innførte på 1790 tallet ikke samsvarte med hans holdning til slavehandelen, var lederne av antislavehandelsbevegelsen aldri i tvil om hvor Pitt hadde sin sympati. Thomas Clarkson hadde ifølge han selv alltid tilgang til Pitt og fikk den hjelpen han ønsket i kampen mot slavehandelen.¹⁷⁰ Så det var nærliggende å hevde at Minervas hjertesukk ovenfor Pitt var mer farget av deres syn på hans øvrige politikk enn hva hans arbeid med denne saken fortjente. En av hans biografier konkluderte med at

” The campaign for abolition was a supreme instance of public morality, a bright shaft of light in human affairs, and Pitt volunteered and played his part readily and well.¹⁷¹

Slavehandelens økonomiske side.

Om den engelske slavehandelen, og slavehandelens økonomiske rolle var det flere ulike synspunkter på. Adam Smith mente at slavehandelen og koloniene innebar mer statlige utgifter enn inntekter.¹⁷² Argumentasjonen var at de statlige utgiftene til tropper, skip og infrastruktur ikke ble dekket inn av de skattene man fikk på handelen. Det vil si at private interesser ble rike av handelen, men ikke staten. De private interessene var også monopoler som tjente seg rike uten konkurranse. Monopolene ble rike, mens staten tok utgiftene.¹⁷³

¹⁶⁷ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506.

¹⁶⁸ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506.

¹⁶⁹ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506.

¹⁷⁰ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870* , 506.

¹⁷¹ Ehrman, *The younger Pitt, the years of acclaim*, 387.

¹⁷² Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800* , 25.

¹⁷³ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800* , 25.

Smith sin løsning var at man inngikk handelsavtaler med koloniene og overlot kontrollen til den lokale befolkning.¹⁷⁴ En annen samtidig, Edmund Burke, hevdet at koloniene var en garantist for den britiske sikkerhet og eksport.¹⁷⁵ At hvis man fravek fra kolonial kontroll ville man risikere å miste begge deler. Den senere debatt har vært omstridt. Historikeren Eric Hobsbawm mente at handel var ”fyrstikken som tente lunta” på den industrielle revolusjon.¹⁷⁶ Dette ble understøttet med at eksporten økte kraftig de siste tyve årene av 1700 tallet.¹⁷⁷ Historikeren Eric Williams så slavehandelen i et historisk-marxistisk lys. Han mente at handelen hadde vært en nødvendig del av utviklingen av det kapitalistiske samfunn, og at det hadde vært en integrert del av industrialiseringen.¹⁷⁸ Williams mente at den kapital som ble fremskaffet gjennom sukkerproduksjonen som var slavedrevet, skaffet et kapitaloverskudd i England, som igjen førte til et behov for nye varer. Dette behovet drev da varesortimentet og industrialiseringen videre.¹⁷⁹

Dette ble da imøtegått av de historikerne som mente at de agronomiske fremskrittene i England på 1700 tallet førte til at mat ble billigere og dermed fikk man et privatmarked med mer penger. Dette førte da til at man drev den industrielle utviklingen fremover, det vil si at man hevdet at utviklingen ble drevet frem av et marked med ny kapitaltilgang som for første gang hadde penger til overs.¹⁸⁰ De mente at den samme kapitaltilgangen som Williams hevdet var sukkerbasert, kom fra agronomiske nyvinninger. Så om hvorvidt slavehandelen separat var økonomisk gunstig og om hva slags betydning den hadde for industrialiseringen var omstridt.

Hvordan utvidelsen av den offentlige sfære i England kan ha påvirket slaveridebatten i England/Danmark.

Danmark var det første landet i Europa som forbød handel med slaver. Dette ble lagt merke til i Europa og også brukt som eksempel i den engelske parlamentære debatt. William Wilberforce som var den politiker som frontet debatten i underhuset, brukte Danmark avskaffelse som et eksempel på at det argument motstanderne brukte om at et eventuelt stopp

¹⁷⁴ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 25.

¹⁷⁵ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 25. 25

¹⁷⁶ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 26.

¹⁷⁷ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 26.

¹⁷⁸ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 30.

¹⁷⁹ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 30.

¹⁸⁰ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the british economy 1660-1800*, 27.

av handelen ville kun resultere i at de øvrige nasjoner økte sin handel.¹⁸¹ Han anførte da at Danmark sitt stopp ikke hadde ført til at handelen hadde ekspandert andre steder, og at dette dermed ikke nødvendigvis ville være en konsekvens ved et handelsstopp. Den samme Wilberforce brukte også Danmark som inspirator i sin argumentasjon, man kunne da ikke tillate at England skulle være langt etter dette land.¹⁸² Denne rollen som inspirator for England i denne sak ble også omtalt av Minerva redaksjonen. Her mente man at Danmark sitt forbud hadde tjent antislavehandel bevegelsen vel ved sitt eksempel, men tilføyde at dette ”edle land og mønsterrike” nok hadde kommet frem til dette på egen hånd.¹⁸³ Danmark sin slavehandel var ikke på noen som helst måte av samme størrelse som den britiske, men det var en del likhetstrekk. Som nevnt tidligere i kapittelet mente Adam Smith at den britiske handelen ga store økonomiske gevinster til særinteresser, men lite økonomisk gevinst til nasjonen.¹⁸⁴ Dette var også tilfellet med Danmark. Handelen var av liten nasjonaløkonomisk betydning, men den genererte store inntekter for noen innflytelsesrike kjøpmenn i København.¹⁸⁵

En av de kjøpmennene som hadde store inntekter av handelen var også dansk skattmester, Heinrich Ernst Schimmelmann. Han var kjent for sin relasjon til England og beundring for det britiske samfunn.¹⁸⁶ Han var også inspirert av opplysningstidens filosofer som Diderot, Montesquie, Voltaire, Hume og Locke.¹⁸⁷ Det innebar at han var influert av den pågående britiske debatt og hadde et moralsk syn på slavehandelen inspirert av filosofi. Han var den førende skikkelsen i en dansk debatt som inntil 1792 hadde vært begrenset, pragmatisk og uten det moralske innslaget som preget debatten i England. Men man var svært opptatt av debatten i England på grunn av den enorme betydning England hadde for den dansk/ norske økonomi og Europas sikkerhet. Det har blitt hevdet at man var så orientert om den britiske debatt at det var utslagsgivende for det danske forbudet. Det vil si at man mente at det var kun et spørsmål om tid før England ville effektivere et forbud og at man da ikke ville godta at andre europeiske land fortsatte praksisen.¹⁸⁸ Dette hadde man også rett i. Pitt uttalte i den parlamentsdebatten som endte med at man voterte for en gradvis avskaffelse av slavehandelen at hvis et forbud gikk igjennom, og dette fikk den konsekvens at andre land fortsatte og

¹⁸¹ *Minerva*, april 1792, 162.

¹⁸² Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 526.

¹⁸³ *Minerva*, april 1792, 163.

¹⁸⁴ Morgan, *Slavery, Atlantic Trade and the British Economy*, 25.

¹⁸⁵ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 525.

¹⁸⁶ Thomas, *The Slave Trade, The history of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*, 525.

¹⁸⁷ Erik Gøbel, *Det danske slavehandelsforbud 1792, studier og kilder til forhistorien, forordningen og følgerne*, (Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2008), 25.

¹⁸⁸ Gøbel, *Det danske slavehandelsforbud 1792, studier og kilder til forhistorien, forordningen og følgerne*, 41.

ekspanderte slavehandelen ville England se det som sin menneskelige plikt og hindre denne handelens fortsettelse.¹⁸⁹ At dette kunne bli en konsekvens var noe den danske regjering sannsynligvis var inneforstått med. Et sentralt poeng ved den danske debatten kontra den engelske var at Danmark var et eneveldig monarki hvor makten var delt på få hender, man hadde ikke noen form for aktiv antislavehandel bevegelse, og den politiske debatt som foregikk eksisterte i en engere krets.¹⁹⁰

Ved at Danmark hadde et lite offentlig ordskifte i denne sak kan det hevdes at den debatt som foregikk var inspirert av den redaksjonelle *Minerva* hadde til den engelske slavehandelen. Da *Minerva* flere år før slavehandelens ble votert ned i det engelske parlament tok et klart standpunkt til hvor tidsskriftets sympati lå, var det åpenbart hva de implisitt mente om den eksisterende danske slavehandelen. Og dekningen av dette spørsmålet gjorde at politikere og *Minervas* lesere ble gjort oppmerksom og holdt orientert om en debatt som angikk deres egen nasjon. At tidsskriftets redaksjonelle linje kan ha hatt betydning for at Danmark/Norge ble det første land i Europa som vedtok et forbud mot handelen kan også sees på som et tegn på den betydning utvidelsen av den offentlige sfære spilte. Man da stod langt friere til å kritisere/forsvare engelske politikere enn hva man kunne ytre om innenrikspolitiske spørsmål, kan man hevde at den engelske debatt influerte den danske. Den engelske slavehandelsdebatt som foregikk var svært grundig og de ulike aspektene ble gjort rede for og kommentert av *Minerva*. De moralske, økonomiske og realpolitiske sidene ble grundig referert og kommentert. Og spesielt *Minerva* sitt absolutte standpunkt om at slavehandelen var moralsk forkastelig var indirekte et klart standpunkt til den danske slavehandelen og noe det eneveldige monarki måtte ta ad notam.

Den engelsk politiske debatt startet langt tidligere enn den danske og sprang ut i fra akademiske og religiøse miljøer. Standpunktene fra velkjente filosofer og religiøse ledere gjorde at debatten spredte seg til tidsskrifter og kaffehusene. Denne debatten kan man da hevde var et tilfelle av hva Jurgen Habermas har kalt utvidelsen av den offentlige sfære. Kaffehusene i England etablerte et treffsted på tvers av sosiale sjikt hvor det kun var argumentets kraft som var det avgjørende for den politiske diskurs.¹⁹¹ Kritikken av Habermas

¹⁸⁹ *Minerva*, april 1792, 159.

¹⁹⁰ Gøbel, *Det danske slavehandelsforbud 1792, studier og kilder til forhistorien, forordningen og følgerne*, 14.

¹⁹¹ Jürgen Habermas. *Offentligheten institusjoner & Den ambivalente oppfatningen av offentligheten i liberalismens teori. Borgerlig offentlighet, dens fremvekst og forfall 1991*. Gyldendal Norsk Forlag, 1991. 28.

sin teori omhandler at ordskiftet i realiteten forflyttet seg fra konge og adel til konge, adel og borgerskap, og at utvidelsen av sfæren hadde liten betydning for proletariatet. Det kan man hevde var korrekt, selv om borgerskapets deltagelse sørget for at langt flere interesser ble representert. Det som gjør slavehandelsdebatten innteressant i relasjon til Habermas var at det her var snakk om en debatt sprunget ut ifra akademia og religiøse fora hvor til slutt proletariatet spilte en rolle. For en ting var den debatt som spredte seg fra akademia til tidsskrifter, kaffesalongene og dermed sørget for en økt bevissthet og et offentlig ordskifte. Men her var det også snakk om en debatt som hadde en moralsk side som gjorde den viktig for en kristen bevegelse som førte til at den engasjerte langt flere. Dette kan lese av den store mengde underskrifter som for eksempel ble samlet inn av fabrikkarbeidere i Manchester for en avskaffelse av slavehandelen.¹⁹² De skrev under et dokument som viste en motstand mot en handel som deres arbeidsplasser indirekte var avhengig av på grunn av at det var moralsk forkastelig. Dette viste da at det her var en reell utvidelse av den offentlige sfære, og et eksempel på at utvidelsen av den offentlige sfære også kunne inkludere andre enn samfunnets øvre sjikt.

¹⁹² *Minerva*, april 1792, 158.

Kapittel 5: Parlamentsreform, opptøyer og den irske revolusjon.

Fra starten av 1787 var England for Minerva, fortsatt en nasjon som reformerte sitt samfunn etter tidens rådende politiske klima. Man mente at landet var en foregangsnasjon både da det gjaldt frihet for individet og at intet individ var større enn loven, et land hvor politiske reformer ble foreslått av styresmaktene på eget initiativ.¹⁹³ Et land hvor ingen stod over loven. Dette beviste den saken man førte mot Warren Hastings:

Hastings forbrydelser formår ikke endog Burke ciceroaktige veltalenhed å forsvare Hasting og avskyelige handlinger, på en slik måde at forbryteren "Hastings" slipper unna når de grove forbrytelser legges for dagen, og Indias røvede skatter frakjøper han ikke hele Europas avsky, på grunn av dommen blir dog skjebnen kun hans, og ikke den edle nasjon.¹⁹⁴

Englands rikeste mann ble sendt for retten på grunn av forbrytelser mot en sivilbefolkning, ikke på grunn av at han ikke hadde skaffet nok makt eller penger til imperiet, men på grunn korrupsjon og umenneskelig behandling av mennesker i en svakere posisjon. Minerva mente at de engelske styresmaktene førte landet i en liberal retning, på grunn av at de mente at det var i nasjonens interesse. Dette viste Pitt sine reformforslag på 1780 tallet, og de reformene man hadde gjennomført i Irland, som ga økte borgerlige rettigheter til den katolske majoriteten. Pitt hadde etter sin maktovertagelse i 1783 reddet statsfinansene hevdet Minerva, og stod støtt på et liberalt verdigrunnlag.¹⁹⁵ England var en progressiv nasjon hvor viktige politiske reformer ble foretatt etter parlamentariske konsensusbeslutninger. Man hadde sitt folks beste i alle politiske handlinger, og folkets interesser var ikke underordnet hoffet og kongens. Dette kunne man se av at Pitt i 1788 ikke ville kreve inn nye skatter i det inneværende år, da finansene var i utmerket stand.¹⁹⁶ Man kunne alltid fra politisk hold kreve inn mer skatt, her valgte man å avstå for å gi folket mer. At Pitt i tillegg beskjedent nok tilskrev finansenes gode tilstand til landets naturlige styrke og store ressurser og ikke egen innsats, ga vel ikke heller ikke et ufordelaktig inntrykk.¹⁹⁷

Pitt DY, hadde kommet til makten med et ønske om reform, og reformering av parlamentet var hans kampsak da han ble valgt inn som parlamentsmedlem, og ble Englands yngste

¹⁹³ R.R. Palmer, *The age of the Democratic revolution. A political history of Europe and America, 1760-1800, The Challenge.* (New Jersey: Princeton University Press, 1959), 307.

¹⁹⁴ *Minerva*, mars 1788, 417-18.

¹⁹⁵ *Minerva*, Mai 1788, 272.

¹⁹⁶ *Minerva*, Mai 1788, 272.

¹⁹⁷ *Minerva*, Mai 1788, 272.

statsminister i 1783.¹⁹⁸ Og da han lanserte forslaget om avskaffelsen av slavehandelen i parlamentet,¹⁹⁹ var det nok en bekreftelse for tidsskriftet, at Englands ledende politikere var en liberaler. At folkets sinnelag var av samme karakter, mente tidsskriftet kunne bekrefte av den petisjon som 1600 mennesker hadde underskrevet til parlamentet. Her krevde man at det avsnittet i straffeloven som gikk på at man måtte tro på den hellige treenighet skulle fjernes. Dette ble kommentert av tidsskriftet som et forslag som ville avskaffe straffeforfølgelsen av ulik religiøs praksis.²⁰⁰ Det ville medføre like rettigheter til alle troende og en reell form for religionsfrihet. Dette grunnleggende positive synet på England ble også fremhevet av en anekdote som Minervas redaksjon mente var dekkende for det engelske sinnelag.

En formuende jøde fra England har bekjentgjort at han hver dag til enhver der kommer til hans dør, to pund brød, under den ene betingelse at tiggeren kommer før klokken 07 på vinteren og 06 om sommeren. Den som er for lat til å komme så tidlig får intet.²⁰¹

Dette ble kommentert med at mannen var rik og jøde, men at han likevel gjorde sånne aktverdige handlinger, og hvorfor skjedde slike aktverdige handlinger så mye oftere i England enn i andre nasjoner?²⁰² Dette ble tatt til inntekt for at en edel nasjonalkarakter var viktigere enn religion og rikdom. Den politiske utviklingen i England var for Minerva, eksempler på en progressiv utvikling. En nasjon hvor politisk stabilitet og reform, førte landet i den retning som tidens rådende filosofiske klima ønsket, og et eksempel for andre land. Dette stod i kontrast til utviklingen på kontinentet, hvor reformer som regel kom etter sterkt folkelig press. Myndighetene i Frankrike ble tvunget til å reformere, det var ikke et resultat av en opplyst regjering.

Det grunnleggende positive synet på England endret seg utover 1790 tallet. Tidsskriftet gikk fra å mene at England var den nasjonen som viste verden en ny opplyst vei, til å mene at England var den nasjonen som hindret fred og en progressiv politisk utvikling. Årsaken til at man endret det politiske grunnsynet, var en direkte reaksjon på engelsk politikk på 1790 tallet. Man var uenig i den retning Pitt førte landet, og denne uenigheten ble til tider forvandlet til ren fortvilelse, over det man oppfattet som en reaksjonær, og tidvis svært urettferdig politisk linje. I dette kapitlet vil jeg gå igjennom politiske områder hvor de engelske myndighetene

¹⁹⁸ John Ehrman, *The Younger Pitt, the years of acclaim, volume one.* (London: Constable, 1969), 58.

¹⁹⁹ *Minerva*, Mai 1788, 388.

²⁰⁰ *Minerva*, Mars 1792, 425.

²⁰¹ *Minerva*, Mars 1788, 418.

²⁰² *Minerva*, Mars 1788, 418.

endret politikk, og hvordan de politiske endringene gjorde at Minerva endret sitt syn på England, og engelsk politikk.

Debatten om parlamentsreform.

En begynnende endring av Minervas syn på England kan man se fra starten av 1792. Man var svært opptatt av slavehandelens avskaffelse. Den engelske opposisjons forslag om parlamentsreform fikk redaksjonell omtale, argumentet til opposisjonen var at valgsystemet var basert på et arkaisk bosettingsmønster.²⁰³ Man hadde en valgordning hvor tidligere befolkete områder ble representert, mens nye tettbefolkete områder ikke var representert. Lengden på parlamentsmedlemmene mandatperiode var det andre store stridstemaet. Lange mandatperioder muliggjorde korrupsjon, og hadde ført til at man hadde politikere med et galt motiv. Pitt hadde siden starten av sin parlamentariske karriere vært en forkjemper for parlamentsreform. Han hadde foreslått parlamentsreform både i 1783, 1784 og 1785. Reformslaget til Pitt hadde som mål å løse de to overnevnte utfordringene. Han ønsket en endring av valgkretsene slik at de ble representative for et nytt demografisk mønster, og at man avholdt hyppigere parlamentsvalg for å bøte på korrupsjonsproblematikken.²⁰⁴

Dette var identisk med de forslag opposisjonen gikk inn for i 1792. Men da hadde Pitt endret mening. Pitts motstand skyldtes revolusjonen i Frankrike. Ministeren hevdet at han forstod opinionen ønske om reform, men at overdreven frihet hadde styrtet mange europeiske land ut i anarkismen. Han kunne på sikt se for seg en reform, men da på et tidspunkt hvor den ikke ville sende landet ut i ulykken. Englands nåværende stilling, med indre ro og ingen ytre fiender var et resultat av den britiske konstitusjon, mente ministeren, og at man risikerte dette hvis man reformerte på dette tidspunkt.²⁰⁵ Pitt som fra dag en av sin parlamentariske karriere hadde vært pro reform, hadde nå snudd på grunn av omstendighetene på kontinentet.

Opposisjonen mente at begivenhetene på kontinentet ikke alene var grunn til å opprettholde et status quo. Deres argument var at man ved å reformere ville unngå revolusjonære strømninger å vinne tilhengere i England. Argumentet var en kontrast til regjeringens. De mente at man måtte unngå politisk reform for å ikke risikere en fullstendig kullkasting av konstitusjonen. Opposisjonen mente at reform var eneste mulighet for å bevare konstitusjonen.

²⁰³ *Minerva*, Mai 1792, 298.

²⁰⁴ Palmer, *The age of the Democratic revolution. A political history of Europe and America, 1760-1800, The Challenge*, 306.

²⁰⁵ *Minerva*, Mai 1792, 301.

Man risikerte langt mer ved at man ikke reformerte. Et arkaisk valgsystem var et eksempel på en urettferdighet som kunne antenne et opprør, mente opposisjonen.

De som støttet Pitt ble av opposisjonen anklaget for å støtte et ministerstyre, og lede nasjonen i en despotisk retning.²⁰⁶ Pitt og regjeringen mente tvert imot at man ved å reformere kom Thomas Paine i møte. Paine hadde med sin utgivelse ”menneskerettighetene” skapt en frykt hos de øvre lag av det britiske samfunn. Boken var en stor suksess, men et konservativt anslått opplag på flere hundre tusen.²⁰⁷ Opposisjonen var enig om at Paines ideer, ville innebære en fullstendig kullkasting av konstitusjonen, men mente igjen at dette ikke var en valid begrunnelse for å opprettholde en arkaisk valgordning. Dette var nå tydelige skillelinjer i et nytt politisk landskap. Pitt og Tory partiet på den ene side, og Fox med sitt Whig parti på den andre.

Reformiveren til Pitt var lagt til side til fordel for en til dels reaksjonær politikk. Whig partiet stod på at det unike ved den britiske konstitusjon, og at det som gjorde den relevant var dens åpning for tidsriktige endringer. Pitt og Tory partiet mente at en endring av konstitusjonen medførte risiko, og da spesielt på et tidspunkt hvor begivenhetene på kontinentet var uoversiktlige.²⁰⁸ En representant uttrykte det nye politiske bilde på følgende måte refererte Minerva:

Lad oss tage andre nasjoners eksempel til varsel. La oss ikke gjøre som den pasienten som følte seg vel, men tok medisin for å føle seg enda bedre og døde. Da de franske, sa representant, John Murray, var så ivrige på å omstyrte deres forfatning fordi den var dårlig, så kan man ikke etterstreve og omstyrte vår egen da den er i hovedsak god.²⁰⁹

Edmund Burke uttalte at konstitusjonen var i fare, og at selve debatten i seg selv var farlig for det britiske rike. Han mente at opposisjonens beskyldninger mot de som arbeidet for en uendret konstitusjon var farlig i seg. Da opposisjonens svertetekampanje og korrupsjonsbeskyldninger, kun ville devaluere parlamentet som institusjon, og da ville den ene garantist for konstitusjonen miste sin legitimitet.²¹⁰ Parlamentet måtte fremstå som plettfritt for å bevare sin legitimitet hos folket. Prinsen av Wales som tidligere hadde vært pro reform, og blant annet støttet whig partiet under den amerikanske uavhengighetskrig, hadde

²⁰⁶ *Minerva*, Mai 1792, 301.

²⁰⁷ R.R Palmer, *The age of the democratic revolution, volume 2, the struggle*.(New Jersey: Princeton University press)476.

²⁰⁸ *Minerva*, Mai 1792, 302.

²⁰⁹ *Minerva*, februar 1792, 293-4.

²¹⁰ *Minerva*, Mai 1792, 303.

nå byttet side til Pitt og Tory. Han oppsummerte i sitt innlegg, det han mente var de to politiske alternativene. Skulle man gi etter for teoriens ville ideer, kontra å fortsette med den praksis som hadde gitt nasjonen deres plass i verden.²¹¹ Dette var et ekko av Pitt og Burke sin linje. Englands posisjon i verden var et resultat av den eksisterende konstitusjon, og den plassen risikerte man ved å reformere på turbulent tidspunkt.

Minervas dekning av kravet om parlamentsreform.

Debatten ble i startfasen dekket objektivt av Minerva. Her var det ikke som i slavehandelssaken et absolutt utgangspunkt. Debatten ble viet stor plass, men ikke kommentert. Den eneste politiske kommentaren fra Minerva var en irettesettelse av Edmund Burke. Burke hadde uttalt at det var liten forskjell mellom den nye og den gamle franske konstitusjon, og hevdet at den franske kongens skjebne skyldes hans reformvennlighet.²¹² Minerva hevdet at uansett hvordan man enn så på den franske utviklingen, kunne man ikke på noe som helst vis hevde at den nye og gamle franske konstitusjon var like. Det var stor forskjell, og det var udiskutabelt.²¹³ Denne objektiviteten man i utgangspunktet hadde hatt til spørsmål om parlamentsreform, ble snudd til et standpunkt hvor man var ubetinget pro. Det ble uttalt av tidsskriftet i en kommentar at politisk parlamentsreform kun ble fryktet av de som *”kun ønsket å ikle seg frihetens kappe for å maskere sine handlinger”*.²¹⁴ Her mente Minerva rett ut at de som ikke ønsket en parlamentsreform, heller ikke ønsket et reelt representativt statssystem. Man ville heller beholde den arkaiske representasjonsstrukturen for å sikre den rådende maktbalansen. Det ville si at parlamentsvalgene var lite annet enn skinnvalg, hvor resultatet i valgkretsene var gitt på forhånd.

Denne endringen av synet på regjeringspartiet, og dens motiver var en følge av det man mente var reaksjonær politikk fra Pitt. At Pitt hadde endret mening var åpenbart. Dette innrømmet han selv da han uttalte at han ikke var prinsipielt i mot reform, men mot en reform på et tidspunkt med et uoversiktlig politisk bilde på kontinentet.²¹⁵ Det reformforslag Pitt hadde lansert i 1785 hadde vært et moderat, men oppriktig forslag om reform. Det var ikke et forslag som ble lansert for å vise eller lansere en ung progressiv politiker, men et forslag fra en regjeringssjef som hadde dette som en hjertesak. Reformforslaget var bevisst moderat for at

²¹¹ *Minerva*, Juni 1792, 428.

²¹² *Minerva*, Mai 1792, 305.

²¹³ *Minerva*, Mai 1792, 305.

²¹⁴ *Minerva*, Juni 1792, 428.

²¹⁵ *Minerva*, Mai 1792, 301.

man at man skulle oppnå flertall i parlamentet. Man hadde bevisst kun foreslått nedlagt 32 av de mest fraflyttete valgkretsene, og forslaget gikk da ut på at disse parlamentssetene skulle forflyttes til nye folkerike byer.²¹⁶ Dette forslaget gikk ikke langt nok i forhold til hva Pitt ideelt sett hadde ønsket seg, men han mente at dette var et forslag som kunne gå igjennom parlamentet. Dette viste hans opprinnelige reformiver, og historikeren R.R. Palmer mente at forslaget til Pitt var forut for sin tid, og representativ for opplysningstidens idealer. Det var ikke et stort folkelig engasjement eller press for parlamentsreform i 1785, det var i følge Palmer en regjering som ville endre en arkaisk valgordning på grunn av at de anså det ville være i nasjonens interesse på sikt.²¹⁷ Reformpolitikken til Pitt endret seg på grunn av begivenhetene på kontinentet, han mente at det ikke var tiden for reformer, og han førte England i en reaksjonær politisk retning. En del av den politiske linjen kom som følge av direkte hendelser, andre av frykt for hva som kunne utvikle seg. Det som hadde vært et rolig politisk klima med økonomisk og industriell ekspansjon, endret seg radikalt på 1790 tallet. Det utviklet seg til en stor folkelig missnøye, og regulære opptøyer mot styresmaktene.

En endring av politiske rettigheter.

Den politiske linje myndighetene i England utøvde på 1790 tallet kom som et resultat av utviklingen på kontinentet, og den påvirkning de kontinentale begivenhetene hadde på England. Den franske revolusjon hadde sjokkert England, og det politiske svaret fra nasjonen var en rekke frihetsbegrensende tiltak. Man var redd for at revolusjonen skulle spre seg til England, og debatten i England gikk ut på om hvor reell denne frykten var. Myndighetene ble beskyldt for å bruke revolusjonen som påskudd for å konsolidere sin egen maktposisjon. Opposisjonen mente at en engelsk revolusjon var lite plausibel, og det dermed ikke var noe grunnlag for en ny politisk linje. Men regjeringen mente at det fantes elementer i England som var i kontakt med Frankrike, og at man måtte ta forholdsregler. Dette ble klart for England og Minerva, da Georg den 3 sendte en proklamasjon til parlamentet i 1792. Proklamasjonen annonserte en rekke tiltak som ville begrense ytringsfriheten. Det ble nedlagt forbud mot pamfletter og skrifter som kritiserte kongen eller styresmaktene.²¹⁸ Opposisjonen mente at tiltakene kun førte England i en despotisk retning, og på vei mot et ministerdiktatur. Minerva var enige. Trykkefriheten var et skjold mot despotiet ifølge tidsskriftet, og uten

²¹⁶ Palmer, *The age of the Democratic revolution. A political history of Europe and America, 1760-1800, The Challenge*, 306.

²¹⁷ Palmer, *The age of the Democratic revolution. A political history of Europe and America, 1760-1800, The Challenge*, 307.

²¹⁸ *Minerva*, Juni 1792, 427.

trykkefrihet kunne det aldri være snakk om reell frihet. England hadde klart å opprettholde denne friheten til tross for mange forsøk på å endre den, og nå var dette bolverket mot despotiet borte.²¹⁹ Denne redaksjonelle linjen da det kom til ytringsfriheten ble et absolutt. Det fantes ikke en politisk grunn som kunne forsvare presserestriksjoner. Det var da et paradoks at man ikke reagerte på samme måte da det gjaldt den sak engelske myndigheter hadde anlagt mot forleggeren til Thomas Paine. Man mente at denne prosessen var en korrekt måte å håndtere kritikk mot myndighetene på. Man skilte forleggeren til Thomas Paine sin sak, fra en generell pressebegrensing som ble tvunget igjennom av styresmaktene. Regjeringen hadde trukket Paine sin forlegger for retten, og dette kunne man gjøre, og så fikk man avvente et resultat. Man prøvde en sak rettslig gjennom legale prosesser. Dette ble da trukket frem som en kontrast til de ytringsbegrensende tiltakene regjeringen hadde fått igjennom i parlamentet.²²⁰ Her hadde man ikke trukket aviser for retten og prøvd legaliteten i ytringene, men tvunget igjennom et generelt vedtak. Så paradokset var at man godtok restriksjoner på ytringsfriheten, men de restriksjonene skulle være konstitusjonelt befestet, og kunne prøves juridisk. Det var politiske myndigheters ad hoc løsninger på uønsket pressedekning man mente var uforsvarlige.

Minerva støttet den engelske opposisjonen i deres regimekritikk. Man mente som opposisjonen at styresmaktene brukte uroen på kontinentet til å fremme sin egen maktposisjon. Man brukte uroen til å skyve innenrikspolitiske stridstemaer til side. Dette mente man at for eksempel viste seg da debatten om en reformering av parlamentet ble underordnet det utenrikspolitiske klimaet, og førte ikke frem. Minerva mente at regjeringen benyttet seg av den franske revolusjon til å gjennomføre tiltak som ga økt makt, og midler til å straffe innenlandske politiske motstandere.²²¹ Her hevdet da tidsskriftet at man kynisk brukte utenrikspolitiske hendelser til å innføre restriksjoner på den individuelle frihet. Og at man ville kvele opposisjonen og friheten i tryggheten navn. Denne økende tendensen til en politistat ble tydelig for tidsskriftet etter hvert som meldingene fra England ankom. Det ble meldt om at to revolusjonære klubber hadde ønsket å plante to frihetstrær på et gods utenfor London, dette hadde ministeren svart på ved å forby festen, sende tropper til stedet og fordoble vaktholdet i London. På et annet sted i byen hadde en pub ønsket å avholde en debatt

²¹⁹ *Minerva*, Juni 1792, 427.

²²⁰ *Minerva*, November 1792, 278.

²²¹ *Minerva*, Desember 1792, 437.

om den franske revolusjon, dette møtet hadde blitt stoppet ved makt av utkommandert politi.²²²

Denne frykten for opprør gjorde at majoriteten av parlamentet støttet opp om regjeringens tiltak. Blant nye frihetsbegrensende tiltak var også innføringen av "the alien bill". Denne gikk ut på at en enhver utlending som ankom England var pliktig til å melde seg for myndighetene. Her skulle vedkommende gjøre rede for sin person og sine våpen, disse opplysningene skulle følge vedkommende gjennom hele oppholdet i England, og skulle kunne fremvises ved kontroll. Eksekutivmakten fikk også anledning til å utvise mistenkelige individer fortløpende. Denne loven ble vedtatt med begrunnelse i at et antall mennesker som ankommer England fra et annet land alltid vil vekke oppsikt, men at det nå eksisterte et land som hadde avrettet sin monark og kullkastet sin konstitusjon, og at man dermed måtte være mer på vakt.²²³

Redselen for en spredning av de franske ideene ble merkbart større etter Ludvig den 16 avretting. Det ble hevdet fra myndighetene at en storspion snart ville bli avslørt, og man debatterte i hvor stor grad de arresterte var i kontraspioner. De arresterte var anklaget for forræderisk brevskrivning og at man hadde uttalt seg pro fransk offentlig. Kongen og Pitt mente at man hadde så mange beslaglagte dokumenter som beviste de arrestertes skyld at det ikke var noen tvil. Og at man ville legge frem dokumentene i forseglet stand for å bevise at de var uforfalsket. Pitt mente at man nå hadde så mange beviser på en konspirasjon at han foreslo en midlertidig suspensjon av "Habeas Corpus" akten. Dette førte til store protester fra en samlet opposisjon. De mente at en opphevelse av akten var grunnlovstridig.²²⁴ En midlertidig suspensjon av akten ble vedtatt, men det stagget ikke urolighetene. Det ble utkommandert store styrker til London for å kvele et opprør, urolighetene mente regjeringen var finansiert av franske penger. Dette ble avvist av opposisjonen som mente at opprøret var på grunn av det store handelstap krigen hadde medført.²²⁵ En del av befolkningen hadde snudd seg mot Pitt var det angrep hans vogn ble utsatt for av en sint folkemasse et tegn på. Det ble det ropt slagord mot ministeren, og man krevde hans avskjed. Opposisjonslederen i overhuset, Sheridan, hadde fremmet et forslag om at "Habeas Corpus" akten skulle gjeninnføres på grunn av at dens suspensjon var grunnlovstridig. Premissene for dette forslaget ble avvist av regjeringen. Et annet opposisjonsmedlem mente at Pitt var i ferd med å gjøre England til et

²²² *Minerva*, Desember, 1792, 437.

²²³ *Minerva*, Januar 1793, 138.

²²⁴ *Minerva*, Mai 1794, 295.

²²⁵ *Minerva*, August 1794, 256.

diktatur, og fryktet at Pitt ville lage et engelsk "Bastille" fengsel.²²⁶ Denne misnøyen mot Pitt og regjeringen vokste i styrke. Mye på grunn av at krigen førte til en økonomisk nedgang, og det ble meldt av en parlamentsrepresentant fra Portsmouth at matvareprisene var så høye at det var en reell mulighet for opprør.²²⁷

Opprørstemningen blant befolkningen spredde seg sommeren 1795. Pitt sitt hus ble angrepet og vinduer knust. Et møte i det korresponderende selskap under åpen himmel ble ansett som så farlig at man hadde omringet det med væpnede styrker. Det gikk derimot fredelig for seg og man fikk vedtatt to resolusjoner som skulle overbringes kongen. De krevde her en parlamentsreform og allmenn stemmerett.²²⁸ Denne folkelige misnøyen mot Pitt ble av *Minerva* sett på som en mulighet til å presse frem en fredsslutning og politisk endring. Et nytt møte i det korresponderende selskap samlet 100 000 deltagere. Møtets talere anklaget kongen og ministeren for å ikke å ha vurdert deres forrige adresse seriøst, og regjeringens politikk ble sett på som den eneste årsak til de sosiale problemer og folkelige misnøye som hadde oppstått. Kongen ble fortalt i sluttdokumentet de konsekvensene en fortsettelse av Pitts politikk ville kunne få, og det ble krevd at han skulle avsette ministeren.²²⁹

Den opprørstemning som preget opposisjonen og deler av befolkningen sørget for at det var kalt ut troppeforsterkninger da parlamentet skulle åpne. Dette forhindret ikke at store folkemengder ropte ut slagord mot ministeren. Dette oppstyret mente kongen ene og alene skyldes det korresponderende selskap, og den opprørstemning deres møter hadde skapt.²³⁰ Opptøyene førte til at kongen ga Grenville beskjed om at han skulle legge frem nye lover for overhuset som skulle begrense uroen. Kongens forslag ville straffeforfølge og landsforvise alle som gjennom skrift eller tale opponerte mot myndighetene, eller agiterte for et regjeringsskifte. Et identisk forslag ble Pitt instruert om å fremføre for underhuset. Dette var så sterke frihetsinnskrenkende tiltak at kongen ble overtalt til å inngå et kompromiss, og fjerne den delen av forslaget som gikk på talefrihet.²³¹ All møtevirksomhet i ulike selskaper skulle nå også etter kongens ønske foregå med en representant fra myndighetene tilstede som kunne oppløse møtet ved behov.²³²

²²⁶ *Minerva*, Januar 1795, 129.

²²⁷ *Minerva*, Mai 1795, 268.

²²⁸ *Minerva*, Juli 1795, 161.

²²⁹ *Minerva*, Oktober 1795, 118.

²³⁰ *Minerva*, Oktober 1795, 119.

²³¹ *Minerva*, Oktober 1795, 119.

²³² *Minerva*, Oktober 1795, 119.

Dette ble kommentert kraftig av Minerva. Kongen og regjeringens forslag ble kalt frihetsmyrdende. Fox og Sheridan som kjempet mot lovforslagene i hvert sitt kammer ble omtalt som helter. Lovforslagene gikk igjennom parlamentet på grunn av Tory partiets majoritet. Minerva omtalte dette som et stort nederlag, de som på opposisjonens side kjempet imot forslaget ble behørig omtalt som helter. Det eneste håp Minervas utgiver nå hadde for den engelske frihets sak var at Pitt og hans regjering ville forsøke å vinne tilbake massenes tillit ved å gå imot kongens reaksjonære forslag. Dette skjedde ikke, og den uroen som eksisterte i parlamentet spredte seg til gaten. Kongen ble møtt av kraftige demonstrasjoner på vei til parlamentet.²³³ Frykten for kongens sikkerhet var så stor at man besluttet at det skulle nedsettes en kommisjon som skulle utrede hvordan denne best kunne ivaretas.²³⁴ Den politikken som ble ført av Pitt og hans parti virket fremmed for Minerva, og man kunne ikke forstå hva man ville oppnå med en politikk som nærmest konsekvent gikk imot hva tidsskriftet mente var fornuftig. Man var også frustrert over at man ikke kunne se hva slags langsiktig politisk linje den engelske regjering la seg på. Dens politikk ble av tidsskriftet skildret som et ugjennomtrengelig slør hvis egentlige hensikt man ikke kunne se. Redaksjonelt avsluttet man deknningen med en oppgitt kommentar om at fra et kontinentalt ståsted virket den engelske politiske hverdagen med dens parlament og folketalere:

kun som brikker i et statspill som ble skjøvet frem og tilbake, uten at man så hånden som styrte og enda sjeldnere hånden bak.²³⁵

Opptøyene mot ministeren og kongen fortsatte. Det ble på nytt kastet stein mot kongens kortesje, og en stein traff dronningen. Uten at dette så ut til å endre den politiske linje som ble ført.²³⁶ Opposisjonen mente fortsatt at en del av de frihetsbegrensende lovene regjeringen hadde fått gjennom parlamentet var grunnlovsstridige, og at man dermed måtte gå tilbake på deler av lovene.²³⁷ Minerva konstaterte i 1796 at den frykten regjeringen hadde hatt for en borgerkrig hadde vært overdrevet, og at hvis det hadde vært en kime til opprør, var dette nå avsluttet.²³⁸ De som hadde hatt franske sympatier hadde ikke klart å organisere en levedyktig motstandsbevegelse, og de hadde heller ikke folkelig støtte. Selv om faren for borgerkrig ikke

²³³ *Minerva*, November 1795, 243.

²³⁴ *Minerva*, November 1795, 243.

²³⁵ *Minerva*, Januar 1796, 126.

²³⁶ *Minerva*, Januar 1796, 126.

²³⁷ *Minerva*, Januar 1796, 127.

²³⁸ *Minerva*, Februar 1796, 243-44.

lenger var eller hadde vært til stede, var misnøyen fortsatt stor i deler av folket og hos ²³⁹opposisjonspartiet.

Fox hadde et så kraftig angrep på ministeren og regjeringen at man hevdet den kunne bli brukt som et fransk manifest ved en landgang. Angrepet gikk så langt at det nærmest ble tolket som om opposisjonshøvdingen ønsket en fransk invasjon for å bli kvitt Pitt.²⁴⁰ For selv om faren for en borgerkrig ikke var til stede var misnøyen med Pitt økende. Et samlet Londons borgerskap skrev en petisjon til kongen hvor de krevde ministeres avgang. Minerva mente at dette kunne være den avgjørende hendelsen som ville sette de øvrige tre land i et opprør mot regjeringen. Da Londons kuete befolkning samlet seg, bebudet det et større opprør, og det var ikke tvil om hvilket utfall Minerva ønsket seg. Man avsluttet artikkelen med at Pitt klarte å unngå dødsstøtet ved sin parlamentariske majoritet, og med støtte fra George den 3.²⁴¹ Det var ikke kun ved bruk av sin majoritet at Pitt holdt opposisjonen i sjakk. Minerva mente at ministeren og hans styre bevisst brukte uhederlige metoder for å opprettholde lov og orden. Dette mente Minerva at Pitt hadde gjort da han hadde latt utsendte representanter fra London møte kongen, men ikke en konge som satt på tronen. Hvis så hadde skjedd, ville kongen ifølge formalia vært tvunget til å gi et tilsvarende svar. Et annet eksempel var at borgerskapet i London sine avstemninger kun var valide hvis borgermesteren var til stede. Da han ikke ankom et møte hvor 3000 var samlet kunne de heller ikke få fattet en adresse til kongen.²⁴² Det siste eksempelet på de skritt Pitt og hans parti var villig til å gå for å stagge opposisjonen var at de nektet opposisjonen å møtes i Westminster under påskudd av at det skulle avholdes et religiøst møte. Dette hindret ikke opposisjonen for å samle seg utendørs i regn hvor det ble forfattet en kraftig protest til kongen om ministeren.²⁴³

Frykten for indre uro.

Det var frykten for opptøyer som gjorde at Pitt endret sin politiske linje, og denne frykten var ikke ubegrunnet ifølge Minerva. Tidsskriftet kommenterte at den franske revolusjon hadde mange venner i England, og at mange både England og i resten av verden hadde sett seg blind på den engelske frihetskongstitusjon før revolusjonen,²⁴⁴ implisitt at man nå hadde fått opp øynene. Dette ble eksemplifisert ved at det ifølge tidsskriftet var en stadig strøm av gaver fra

²³⁹ *Minerva*, Juli 1796, 135.

²⁴⁰ *Minerva Juli* 1796, 135.

²⁴¹ *Minerva Mars* 1797, 375.

²⁴² *Minerva April* 1797, 120.

²⁴³ *Minerva April* 1797, 120.

²⁴⁴ *Minerva Desember* 1792, 435-6.

revolusjonære briter til det franske nasjonalkonvent. Disse ble mottatt med takk, og med beskjed om at man håpet britene snarlig fikk den konstitusjon de fortjente.²⁴⁵

Frykten for hva opptøyene eller en videre debatt om de franske ideer, førte også til at kongen satte London i krigsberedskap og innkalte nye tropper. Det ble også sendt ut arrestordre på alle som hadde deltatt og støttet opptøyene.²⁴⁶ Opposisjonen i parlamentet mente at faren for opprør var liten, og at man eventuelt heller økte faren ved å innføre frihetsbegrensende tiltak.²⁴⁷ Men selv om opposisjonen mente at faren for en engelsk revolusjon var minimal, gjorde ikke det frykten til styresmaktene noe mindre. Frykten for opptøyer eskalerte i 1793, og dette ble omtalt av *Minerva*. De skrev om at det nå nærmest var farlig å ytre seg offentlig eller i private selskaper med avvikende politiske meninger.²⁴⁸ *Minerva* skrev at den jevne engelskmann opplevde en hverdag hvor næringsveiene har stoppet opp, nasjonalformuen blir brukt på en krig som ikke kan gi noen fordeler og som har startet ulykksalig.²⁴⁹ Uroen for et større indre opprør skapte en rykteflom over hele England, dette ble rapportert i *Minerva* med skepsis. Man ikke var overbevist om at historiene var reelle. Et av de uspesifiserte ryktene som nådde parlamentet var et rykte fra Birmingham. Fra byen hadde det visstnok utgått en bestilling på 5000 dolker uten at bestilleren hadde spesifisert bruksområdet. Regjeringens representant i overhuset, Grenville, informerte om at man var klar over 19 franskmenn som hadde ankommet England med planer om kongemord. Dette ble tatt opp av en eksaltert Burke i underhuset. Han kommenterte at 19 ikke var et stort antall, men at det var 7 mer enn hva som hadde krevdes for å myrde en konge av Frankrike.²⁵⁰ Her siktet da Burke til den jury som hadde dømt kongen til døden. Rykteflommen førte til at opposisjonen, og deres motstand mot de frihetsbegrensende tiltakene stilnet. Men *Minerva* tok dette opp ved å skrive at det var ikke det at de reformvennlige hadde gått vekk fra sine standpunkter, men at man nå søkte et mer beleilig tidspunkt å fremme sine synspunkter.²⁵¹ Dette var ikke endring av grunnleggende politiske prinsipper fra *Minerva* sin side, eller en kapitulasjon for realpolitiske realiteter. Man var som i slavehandelssaken, prinsippfast på ideal, men pragmatisk på metode.

Det som var det mest sentrale spørsmålet i om hvorvidt faren for en engelsk revolusjon var til stede, var om det eksisterte en aktiv jakobinerklubb i England. Man hevdet fra styresmaktene

²⁴⁵ *Minerva Desember* 1792, 435-6

²⁴⁶ *Minerva Desember*, 1792,437.

²⁴⁷ *Minerva Desember* 1792, 438.

²⁴⁸ *Minerva November* 1793,262.

²⁴⁹ *Minerva November*, 1793.263.

²⁵⁰ *Minerva Januar* 1793,138.

²⁵¹ *Minerva Januar*1793, 140.

at man hadde beviser på at det eksisterte en jakobinerklubb. Og at klubben kun ventet på en mulighet for å starte et opprør, og innføre et fransk inspirert styre.²⁵² Myndighetene hadde arrestert flere prominente personer, blant annet en kjent skuespiller, som man mente konspirerte med Frankrike. De hadde blitt arrestert mistenkt for landsforræderi, men det var tvil om skyldspørsmålet. De som hadde blitt arrestert for å støtte, og agitere for Thomas Paine sine ideer, var også blitt frikjent.²⁵³ Dette vitnet i hvert fall om en fungerende rettstat, hvor uskyldige ikke ble dømt på grunn av politisk press. Opposisjonen mente fortsatt at en del av de frihetsbegrensende lovene regjeringen hadde fått gjennom parlamentet var grunnlovsstridige, og at man dermed måtte gå tilbake på deler av lovene.²⁵⁴ Minerva konstaterte i 1796, at den frykten regjeringen hadde hatt for en borgerkrig hadde vært overdrevet, og at hvis det hadde vært en kime til opprør, var dette nå avsluttet.²⁵⁵ De som hadde hatt franske sympatier hadde ikke klart å organisere en levedyktig motstandsbevegelse, og de hadde heller ikke folkelig støtte. Selv om faren for borgerkrig ikke lenger var eller Minerva hadde avskrevet faren for en engelsk borgerkrig, og opposisjonen hadde ved flere anledninger hevdet at ministeren overdrev denne faren. Motivet skulle da være at ved hjelp av frykt kunne øke sin egen maktposisjon. Det ble også hevdet at de til dels kraftige og aggressive protestene mot Pitt kom på grunn av regjeringens politikk, ikke på grunn av republikanske sympatier. De demonstrasjonene som hadde foregått i London var ikke en reell fare for den nasjonale sikkerheten, men de opptøyene som nå startet var adskillig mer alvorlig. Opptøyene ble dekket i sin helhet i Minerva fra første nyhet ankom om et opprør ved en marinebase. Her ble det meldt at matrosene i marinen lenge hadde hevdet at kost og lønn ikke var tilstrekkelig. Admiral Home hadde tatt dette direkte opp med Pitt uten at det hadde ført til en økning. Langfredag 1797 eskalerte opptøyene og matrosene tok kontroll over 16 skip. Det ble dannet en komité av representanter fra hvert skip hvor det ble avkrevd at regjeringen skulle gi etter for samtlige krav, hvis ikke ville flåten ikke lette anker. Etter et krisemøte i regjeringen ga regjeringen etter for kravene. Dette ble av Minerva kommentert som en farlig presedens for fremtiden.²⁵⁶

Hva ville skje neste gang matroser eller andre grupperinger reiste seg mot regjeringen? Var innrømmelsen ovenfor matrosene en innrømmelse av at de hadde hatt rett i sin klager, eller

²⁵² Minerva *Mars* 1793, 410.

²⁵³ Minerva *November* 1794, 262.

²⁵⁴ Minerva *Januar* 1796, 127.

²⁵⁵ Minerva *Februar* 1796, 243-44.

²⁵⁶ Minerva *April* 1797, 120.

var det et steg mot anarki? Selv om innrømmelsen førte til en midlertidig løsning, ble det etter kort tid nye opptøyer. Matrosene hadde hørt rykter om at regjeringen ikke ville føre saken for parlamentet, og at de løftene matrosene hadde fått ikke ville være av varig karakter. Dette opprøret utviklet seg til en væpnet kamp mellom okkuperte skip, og admiralens tropper.²⁵⁷ Denne hendelsen førte til at ministeren i all hast fikk saken igjennom underhuset. Dette var da andre gang på kort tid man måtte gi etter for et mytteri. Opprøret spredte seg til andre deler av marine, og også til verftsarbeidere.²⁵⁸ Det ble også meldt i tidsskriftet, at en kavaleriavdeling hadde nektet å lystre ordre, da de skulle utplasseres langs kysten.²⁵⁹ Denne opprørstemningen blant de væpnede styrkene kulminerte da mannskapet på 13 skip gjorde opprør. En samlet besetning på 6000 mann sperret inngangen til Themsen, og truet med å overgi sine til Frankrike hvis de ikke fikk gjennomslag for sine krav. Denne blokaden av London ble beskrevet i tidsskriftet som så alvorlig at byen begynte å lide av mangel på matvarer.²⁶⁰ Denne var det ikke snakk om å gi innrømmelser til mytteristene, og det var tverrpolitisk enighet om at opprørerne måtte straffes hardt. Det var derimot diskusjon om årsaken til opprøret. Det ble hevdet fra opposisjonen at det var ministerens politikk som hadde skylden for de tidligere opptøyene og dette.²⁶¹ Man klarte etter hvert å få kontroll over situasjonen, og lederne for opprøret ble avrettet. Her kommenterte Minerva at man henrettet matrosene, mens de virkelige lederne slapp fri. Man merket ikke noe til den engelske såkalte likhet.²⁶² Dette var en sterk kontrast til det hedersland som straffet forbrytelser uansett forbryterens stand som tidsskriftet en gang beundret i 1787.²⁶³ Opprøret blant de væpnede styrkene førte til en redsel om et reelt og større opprør, dette førte til en midlertidig større enighet blant de to førende politiske partier. Selv hos Minerva som lenge hadde hatt en uforsonlig holdning til Pitt, var denne gang mer håpefull. Man siterte rykter fra England om at ministeren hadde forandret seg, og alternativet, Fox, ble av tidsskriftet omtalt som labil.²⁶⁴

Hvor reell var faren for revolusjon.

Var det noen gang en reell fare for at urolighetene i England skulle eskalere til et regimeskiftende opprør? Og hvor omfattende var denne? Minerva skrev tidlig at den franske

²⁵⁷ Minerva *Mai* 1797, 250.

²⁵⁸ Minerva *Mai* 1797, 250.

²⁵⁹ Minerva *Mai* 1797, 251.

²⁶⁰ Minerva *Juni* 1797, 388.

²⁶¹ Minerva *Juni* 1797, 389.

²⁶² Minerva *Juni* 1797, 391.

²⁶³ Minerva *April*, 1787, 111.

²⁶⁴ Minerva *Juni* 1797, 392.

konstitusjon hadde mange venner i England,²⁶⁵ og at det gikk så langt at flere klubber hadde endt gratulasjonsbrev til det franske konvent i anledning Ludvig den 16 avsetting. Hvor stor denne faren for en revolusjon i England var eller om det kun var missnøye med den politiske linje som ble ført var debattert den gang. Men det var en konsensus om at faren aldri var overhengende for en ny borgerkrig. Dette hevdet historikeren R.R. Palmer kunne være på grunn av at England var annerledes enn øvrige europeiske nasjoner. Man hadde i større grad enn andre nasjoner en nasjonalfølelse, og relativt sett stor individuell autonomi.²⁶⁶ Landbruket var ikke slavedrevet, og dette bidro til innovative nyvinninger ifølge Palmer. Innovasjoner koblet sammen med en stor flåte og London som finanssentrum skapte grobunn for en robust ekspansiv økonomi. Og denne nye økonomien kom et langt bredere segment av folket til lags, enn hva som var tilfelle i andre deler av Europa. Det vil si at man ikke hadde så stor grunn til opprør på grunn av grove sosiale ulikheter som man for eksempel hadde i Frankrike. Det eksisterte også en grad av sosial mobilitet hvor de mer vellykkete og talentfulle av borgerskapet ble inkludert i overklassen.²⁶⁷ Dette kan ut i fra et kynisk perspektiv hevde fratok arbeiderklassen og borgerskapet deres ledere. Men for Palmer var det den ideologiske forskjellen mellom England og andre land som var den primære årsaken til at det ikke brøt ut en revolusjon i England. De franske ideene var fremmed for England.²⁶⁸ Likheten som ide var ikke i overensstemmelse med konservatismen som politisk ide. Ulikhet og underkastelse var noe av basisen for et fungerende samfunn, en sosial kontrakt hvor man måtte innordne seg autoritet. Dette gjorde marineopptøyene desto mer skremmende for den engelske regjering, her var det opprør mot noe av den verdikonservative kjernen. I tillegg til den engelske konservatismen mente Palmer at det fantes to andre avgjørende faktorer. Den engelske kirke var i motsetning til i andre land på linje med myndighetene.²⁶⁹ Det vil si at man i England ikke hadde en kirke som gjorde felles sak med de fattige, men en kirke som sammen med monark og regjering utgjorde en konservativ treenighet. Biskopen av Rochester uttalte følgende: individuals have nothing to do with the law but obey it” .

²⁶⁵ Minerva Desember 1792, 435-6.

²⁶⁶ Palmer, *The age of the democratic revolution, volume 2, the struggle*. (New Jersey: Princeton University press 461

²⁶⁷ Palmer, *The age of the democratic revolution, volume 2, the struggle*. (New Jersey: Princeton University press 464

²⁶⁸ Palmer, *The age of the democratic revolution, volume 2, the struggle*. (New Jersey: Princeton University press 460

²⁶⁹ Palmer, *The age of the democratic revolution, volume 2, the struggle*. (New Jersey: Princeton University press 465

I motsetning til skotske universiteter var heller ikke de to store universitetene, Oxford og Cambridge, sentre for nye tanker. Det betydde at man ikke hadde et akademisk miljø som satte nye politiske ideer på dagsorden. Man sverget til det man omtalte som sin frihetskonusjon, og en modifisering av den ble av Burke og andre sett på som veien til anarki.²⁷⁰

Opprøret i Irland.

Irland var på slutten av 1780-tallet lite nevnt i Minerva. Dette skyldtes at det var liten oppmerksomhet rundt Irland, og den relasjon øya hadde med England. Etter nederlaget ved slaget ved Boyne i 1690, hvor irene hadde støttet Jacob den 2. sitt forsøk på å vinne tilbake tronen, hadde katolikkene mistet sine borgerrettigheter. Det vil si adgang til utdanning, stemmerett og å inneha offentlige verv. Eiendomsmassen til den katolske majoriteten hadde også i stor grad blitt ekspropriert.²⁷¹ Motstanden mot den segregasjonen katolikkene ble utsatt for, var i stor grad sporadisk og uorganisert før 1790. Opptøyene kom ofte som et resultat av enkeltstående hendelser, og det krevde liten innsats fra myndighetene for å opprettholde lov og orden. Dette endret seg på 1790-tallet, og det førte til økt oppmerksomhet om de politiske overtrampene den irske befolkningen ble utsatt for. Det som endret seg var at motstanden mot de lokale irske styresmaktene og den overordnede makt i England ble organisert. Wolf Tone grunnla en motstandsbevegelse i 1791 som hadde en moderat og bred agenda. Man ville i utgangspunktet reformere det irske parlamentet, og sette en stopp for diskrimineringen av den katolske majoriteten.²⁷² Senere ble bevegelsen en erklært motstander av krigen mot Frankrike, og man sørget også for en bred sirkulasjon av Thomas Paines ”Menneskerettighetene”.²⁷³ Regjeringen i England hadde fra 1780-tallet gitt Irland og det irske parlament en større grad av autonomi. Katolikkene var fortsatt ikke representert, og hadde ikke stemmerett, men det var en utvikling mot større grad av autonomi. Denne utviklingen ble reversert på 1790-tallet på grunn av omstendighetene i Frankrike.

²⁷⁰ R.R.Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800. "The Struggle"*. (New Jersey: Princeton University Press,1970),466-67.

²⁷¹ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800.* 494.

²⁷² Martin Pugh, *Britain since 1789: A Concise History.* (New York:Palgrave,1999),24.

²⁷³ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800. "The Struggle"*. 495.

Minervas dekning av det irske opprøret.

Minervas utgangspunkt for dekningen av det irske spørsmålet kan sammenliknes med dekningen av spørsmålet om slavehandelens avskaffelse. I spørsmål om menneskerettighetene var Minerva ikke nøytral. Man hadde i det irske spørsmålet, som i spørsmålet om slavehandel, et redaksjonelt utgangspunkt som var absolutt. Religionsfrihet var en nødvendighet for et fritt samfunn, på samme måte som slavehandel var et onde som ikke kunne eksistere i et fritt samfunn. Dette kom tydelig frem da man skildret debatten i det engelske parlamentet, hvor det hadde blitt lagt frem et lovforslag om å avskaffe straffelovens påbud om å bekjenne seg til den hellige treenighet. Hvis dette gikk igjennom mente Minerva at det ville innebære opphevelsen av de paragrafene i loven som gikk ut på straff av ulik religiøs praksis.²⁷⁴ Denne saken ble fremhevet på lik linje med andre liberale nyheter. Dette var en del av tidsskriftets redaksjonelle profil. Minerva stilte seg positiv til en politisk utvikling som gikk i progressiv retning i menneskerettighetsspørsmål.

Da motstanden mot britene i Irland ble organisert, fikk også det irske spørsmålet mer dekning i tidsskriftet. At motstanden mot det britiske styre var i ferd med å utvikle seg i en voldelig retning ble klart da det irske parlamentet brant ned. Minerva siterte franske aviser som hevdet at brannen var påsatt, som en protest mot den religiøse forfølgelse katolikkene ble utsatt for.²⁷⁵ Brannen ble beskrevet på samme side som spørsmålet om avskaffelsen av straffen for ulik religiøs praksis. Man satte dette i sammenheng, og skrev at uroen var et resultat av at irske katolikker ikke hadde de samme borgerrettighetene som irske protestanter. Motstanden mot det britiske og irske mindretallsstyre, ble også tydeliggjort da irske katolikker feiret dødsdommen til Ludvig den 16. med fyrverkeri.²⁷⁶ Denne begynnende revolten ble i en kommentar omtalt som, at irene endelig gjorde opprør mot den ”skrikende urett” at 2/3 av befolkningen var fratatt sine borger- og menneskerettigheter.²⁷⁷

Man hadde i tidsskriftet et visst håp om at man kunne få en fredelig løsning på spørsmålet, da irske katolske representanter hadde blitt mottatt av George den 3., og visekongen hadde åpnet det irske parlament med et ønske om at parlamentet ville ta hensyn til og arbeide for alle parter.²⁷⁸ Dette var også den linje som Pitt la seg på. Han lanserte ”the catholic relief act” i

²⁷⁴ *Minerva*, Mars 1792, 425.

²⁷⁵ *Minerva*, Mars 1792, 425-6.

²⁷⁶ *Minerva*, Oktober 1792, 278.

²⁷⁷ *Minerva*, November 1792, 436.

²⁷⁸ *Minerva*, Januar 1793, 140.

1792/93. Loven ville gjøre det enklere for katolikker å gifte og utdanne seg, og innførte fritt yrkesvalg og stemmerett ved lokal- og parlamentsvalg.²⁷⁹ Katolikkene kunne fortsatt ikke stille til valg, og det medførte at den katolske representasjonen ville være den samme til tross for reformene.²⁸⁰ Reformviljen var større hos Pitt enn hos de irske protestantene. De mente at ytterligere reform, og en eventuell katolsk representasjon, ville ødelegge relasjonen mellom kirke og stat.²⁸¹ Pitt mente etter hvert at det kun eksisterte én løsning på det irske spørsmålet. Det var at man avskaffet det irske parlamentet, innlemmet Irland som en del av det engelske kongeriket, og ikke som et selvstendig kongedømme under den britiske kronen.²⁸² Da ville katolikkene bli en minoritet i det engelske riket, og man kunne trygt gi dem fulle rettigheter uten at de ville utgjøre noen trussel mot maktbildet. Pitt som i utgangspunktet var sympatisk innstilt til de irske katolikkene, dog ut i fra et britisk perspektiv, endret holdning da begivenhetene på kontinentet endret karakter. Holdningen til Irland endret seg ikke umiddelbart etter man gikk til krig mot Frankrike, men etter hvert fryktet han Irland som en fransk alliert på de britiske øyene, og dette endret hans innstilling. Da ble det irske spørsmålet ikke lenger et spørsmål om menneske- og borgerrettigheter, men et sikkerhetspolitisk spørsmål. Dette førte til at man innførte en langt hardere politikk overfor den irske motstanden. Pitt tvang gjennom en gjeninnsettelse av embetsmenn som hadde blitt avsatt av irske lokale myndigheter, og sørget for at de som hadde fått deres plass ble avsatt. Minerva refererte til Pitts ordre om at en lov som var katolikkvennlig ikke skulle vedtas.²⁸³

Dette kunne Pitt gjøre, på grunn av at han hadde nok støttespillere i det irske parlamentet til at han de facto kunne få gjennom de forslagene han ønsket. Minerva mente at denne politikken kunne få de alvorligste følger.²⁸⁴ Politikken hadde allerede fått konsekvenser da visekongen av Irland nedla sitt embete i protest, og at en deputasjon fra Irland til kongen hadde blitt møtt med liten forståelse fra monarken.²⁸⁵ Denne nye politikken ble ført med en langt hardere hånd enn hva man hadde ført på slutten av 1780-tallet og frem til midten av 1790-tallet. Politikken medførte protester i både det irske og det engelske parlament, men av ulike årsaker. Det irske parlament mente at England ikke lenger overholdt det nasjonen hadde forpliktet seg til, og i

²⁷⁹ Pugh. *Britain since 1789: A Concise History* Britain since 1789, 25.

²⁸⁰ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. "The Struggle". 493

²⁸¹ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. "The Struggle". 493

²⁸² Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. "The Struggle". 493

²⁸³ Minerva. *Mars* 1795, 437.

²⁸⁴ Minerva *Mars*, 1795, 437.

²⁸⁵ Minerva *Mars*, 1795, 437.

det britiske overhus var lord Grenville, som regjeringens representant, utsatt for sterk kritikk. Grenville ble blant annet anklaget for gjeninnsettelsen av de avsatte embetsmenn. Kritikken besvarte han med at kongen kunne avsette og innsette embetsmenn uten å stå til rette for det.²⁸⁶ Dette ble omtalt av *Minerva* som om at han ”krøp bak kongens gardiner”. Og det var liten tvil om hva tidsskriftet mente om den britiske harde linje. Pitt ble omtalt som en som skiftet kappe etter vinden, og ble levnet liten ære av tidsskriftet i det irske spørsmål. Hans ministerium ble også beskyldt for utstrakt korrupsjon.²⁸⁷

Forholdene i Irland ble nok en kamp mellom Pitts parti og opposisjonspartiet. Ministeren mente at et Irland i opprør var spesielt farlig på grunn av omstendighetene på kontinentet. Man mente at irske revolusjonære stod i ledtog med Frankrike, og at det var en risiko for at de ville støtte opp om Frankrike ved en landgang på irsekysten.²⁸⁸ Denne frykten førte at man innførte ytterligere restriksjoner for den irske befolkningen. Man opphevet den irske ”habeas corpus” akten, og med det var yringsfriheten enda mer begrenset. Da det irske parlament nektet å gi innrømmelser til den katolske majoriteten, ble situasjonen mer betent.²⁸⁹ Denne bekymringen for forholdene i Irland, ble omtalt av *Minerva* som at Pitt var bekymret for det ”misfornøyde dels mishandlede Irland”.²⁹⁰ Tidsskriftet tok opposisjonspartiets side. De hevdet at oppstanden i Irland i stor grad var relatert til regjeringens politikk. Nye restriksjoner økte kun motstanden mot England. Motstanden vokste, og i 1796 var fem kirkesogn i regelrett unntakstilstand. Dette året refererte *Minerva* til opposisjonen, som mente opprøret og faren for invasjon ble overdrevet av regjeringen, for å kunne legitimere økte skatter og restriksjoner.²⁹¹

Om det styrende parti hadde overdrevet opptøyene i Irland i 1796 for å legitimere sin politikk, var det i 1797 ikke lenger tvil om at tilstanden var svært alvorlig. Hele Nord-Irland var av regjeringen erklært i unntakstilstand, og det var nedlagt forbud mot privat eie av våpen.²⁹² *Minerva* var svært oppgitt over utviklingen. Man meldte om at hatet mot ministeren økte, og *at det var ingen ting som tydet på at utviklingen i Irland ville gå en annen retning enn regulær krig*. Dette tydeliggjorde tidsskriftet ved å sitere den irske lord-kansleren som ved det irske parlaments åpning hadde sagt at den beste måten å berolige det irske folk på var ved å ikke gi

²⁸⁶ *Minerva Mai*, 1795, 263.

²⁸⁷ *Minerva*, Mai 1795, 263.

²⁸⁸ *Minerva*, Juli 1796, 135.

²⁸⁹ *Minerva*, Juli, 1796, 135.

²⁹⁰ *Minerva*, Juli, 1796, 135.

²⁹¹ *Minerva*, August, 1796, 262.

²⁹² *Minerva*, Mars, 1797, 381.

dem noen innrømmelser.²⁹³ Argumentet til kansleren var at hvis katolikkene først fikk en innrømmelse av regjeringen, var det ensbetydende med at de ville kreve flere innrømmelser. Dette var da en farlig vei å gå, og det var bedre å opprettholde et "status quo". Uroen i Irland fikk den utviklingen Minerva fryktet. Tidsskriftet var oppgitt over den forskjellsbehandlingen de britiske myndighetene utøvde. Man trakk frem det eksempel at man hadde gitt matrosene som hadde gjort mytteri innrømmelser, både økonomiske og ved å gi straffefritak, mens man gjorde det motsatte i Irland.²⁹⁴ For i Irland hadde man oppløst en såkalt revolusjonsklubb, og fengslet medlemmene. Dette gjorde de britiske myndighetene helt upåvirket av at de arresterte nylig hadde blitt frikjent for revolusjonær virksomhet av en jury.²⁹⁵ I tillegg ble det meldt om at de britiske soldater som hadde blitt sendt for å avvæpne Nord-Irland hadde plyndret sivilbefolkningen.²⁹⁶ Dette var for Minerva nok et signal om at lov og rett ikke lenger var gjeldende i Irland. Det var ikke lenger snakk om irsk autonomi hvor parlamentet hadde en stor grad av frihet, men en væpnet og brutal okkupasjon. Denne misnøyen med utviklingen i Irland mente Minerva var Pitt og hans regjerings feil. Man trakk frem et eksempel om at prinsen av Wales hadde engasjert seg på irenes side, men hadde blitt avfeid av Pitt.²⁹⁷ Dette var nok en politisk begivenhet som betonet at Pitt ikke lyttet til noen da det kom til det irske spørsmål.

Utviklingen i Irland ble mer og mer betent, og Minerva kommenterte stadig de engelske myndighetenes politikk. Myndighetene mente at man nå hadde bevis for at det irske selskap, som offentlig hadde en agenda hvor man arbeidet for parlamentsreform og katolske rettigheter, også hadde en skjult agenda. Dette mente man gikk frem av dokumenter man hadde beslaglagt i Belfast. Her hadde det ifølge myndighetene gått klart frem at selskapet var i en konspirasjon med Frankrike, og ville understøtte franske styrker ved en invasjon.²⁹⁸ Dette selskapet bestod av 100 000 mann, mente engelskmennene, og situasjonen i Irland ble stadig mer urolig. De som talte Irlands sak i det engelske parlamentet mente at den eneste måten å stoppe opprøret fra å ekspandere var ved bruk av "milde midler".²⁹⁹ Hvis man fortsatte med en hard politikk mot de irske katolikkene ville det da kunne føre til at oppstanden fikk flere tilhengere, også blant de moderate katolikkene. Dette var også noe regjeringen var klar over,

²⁹³ *Minerva*, Mars 1797, 381.

²⁹⁴ *Minerva*, April, 1797, 122.

²⁹⁵ *Minerva*, April 1797, 122.

²⁹⁶ *Minerva*, April 1797, 122.

²⁹⁷ *Minerva*, April 1797, 122.

²⁹⁸ *Minerva*, Mai, 1797, 251.

²⁹⁹ *Minerva*, April, 1797, 122.

og man hadde et ønske om å gi innrømmelser til deler av den katolske befolkningen. Man ville med det fjerne dem fra opprørerne, men dette stod i kontrast til hva den protestantiske delen av Irland mente. Her mente man som den tidligere nevnte lord-kansleren, at en innrømmelse var en for mye.³⁰⁰ Man hevdet at den eneste måten å stagge den økende uroen på var ved økt maktbruk, og dette ble regjeringens linje. Minerva hadde, i likhet med de som støttet de irske katolikkers sak, mer eller mindre gitt opp troen på at man ville bruke mildere midler. Dette ble bekreftet da et forslag om irsk parlamentsreform ble avvist av det irske parlament, og Minerva skrev at man fant den kontroll som Pitt utøvde over sitt eget og det irske parlament ubegripelig. Man mente at folket både i England og Irland var mot ham, og fant det rart at han stadig hadde full parlamentarisk kontroll. Det ble hevdet at ministeren nå var så upopulær blant folket at han ble forfulgt av steiner og gatebarn, uten at dette hadde fått ham til å endre sitt syn.³⁰¹ Opposisjonens argumenter ble beskrevet av Minerva som inderlige, uangripelige og ubestridte.³⁰² Det var ikke noen som helst tvil om hvor Minervas sympatier lå i det irske spørsmål. Selv om det fantes beviser for en konspirasjon, kunne ifølge Minerva de ytterliggående tiltakene til den britiske regjering ikke forsvares. Man straffet et flertall for noe en minoritet av opprørere hadde gjort. Den skjebne som det irske folk led, og hva den britiske hær hadde gjort seg skyldig i av overgrep, ble også klarlagt for Minervas lesere da man skildret det innlegget Lord Moira hadde holdt i det engelske overhuset i 1797.

Moira var irsk, protestant og krigshelt fra den amerikanske uavhengighetskrigen. Hans mening var av stor interesse. Han talte ifølge Minerva, Irlands sak. Han beskrev et Irland hvor folk døde av hungersnød til tross for en rik innhøsting, og hvor det ikke lenger eksisterte handel eller butikkdrift. Dette mente Moira ene og alene var på grunn av den politikk de britiske myndighetene hadde ført. Hver ire ble behandlet som en fiende, og man hadde forbudt lysbruk på kvelden. Man hadde nedlagt forbud mot privat våpeninnhav, og bruk av tortur var utbredt. Moira mente han kunne bevise at troppene hadde gjort seg skyldige i adskillige overtramp mot sivilbefolkningen.³⁰³ Grunnen til at dette ikke var allment kjent, var at redaktøren av tidsskriftene som hadde beskrevet overtramp fra de engelske styrkene hadde fått sine hus brent ned som straff. Han avsluttet med at dette kun hadde ført til en økt og bredere motstand mot England, og at hvis man ikke gjorde noe umiddelbart ville man miste

³⁰⁰ *Minerva*, Mai 1797, 251.

³⁰¹ *Minerva*, November, 1797, 259.

³⁰² *Minerva*, Mai, 1797, 252.

³⁰³ *Minerva*, Desember 1797, 396.

Irland innen fem år.³⁰⁴ Moiras innlegg fikk et svar fra regjeringens representant i overhuset, Grenville. Han uttalte at det her var snakk om overdrivelser, men at det uansett var et anliggende som hørte under det irske parlament. Dette ble hånlig kommentert av Minerva, på grunn av at tidsskriftet mente at den britiske regjering hadde full kontroll over det irske parlament, og at man her bare skjøv sitt egentlige ansvar fra seg med begrunnelse i formalia.

305

Opprøret i 1798.

Den opprørstemningen som hadde vært i Irland siden starten av 1790-tallet kulminerte i ”den irske revolusjonen” av 1798. Om revolten skal betegnes som revolusjon eller opprør kan diskuteres, men at det var en revolt av store dimensjoner var udiskutabelt. Man hadde et folketall i Irland, på størrelse med hva man hadde i USA, i et regulært opprør på naboøya til England. Så det var klart at situasjonen var svært alvorlig for England, og det kan man se av det antall tropper man sendte til Irland. England hadde i slutten av 1798 140 000 soldater i Irland. 70 000 av denne hæren var regulære britiske soldater, et antall som var dobbelt så høyt som hva England på noe som helst tidspunkt hadde på kontinentet mellom 1793-1815.³⁰⁶ Den irske motstanden hadde som tidligere nevnt blitt mer organisert, og etter det franske landgangsforsøket i 1796 intensiverte den seg. Man fikk da et berettiget håp om fransk assistanse mot England. Minerva skrev for første gang i 1798 om tilstanden i Irland på følgende måte:

I Irland har man atter erklært et grevskap i beleiringsstand. Dog sies der, at general Abercrompi, som nu har kommandoen i dette land, vil skaffe ende på det afskyelige redselssystem, der gikk saavidt, at soldatene i et eneste grevskap har brendt 1200 huse.³⁰⁷

Slik begynte Minerva sin dekning av det irske spørsmål i 1798. Man var opprørt over den behandling den irske befolkning hadde blitt utsatt for, og hadde et håp om at en ny kommandant ville føre til en politisk endring. Denne politiske endringen ble ikke en umiddelbar realitet. I stedet økte urolighetene, og i april 1798 skrev Minerva at alles øyne nå

³⁰⁴ *Minerva*, Desember, 1797, 396.

³⁰⁵ *Minerva*, Desember, 1797, 397.

³⁰⁶ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 491.

³⁰⁷ *Minerva*, februar 1798, 251.

var rettet mot Irland. De mente at landet viste indre og ytre symptomer på et opprør, og at man kunne forvente en fransk involvering.³⁰⁸ Den mulige franske involveringen ble enda tydeligere da tidsskriftet kommenterte nyheter fra Paris, som gikk ut på at det var et kommende allment opprør på gang i Irland, og at dette hadde blitt bekreftet gjennom flere arrestasjoner i Irland.³⁰⁹ At et opprør var på gang var også nyheten om at det hadde blitt innført unntakstilstand i Irland et bevis på. Unntakstilstanden gikk ut på at hver innbygger måtte avlevere sine våpen, ingen privatpersoner skulle være i et fremmed hus etter kl 21, og at hvert hus skulle kunne vise en fortegnelse over hvilke personer som hørte hjemme der.³¹⁰ Det Minerva refererte til var den engelske overordnede taktikken for å slå ned det irske opprøret. General Lake som nå hadde kommandoen hadde uttalt at ”nothing but terror will keep them in order”, og gjennomførte dette ved å innføre et militær diktatur. Midlene var vilkårlig voldsutøving, mordbranner, henginger og deportasjoner uten dom.³¹¹ For Minerva var det en politikk man i april 1798 var svært usikker på ville kunne vise seg effektiv, man kommenterte det ved å uttale retorisk: Tiden vil vise om det er strenghetens plan som vil beholde Irland eller miste det.³¹²

Minerva stilte spørsmålet som den engelske og irske opposisjon flere ganger hadde stilt seg, ville de harde tiltakene klare å kue en befolkning, og hvis den så var vellykket, ville denne roen kun være kortvarig? Man var klar på hvor tidsskriftet stod i dette spørsmålet. Dette viste Minerva da man ikke kunne forstå at de engelske og irske myndighetene fortsatte med sin harde linje. De støttet den politiske linjen som opposisjonen i det engelske parlament agiterte for. Sheridan fra opposisjonen ble trukket frem og sitert på følgende:

Ingen regjering taber nogensinde folkets hjerte, naar den ikke misshandle det, meget er det at frykte, de hyppige arrestbefalinger, man er så gavmild med, ikke vil forminske det onde.³¹³

Dette ble trukket frem av tidsskriftet som en sannhet. De skrev at ordene ville vise seg sanne, ikke minst på grunn av de mishandlingene og grusomhetene de engelske soldatene utførte.³¹⁴ Grusomhetene Minerva refererte til var en del av Lakes taktikk for å bremse det irske

³⁰⁸ *Minerva*, april 1798, 112.

³⁰⁹ *Minerva*, april 1798, 122.

³¹⁰ *Minerva*, april 1798, 122.

³¹¹ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 501

³¹² *Minerva*, april 1798, 122.

³¹³ *Minerva*, april 1798, 125.

³¹⁴ *Minerva*, april 1798, 125.

opprøret. Det var ikke kun snakk om overgrep fra regulære tropper, men også overgrep fra de irske protestantiske bevegelsene. De hadde et uoffisielt carte blanche til å terrorisere den katolske delen av befolkningen, og mange av de verste overgrepene var fra deres side.³¹⁵ Dette førte til at opprøret eskalerte, og dette ble utførlig kommentert av tidsskriftet *Minerva*. De beskrev et Irland hvor opprøret hadde nådd nye høyder, og at opprørerne forventet fransk assistanse. Dublin ble meldt til å være i fullt opprør, men de sedvanlige tiltakene fra myndighetene skapte midlertidig ro.³¹⁶ Roen kom som et resultat av harde tiltak fra de engelske myndighetene, men den var ikke representativ for resten av landet. Det ble meldt om et regulært slag hvor de engelske troppene hadde vunnet over en irsk hær, og at 4 000 irer hadde blitt tatt til fange. Dette var uansett for *Minerva* ikke slutten på opprøret.³¹⁷ For flere rojalister hadde blitt drept, og man anså at det ville kreve ytterligere tropper fra England for å slå ned opprøret.³¹⁸ Ytterligere tropper ble sendt fra England, og uroen fortsatte. Den irske motstanden var basert på en tro på fransk assistanse, og man hadde på et tidspunkt 100 000 bevæpnede menn klare til kamp mot England.³¹⁹ Denne organiserte motstanden ble møtt av engelske tropper med hard hånd, og *Minerva* så ingen snarlig løsning på utviklingen.

De hadde et håp om at utnevnelsen av Cornwallis som øverstkommanderende kunne føre til en endring av den harde linjen. Men de undret seg om han ville slå ned opprøret med mildhet eller strenghet, og bli hva *Minerva* kalte en ”redselsfyrste”.³²⁰

vel kan man, ved at læse beretningene fra Irland, sande Sheridans ord, hvormed han foreslog at man skulde anmode hans majestæt at forandre saavel regjeringsmand, som regjeringsmaade i Irland.³²¹

Man mente at den politiske linje som ble ført kun hadde to sluttscenarier. Det ene var at England klarte å slå ned opprøret, og beholde kontrollen i Irland. Dette ville innebære enorme kostnader, da man ikke kunne forvente at Irland skulle forbli rolig. Man kunne kun forvente ”uforsonlig hat og hevntørst fra irenes sin side”. Det andre sluttscenariet var at man ikke klarte å kue opprøret. Da var Irland tapt og man hadde en fransk alliert som sin nabo.³²²

³¹⁵ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 500.

³¹⁶ *Minerva*, juni 1798, 370.

³¹⁷ *Minerva*, juni 1798, 370.

³¹⁸ *Minerva*, juni 1798, 371.

³¹⁹ Palmer, *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 501.

³²⁰ *Minerva*, Juni 1798, 371.

³²¹ *Minerva*, juni 1798, 371.

³²² *Minerva*, juni 1798, 371.

Begge sluttscenariene var kostbare, og skadelige for England. Man kunne ikke fra Minervas side se at England på noe som helst vis kunne rettferdiggjøre sin politikk, og man mente i juni 1798 at denne politikken hadde ført England til kanten av undergrunnen, og Irland kunne være det stedet hvor det tippet over.

Pitt hadde næret og oppustet fanatismens og katolisismens mordbluss".³²³

Beskrivelsen av et England på kanten av avgrunnen ble avkreftet av Minerva i juli 1798. De hadde fått meldinger om at opprøret i Irland var over, og at det ikke på noe sted i Irland var flere enn 300 opprørere samlet på et sted.³²⁴ Man konkluderte med at disiplin hadde vunnet over villskap og dårlig utrustning.³²⁵ Dette var sammen med uteblivelsen av de forventede franske troppene, årsaken til at revolten hadde vært mislykket. Tidsskriftet utelukket heller ikke at den nye politiske linjen som Cornwallis hadde lagt seg på, hadde gjort det enklere for opprørerne å overgi seg. Han hadde endret politikk, nedlagt forbud mot bruk av tortur for å bringe frem tilståelser og forbud mot vilkårlig nedbrenning av katolske hus.³²⁶ Denne mildere linje ble bekreftet av George den 3., han hadde sendt et budskap til det irske parlament med ønske om allmenn benådning, kun med unntak for lederne av oppstanden.³²⁷ Minerva var usikker på varigheten av denne nye politiske linjen, og om endringen av politikk ville kunne føre til forsoning.

Ednu ryge de af brænte boliger! Ednu dampet lukten av af de ihieslagnes, myrdedes , henrettedes blod! Og om alt dette var forsonet, saasart det var forbi, er den strengsel da og saa forbi, der brakte folket til i vaapen? Er frykten for jerncepteret forbi, saasart det for et øyeblikk ikke lenger føles.³²⁸

Det vil si at man var usikker om "sårene" kunne leges, men man var positiv til den nye linjen fra England. Det ble hevdet at den politiske endringen var blitt fremtvunget av nødvendighet, og at den ikke var et bevis på god vilje fra styresmaktene i England.³²⁹ Dette ble begrunnet med de debattene som hadde blitt ført i det engelske og irske parlament, tonen hadde i begge hus vært uforsonlig mot det irske opprøret. Minerva mente dermed at det i seg selv var et tegn på at den politiske endringen hadde kommet på grunn av mangel på alternativer. Men ikke

³²³ *Minerva*, juni 1798, 373.

³²⁴ *Minerva*, juli 1798, 123.

³²⁵ *Minerva*, juli 1798, 124.

³²⁶ *Minerva*, juli 1798, 124.

³²⁷ *Minerva*, juli 1798, 124.

³²⁸ *Minerva*, juli 1798, 124.

³²⁹ *Minerva*, juli 1798, 124.

desto mindre var man svært fornøyd med den nye politiske linjen, og man var skarp i kritikken av de som forsvarte de ytterliggående tiltakene regjeringen hadde bekjempet oppstanden med. En fransk emigrantavis ble trukket frem som et eksempel på den mangel på menneskelighet, som tidsskriftet mente var rådende hos de engelske myndighetene og deres støttespillere. Emigrantavisen hevdet at hvis Frankrike hadde fulgt den politiske linjen som engelskmennene hadde ført i Irland før 1789, ville man ha unngått den franske revolusjonen og monarkiets avskaffelse. Dette ble kommentert av *Minerva* med at det emigrantavisen utelot, var at denne politikken ville krevd millioner av franske liv.³³⁰ *Minerva* hadde et helt annet prinsipielt politisk utgangspunkt. For tidsskriftet var behandlingen av mennesket og dens individuelle rettigheter et absolutt:

den een rene ustridige sandhed: at der ingen maade er til at holde nationer i Roelighet, undtagen at regiere dem vel, og gjøre dem lykkelige, og ingen til at bringe dem tilbage til roelighed, naar de ulyksalige brakte ud deraf, undtagen at rette de feil og urettfærdigheder, som brakte dem i harnisk.

Dette var en klar politisk linje fra tidsskriftet, og et forsvar for den irske motstanden. Da man hadde fratatt majoriteten av befolkningen dens rettigheter, var det ikke rart at den grep til sitt siste våpen. Motstanden til irene hadde vært berettiget, og Englands eneste måte å holde ro i landet var ved å rette de feil og urettferdigheter man hadde utsatt irene for. Man var heller ikke sikker på at det irske opprøret var endelig over. Man mente at en reisende i Irland hadde uttrykt seg treffende om tilstanden i landet: Opprøret i Irland er overalt hvor troppene ikke er.³³¹ Man mente at den midlertidige roen i landet kunne fort blusse opp igjen hvis Frankrike landsatte tropper på øya, og at den mildere tonen fra England kunne vise seg og være kortvarig. Dette ble bekreftet da man hørte nyheter fra det trakk frem nyheter fra det irske parlamentet hvor man hadde gått kraftig til angrep på de som hadde støttet en mildere linje mot det irske opprørerne. I følge *Minerva* ble det uttalt at man ikke umiddelbart kunne få straffet lord Moira for hans uttalelser, men at de avisene som hadde trykket hans meninger burde bli straffet.

Dette var for *Minerva* nok et bevis på den politikk Pitt førte.

Midlertid har man endnu ikke antaget dette med den nåværende pressetvang saa aldeles overenstemmende middel, at tage uvedkommende fat, naar vedkommende uden for eens ram.³³²

³³⁰ *Minerva*, juli 1798, 125.

³³¹ *Minerva*, juli 1798, 125.

³³² *Minerva*, Juli 1798, 125.

Den politiske uenigheten mellom opposisjon og regjering, både i det irske og engelske parlament om situasjonen i Irland vedvarte etter at opprøret var slått ned. Uenigheten gikk på om man skulle bruke en forsoningslinje, eller om man skulle fortsette eller eskalere den harde linje man hadde ført. Skulle man gi allmenn benådning, eller straffe de som hadde vært involvert i opprøret. Minerva refererte et langt innlegg fra lord Oxford som argumenterte for de irske katolikkene. For Oxford hadde irene blitt tvunget til opprør på grunn av stemoderlig behandling fra England. Han brukte ordet ”medundersätter” om den irske befolkningen, og kunne ikke forstå eller akseptere den behandlingen de hadde blitt utsatt for. England hadde brutt sine plikter mot det irske folk, og da kunne man ikke forvente annet enn et opprør.³³³ Dette var helt på linje med hva Minerva mente, og hadde hevdet. Et politisk utgangspunkt, hvor opprør kunne forsvares hvis myndighetene ikke oppfylte sine plikter ovenfor sin befolkning. Man skrev at lord Oxford fortjente en krans av menneskeheten og fedrelandet for å kjempe for menneskeheten.³³⁴ Det ble også sagt at hans innlegg ikke var representativt for endringen av den engelske politikken:

Midlertid er det ikke at troe, at ligesaa sande som heftige sprog, er aarsagen til til det mildere framfærd, man synes at vilde vælge. Snarere maae dette tilskrives det aftagende, hvori Pitts indflytelse, til held for Engelland, Europa og menneskeheden, synes at være.³³⁵

Denne uttalelsen til Minerva samsvarte med det man tidligere hadde hevdet. Den engelske regjering hadde ikke endret politikk på grunn av en ny innstilling til Irland, men hadde blitt tvunget til det. Og endringen var derfor for Minerva et bevis på at Pitt hadde mistet sin innflytelse. Det ble hevdet av tidsskriftet at ministeren var deprimert, og det med rette mente Minerva, for han hadde brakt verden til kanten av avgrunnen.³³⁶

At tilstandene i Irland var roligere i juli og august 1798 tilskrev Minerva utelukkende den endrede engelske politikk. Cornwallis utøvelse av sitt embete hadde også mye av fortjenesten for denne situasjonen. Hans kloke forsonende politikk hadde sørget for at flere opprørere la ned våpnene. Politikken gikk ut på at man sluttet fred med allmenn benådning med flere av opprørgruppene, lederne fikk beholde livet, men måtte gå med å emigrere til et nøytralt land. Minerva omtalte at denne kloke politikk, kun ble omtalt med forakt av den delen av myndighetene som var blodtørstige, og ønsket strenge straffer.³³⁷ Cornwallis ble berømmet av

³³³ *Minerva*, juli 1798, 126.

³³⁴ *Minerva*, juli 1798, 127.

³³⁵ *Minerva*, juli 1798, 127.

³³⁶ *Minerva*, juli 1798, 128.

³³⁷ *Minerva*, august 1798, 256.

Minerva for å ha skapt ro ved bruk av fornuftige tiltak, men i september 1798 ble det meldt om ny uro. Uroen kom på grunn av den franske landgangen i Irland, men det ble meldt av Minerva at antallet franske soldater var for lavt til at de engelske myndighetene var bekymret.³³⁸ Helt sist i september 1798 ble det meldt som en ekstra nyhet at man hadde fått vite at det var flere franske skip som hadde ankommet Irland, men de hadde ifølge tidsskriftet erfart det samme som ved den andre langgangen. Få irer støttet opp om det franske invasjonforsøket, men Minerva skrev at man ikke kunne forutse om opprøret ville eskalere eller bli slått ned. Man avsluttet septemberutgaven med følgende sitat:

Saare blodige scener synes altsaa endnu her at forestaae, og maaske nærme sig.³³⁹

Den utgaven som Minerva utkom med i 1798, gjorde slutt på de spørsmålene man hadde stilt seg i det foregående nummeret. Opprøret var slått ned, og svært få franske skip hadde unnsloppet. Myndighetene arresterte opprørsleder etter opprørsleder, og det ble hevdet fra myndighetshold at opprøret endelig var slått ned.³⁴⁰ Dette ble kommentert av Minerva ved at man henviste til en uttalelse fra en irsk emigrant. Han skrev at de egentlige opprørslederne var de engelskmenn som hadde utformet den irske politikken. Deres politikk hadde gjort den irske oppstanden til en nødvendighet, om ikke til en plikt for de irske katolikkene. Minerva mente at den irske emigranten hadde rett, og at dette uten tvil var årsaken til opprøret.³⁴¹ Den milde politikk man hadde rost Cornwallis for, var i ferd med å bli endret til den politikk som ble ført frem til Cornwallis overtok. Cornwallis var sammen med Grattan blitt hatobjekter for den irske orangeordenen, og man så en ende på den politikk man mente hadde ført til et roligere klima frem til den franske landgangen.³⁴² At den politiske linje som hadde blitt ført frem til Cornwallis overtagelse atter en gang var den rådende politiske linje ble klart for Minervas lesere i november 1798. Man konkluderte med at de konservative elementene i det irske parlament aldri hadde vært sterkere, og Wolf Tones selvmord i fangenskap ble beskrevet som en tapper svanesang for den irske motstanden.³⁴³

Minervas prinsipielle utgangspunkt.

For Minerva ble det irske spørsmålet et ledd i den samme utviklingen som man hadde sett i slavehandelsspørsmålet. Man hadde i utgangspunktet før 1790 en utvikling som gikk i en

³³⁸ *Minerva*, September 1798, 375.

³³⁹ *Minerva*, September 1798, 376.

³⁴⁰ *Minerva*, oktober 1798, 117.

³⁴¹ *Minerva*, oktober 1798, 117.

³⁴² *Minerva*, oktober 1798, 118.

³⁴³ *Minerva*, November 1798, 243.

progressiv liberal retning. Da begivenhetene på kontinentet endret det sikkerhetspolitiske perspektivet til myndighetene, ble denne progressive utviklingen snudd til en reaksjonær politikk. Som i spørsmålet om slavehandelens avskaffelse ble William Pitt d.y. for Minerva et symbol på maktpolitikk på sitt verste. En politiker som brukte de midler han anså for nødvendige for å oppnå det ønskede resultat. Den reformpolitiker man hadde beundret pre 1790 var ikke lenger til stede for tidsskriftet. Man mente at britene straffet et helt folk, for hva enkeltsegmenter hadde gjort seg skyldige i, og man fremhevet opposisjonens argument om at opptøyene ekspanderte etter hvert som tiltakene ble hardere. En politikk hvor man i stadig større grad var okkupant og styrte som en politistat, i stedet for et selvstendig rike med felles konge, var en utvikling som Minerva ikke så ville føre det irske spørsmål til en fredelig konklusjon. Man var på linje med både opposisjonen og de irske katolikkene i at man ikke kunne se at ytterligere straffetiltak ville bedre situasjonen. Men for Minerva var den politiske utviklingen kun et resultat av et urettferdig utgangspunkt. For utgangspunktet til tidsskriftet i det irske spørsmålet var at det eksisterte et urettferdig utgangspunkt. Det de kalte det ”misfornøyde og mishandlede” rike.³⁴⁴ Og den ”skrikende uretten” de irske katolikkene var utsatt for, at 2/3 av befolkningen var fratatt sine borger- og menneskerettigheter.³⁴⁵ Det var det sentrale for Minerva, og man kunne ikke se at den politikken som ble ført fra England og av irske protestanter ville rette på dette. Denne konsekventheten var kun ideologisk, og ikke i relasjon til hvordan man arbeidet seg frem til et mer liberalt samfunn. Her var man som i slavehandelssaken pragmatisk. Minerva var pragmatisk til metode, men ikke i relasjon til et frihetsideal, som var absolutt.

Pitt var skurken i det dramaet som Minerva beskrev. Og det var liten tvil om at Pitt endret synspunkt på relasjonen med Irland etter revolusjonen i Frankrike. Men det kan argumenteres for at redselen som Pitt følte for en irsk konspirasjon med Frankrike i høy grad var reell. At det eksisterte en relasjon mellom den irske og i utgangspunktet moderate bevegelsen som Wolfe Tone dannet i 1791, og Frankrike ble etter hvert klart.³⁴⁶ Og det eksisterte ikke lenger tvil da Wolfe Tone deltok i den franske landgangen i fransk uniform.³⁴⁷ Denne landgangen ble slått raskt og brutalt ned av engelske tropper, og det var aldri en reell fare for at den franske

³⁴⁴ *Minerva*, Juli 1796, 125.

³⁴⁵ *Minerva*, Desember 1792, 436.

³⁴⁶ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 497

³⁴⁷ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 498

styrken kunne nå England.³⁴⁸ Men at den irske motstandsbevegelsen hadde deltatt aktivt i et fransk invasjonforsøk, legitimerte enda hardere virkemidler fra britiske styresmakter. Men det som legitimerte harde sanksjoner mot Irland for engelske styresmakter, var ikke legitimt for Minerva. Det ble ikke på noe tidspunkt kommentert at de engelske styresmaktenes harde linje var en sikkerhetspolitisk nødvendighet, selv om den var beklagelig. Man hevdet tvert imot at den farlige sikkerhetspolitiske situasjonen hadde oppstått på grunn av den engelske behandlingen av de irske katolikkene.³⁴⁹ Man hadde behandlet majoriteten av den irske befolkning på en slik måte at de ikke hadde noe annet valg enn opprør. For Minerva var aldri den sikkerhetspolitiske situasjonen noe som kunne forsvare den behandlingen man utsatte sivilbefolkningen for. Man var prinsippfast på et moralsk standpunkt om hva som var myndighetenes plikt ovenfor sin befolkning, og hva befolkningen med full moralsk rett kunne gjøre hvis myndighetene ikke oppfylte sin del av kontrakten. Dette var på mange måter de samme argumentene som John Locke hadde brukt for å legitimere den ”ærerike revolusjon av 1688”, og de engelske argumentene brukt mot dem selv. De engelske styresmaktene hadde brutt kontrakten mellom stat og innbygger, og da var innbyggeren i sin fulle rett til å opponere. Man kan utdype resonnementet til Minerva, og hevde at det derfor aldri ville oppstått en konspirasjon mellom Irland og Frankrike hvis engelske myndighetene hadde oppfylt sine forpliktelser ovenfor den irske befolkningen. Man kunne da ikke heller ikke bruke sikkerhetspolitikk som en legitim begrunnelse for et militært diktatur, da man selv hadde skapt den sikkerhetspolitiske situasjonen. Hvis man hadde oppført seg i henhold til kontrakten ville situasjonen aldri ha oppstått.

Et paradoks ved Minervas dekning av det irske spørsmålet var at man aldri tok stilling til spørsmålet om uavhengighet. Minerva mente at det irske folket hadde gjort opprør på grunn av behandlingen man ble utsatt for, og at det var et patriotisk ønske om selvstendighet ble ikke trukket frem som sentralt. Dette ble også tydelig gjennom det prinsipielle utgangspunktet man hadde, det var basert på et absolutt utgangspunkt om individets rettigheter, og individets rett til opprør hvis det ble dårlig behandlet. Men det var menneskene som gjorde opprør, ikke ”nasjonen Irland”. Som i dekningen av andre sentrale politiske spørsmål var man prinsipiell i standpunktet, men pragmatisk til metode. Man hevdet at den politiske situasjonen i Irland ble bedre da styret ble mildere, og at det var på denne måten England kunne beholde Irland. For Minerva var det Irland som undersått man hadde behandlet dårlig, ikke et land hvor man var

³⁴⁸ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800*. “*The Struggle*”. 498

³⁴⁹ *Minerva*, juli 1798, 127.

okkupasjonsmakt. Den irske uavhengigheten var ikke det sentrale for Minerva, men derimot overgrepene mot den katolske befolkningen. Minervas pragmatiske utgangspunkt til politisk løsning med et mildere engelsk styre, gjør det legitimt å stille spørsmålet om en videreføring av reformlinjen fra 1780-tallet hadde ført til at man hadde unngått de voldsomme opprørene på 1790-tallet. Ville en mildere behandling av de irske katolikkene, ført til at opprørene hadde vært begrensede og sporadiske som før 1790?

I motsetning til Minerva, stod spørsmålet om den irske patriotismen sentralt for historikeren R.R. Palmer. Han mente at den katolske majoritet ikke hadde noen som helst form for lojalitet til den britiske regjering eller det irske parlament.³⁵⁰ Man følte seg urettferdig behandlet, og som en nasjon under okkupasjon. Hvis man så dette som et premiss for den motstanden som eskalerte på 1790-tallet, kan man hevde at det ikke var den engelske politikk som eskalerte utviklingen, men heller det faktum at det iboende hatet først ble farlig da det ble organisert. Og organiseringen av den irske motstanden skjedde under en politisk periode hvor man ga politiske innrømmelser til den katolske majoritet.

³⁵⁰ Palmer. *The Age of the democratic Revolution: A political history of Europe and America, 1760-1800. "The Struggle"*. 497

Kapittel 6: England, fredens hovedfiende.

1792-1793, Starten på urolighetene.

Ved starten av det som skulle bli året hvor urolighetene mellom Frankrike og England eskalerte, begynte tidsskriftet sin dekning av England med kongens åpning av parlamentet. Det ble trukket frem at kongen ikke med et ord beskrev situasjonen i Frankrike og de kaotiske omstendighetene landet befant seg.³⁵¹ Han talte i stedet om et Europa, hvor mulighetene for krig hadde blitt mindre, og at de meldingene han fikk fra sine allierte Europa tydet på det samme. Han avsluttet med at han anså at det var stor sannsynlighet for roen ville vedvare, og at man kunne starte en nedrustning. Dette ville medføre at man kunne minske avgifter, og betale ned statsgjelden.³⁵² Dette optimistiske scenarioet ble ikke kommentert av verken Minerva, eller den engelske opposisjon. Men for George den 3 og Pitt var en varig fred i 1792 ikke en utopi, man hadde lenge et håp om at tilstanden i Frankrike ville stabilisere seg.³⁵³ Troen på et fredelig Europa ble mer og mer utopisk utover 1792. I januar 1793, meldte Minerva om et brev franske myndigheter hadde sendt til sin engelske motpart. I brevet hadde de krevd et endelig svar på om hvorvidt de skulle anse England som en fiende, eller nøytral makt. Det ble insistert fra fransk side at man kun hadde fredelige hensikter ovenfor det britiske rike, og at hvis det ble krig ville de britiske styresmaktene bære det fulle ansvar. Og at en eventuell krig ville medføre at den britiske opinion ville reise seg mot regjeringen, og nekte deltagelse i tyranniets koalisjon.³⁵⁴ Henvendelsen ble avvist av den engelske regjering. Minerva mente at den heftige tonen fra fransk hold hadde gjort den britiske regjeringen enda mer krigersk.³⁵⁵ Sammen med det man mente var en aggressiv og udiplomatsk tone fra Frankrike, var det dommen mot Ludvig den 16 og avrettingen i 1793 som Minerva mente hadde gjort krigen uunngåelig. Relasjonen mellom nasjonene forverret seg ytterligere da man fikk nyheten om Ludvig den 16 avretting, og en tid etter informerte kongen det engelske parlamentet om at man skulle starte krigen. Krigserklæringen ble ikke godtatt som et "fait accompli" av opposisjonen i parlamentet. De mente at man ikke hadde seriøst overveid en fredsavtale med Frankrike, og at den franske nasjon aldri hadde ønsket krig med England.³⁵⁶ William Pitt sa i den anledning at man ville gjøre rede for årsaken til krig ved neste

³⁵¹ *Minerva*, januar 1792, 154.

³⁵² *Minerva*, januar 1792, 154.

³⁵³ Palmer, *The age of the democratic revolution, II the Struggle*, 459.

³⁵⁴ *Minerva*, januar 1793, 138.

³⁵⁵ *Minerva*, januar 1793, 137.

³⁵⁶ *Minerva*, januar 1793, 141-142.

parlamentssesjon, og korrespondansen mellom de britiske myndigheter og den franske ambassadør Chauvelin skulle bli offentliggjort.³⁵⁷ Pitt ville ved å fremlegge korrespondansen vise at man hadde prøvd en dialog med de franske myndighetene, men at dette hadde vist seg og være umulig. I *Minervas* februarutgave av 1793 ble det meldt om at England hadde mottatt en krigserklæring fra Frankrike. Dette ble mottatt av George den 3 med at man hadde blitt utsatt for uprovosert aggresjon, og at man så seg nødt til å forsvare sitt lands ære. Kongen var sikker på at hans allierte ville bidra til å forhindre ”anarki og forvirringen” og med det bidra til Europas sikkerhet og ro.³⁵⁸ Opposisjonen mente at den franske krigserklæring var fremprovosert av den avventende holdning regjeringen hadde hatt til de franske styresmaktene. Man hadde ved å ikke behandle dem seriøst, gitt dem økt stolthet og kamplyst ifølge den britiske opposisjon.³⁵⁹ Regjeringens representant, Grenville, forsvarte regjeringen med å argumentere for at den avventende holdningen kun var et uttrykk for at man lengst mulig hadde ønsket å bevare freden.³⁶⁰ Opposisjonen endret ikke mening. De mente at krigen fra britisk hold kun var en ærgjerrighets og forøkelseskrig, og at de fortsatt ikke hadde hørt noe fra ministerhold som tydet på noe annet.³⁶¹

Minerva var i utgangspunktet ikke villig til å støtte den engelske opposisjon fullt ut. Tidsskriftet mente at dommen over den franske kongen og den påfølgende avrettingen hadde gjort et ”motbydelig” inntrykk, og fått realpolitiske konsekvenser. Den franske kongens død hadde ført til at den britiske opposisjon ble desimert, og at dens mest prominente medlem, prinsen av Wales, hadde gått over til regjeringspartiet.³⁶² Det samme hadde flere andre prominente medlemmer av opposisjonen. For *Minerva* var prinsen av Wales sin overgang til opposisjonen en reaksjon på Ludvig den 16 død, og et tegn på at fronten mot Frankrike var i ferd med å bli unison. Prinsen hadde leflet med opposisjonen, og hadde tidligere vist en annen holdning til radikale ideer. Da George den 3 i de foreløpende årene hadde ofte vært indisponert med mentale problemer, hadde de franske styresmakten ved kongens dødsdom, skjøvet en prins som i utgangspunktet var vennligere innstilt til Frankrike fra seg. Og så en prins som meget sannsynlig ut i fra det man visste om George den 3 sykdomsbilde raskt

³⁵⁷ *Minerva*, januar 1793, 142.

³⁵⁸ *Minerva*, februar 1793, 265.

³⁵⁹ *Minerva*, februar 1793, 265.

³⁶⁰ *Minerva*, februar 1793, 265.

³⁶¹ *Minerva*, februar 1793, 265-266.

³⁶² *Minerva*, februar 1793, 265-266.

kunne tiltre som regent. Tidsskriftet mente at man ved dødsdommen, hadde mistet mange venner i den britiske opposisjon, og at dette vanskeliggjorde muligheten for fred.³⁶³

Minervas syn på krigen mellom England og Frankrike i februar i 1793 i var at Frankrike i stor grad hadde seg selv å skyldte for krigens utbrudd, men dette endret seg raskt. Endringen i synet på krigen var basert på flere faktorer. En av faktorene var at man så at konsekvensene av krigen kunne bli fatale for Europa, og man ville ha den avvirket så raskt som mulig. De summene som ble skissert i parlamentet mente Minerva ville være svært skadelig for den engelske og europeiske økonomi, og da man ikke på noen som helst måte var enig med Pitts rettferdiggjøring av krigen, var det ingen faktorer som kunne rettferdiggjøre krigen. Minerva gjenga Pitts rettferdiggjøring av krigen i parlamentet:

Derfor fremstod den 11. Marts i underhuset Pitt og søgde at vise krigens høieste nødvendighet og Retfærdighed. England, sagde han, førte til tilforn krige til den protestantiske Religions beskyttelse: Denne krig føres til alle Religioners forsvar; imod vantroen føres den, som de Franske med sværdet vil indføre. England førte fordums krig til neutrale nationers og Europas ligevækts forsvar: nu trues alle neutrale nationer af en farlig fiende; denne krig er rettet imod et system, der vil tilintetgjøre arveeneveldet, imod mennesker, der vil omkaste hele vor constitusjons hele bygning.³⁶⁴

Pitt mente at denne krigen var ulik alle foregående kriger. Det var ikke lenger snakk om de vanlige europeiske krigene, hvor maktbalanse og dynastiske fordeler var sentralt. Denne krigen førte man mot en fiende som ville tilintetgjøre arveeneveldet, og innføre et system som ville forkaste hele vår konstitusjon.³⁶⁵ Dette var en krig hvor Europas grunnleggende forfatning stod på spill mente ministeren.

For Minerva var dette ikke valide argumenter for krigen, og tidsskriftet var langt mer opptatt at krigens omkostninger. Omkostningene var både politiske og økonomiske. Man hadde innført tvungen verneplikt til den engelske marine, et vedtak Minerva ikke kunne forstå. At en nasjon man tidligere hadde sett på som frihetens forkjemper tvang mennesker til å tjenestegjøre i marinen, var for Minerva uforståelig. De stilte seg undrende til at dette hadde gått smertefritt for seg, og konkluderte med at engelskmennene fant seg i alt!³⁶⁶ Da det i tillegg ble kjent at debatten om parlamentsreform ble utsatt på grunn av krigen, var de politiske omkostningene, både i form av det individuelle frihetstap som verneplikten medførte, og utsettelsen av reelt representativt styre som utsettelsen av parlamentsreform betød uforvarlig

³⁶³ *Minerva*, februar 1793, 267.

³⁶⁴ *Minerva*, mars 1793, 408-9.

³⁶⁵ *Minerva*, mars 1793, 408.

³⁶⁶ *Minerva*, april 1793, 140.

for *Minerva*. De økonomiske konsekvensene av krigen var også en vesentlig faktor for *Minerva* i 1793. Handelen var allerede avskaffet, og dette hadde medført flere private konkurser, og konkursene hadde resultert i opptøyer.³⁶⁷ At handelens stopp kunne få alvorlige økonomiske konsekvenser for England var ubestridt, og man var klar over at den økende globaliserte økonomien medførte at hva som rammet et land ville forflytte seg til et nytt land. For *Minerva* var det da en krig som forhindret individuell og demokratisk frihet, og som ødela en sterkt voksende engelske og europeisk økonomi. Man kunne da ikke forstå at de engelske myndighetene ønsket en krig. Hva hadde man egentlig å vinne?

Ved at man ikke kunne forstå hva man hadde å vinne på en krig, ble det da en naturlig konklusjon i 1793 for *Minerva* at krigen ville bli kortvarig. Man henviste til rykter om at England ville gjøre alt for å unngå en krig, og ryktene fant man plausible, da man ikke så hva England hadde å vinne på en krig, selv ikke med et heldig utfall. For hvis en eventuell krigslykke skulle medføre nye store landområder som måtte administreres, ville dette kunne bli kostbart for England, og gi ingen gevinst. Dette mente tidsskriftet ble eksemplifisert av at det imperiet man allerede besatt. De oversjøiske koloniene hadde utviklet seg til å bli svært ressurskrevende.³⁶⁸ Man brukte store ressurser for å opprettholde kontroll over koloniene, og at man da skulle klare å gjøre dette lønnsomt ved en eventuell kolonisering av Europas tettest befolkede land, var noe *Minerva* fant lite plausibelt. For hva skulle man gjøre hvis man vant og tilintetgjorde Frankrikes daværende regime? Ville det føre til uro på hjemmebane? Og hvordan skulle man eventuelt beholde den innenrikspolitiske roen, samtidig som man førte krig med uvisst utfall. Dette var grunner som *Minerva* mente hadde ført til spekulasjonene om hvorvidt Englands engasjement i stridighetene med Frankrike hadde nådd sitt toppunkt, og ikke ville eskalere ytterligere. De avsluttet argumentasjonen med at Pitt hadde latt noen ord falle i underhuset, da ministeren hadde uttrykt at den franske regjeringens utryddelse, ikke nødvendigvis var et absolutt for en eventuell fred.³⁶⁹

Minervas tro på fred var basert på et utgangspunkt hvor man ikke så at noen av de stridende partene hadde noen gevinst av stridighetene. Dette førte til den troen på at England ikke ville eskalere konflikten, og forsøke å finne en utvei. Håpet om en fredelig løsning ble mindre sannsynlig for *Minerva* etter at de indre stridighetene i Frankrike eskalerte. Man hadde et redaksjonelt hjertesukk, og en oppfordring til sine lesere:

³⁶⁷ *Minerva*, april 1793, 140.

³⁶⁸ *Minerva*, juni 1793, 309.

³⁶⁹ *Minerva*, juni 1793, 309.

vildskap, anarki og følelseløshet for alt annet enn hva man i øyeblikket skal ødelegge preger Frankrikes tilstand. Dog er det vel ikke så at all menneskelighet er ødelagt i denne sønderrevne stats mennesker. Det foretas store oppofrelser for nasjonen og edle mennesker går i strid og dør for sitt land, Paris er ikke Frankrike.³⁷⁰

Tilstanden i Frankrike gjorde at man ikke lenger anså en fredsslutning som sannsynlig. Det virket ikke som om Frankrikes styresmakter lenger hadde noe reelt ønske om fred, og dette ble kommentert av Minerva. Tidsskriftet mente at selv ikke etter en krigsteoretisk rettferdighetsteori, kunne man ikke gi franskmennene rett i, det de beskyldte Pitt og det britiske ministeriet for. Frankrike beskyldte britene for ustrakt bruk av bestikkelser, og at dette hadde ført til opptøyer flere steder i Frankrike. De franske myndighetene mente at engelske bestikkelser hadde skapt opptøyene, og at de hadde et brev fra Pitt som beviste at dette var tilfelle. De fleste utenlandske seriøse aviser avviste dette mente tidsskriftet, og Minerva konkluderte med at den franske påstanden var usann.³⁷¹ Selv om tidsskriftet anså det for usannsynlig at England direkte blandet seg inn i interne franske forhold med bestikkelser, og at franskmennene i stor grad hadde ansvaret for de urolighetene selv, kunne ikke det forsvare den engelske holdning til krigen. Minerva kunne fortsatt ikke forstå hva England hadde å tjene på en krig. Man kan hevde at tidsskriftet mente at Frankrike var i en tilstand av anarki, og man kunne ikke forvente at man på dette tidspunkt skulle oppføre seg som en ansvarlig stormakt. Den engelske regjering hadde man andre forventninger til. Man kunne ikke forstå at man ville føre en krig som for tidsskriftet ikke var formålstjenestelig. Krigen hadde fra starten av fått store konsekvenser for den engelske befolkning, og Minerva beskrev et England hvor hverdagen for befolkningen hadde endret seg radikalt. Den jevne engelskmann hadde en hverdag hvor næringsveiene hadde stoppet opp, skattene økt og nasjonalformuen brukt på en krig som ikke kunne gi noen fordeler, og som hadde startet ulykksalig.³⁷² Man tilføyde dog ironisk at opprustningen hadde ført til nytt arbeid og mat til de som var rammet av hungersnød.³⁷³

³⁷⁰ *Minerva*, juli 1793, 121.

³⁷¹ *Minerva*, august 1793, 277.

³⁷² *Minerva*, november 1793, 262.

³⁷³ *Minerva*, november 1793, 263.

Minerva hadde på dette tidspunkt nærmest gitt opp at den britiske regjering skulle gjøre det tidsskriftet anså som det eneste fornuftige, nemlig å søke en fred med Frankrike. Den engelske konges uttalelse som skulle tilby det franske folk fred, var et svært lite realistisk forslag mente tidsskriftet. Kongen hadde uttalt at man ikke kunne forhindre en fri nasjon og reformere sine lover, men man forventet at Frankrike skulle opprette en lovlig og fast regjering. Denne regjeringen måtte bygge på alminnelige prinsipper om rettferdighet, George den 3 ville kun forhandle med en slik regjering, og de som var for et monarkisk styre.³⁷⁴ Kongens uttalelse kunne i utgangspunktet sees på som et dokument hvor man ville kunne forhandle med en ikke monarkisk regjering. Men det han implisitt sa var at han ikke ville forhandle med de daværende styresmakter, og dette utelukket fred. At man ville forhandle med de som støttet et rojalistisk Frankrike var også en beskjed om at man ville forhandle med reaksjonære franske krefter, og det var langt fra et fredstilbud til de rådende franske styresmaktene.

1794 – Stridighetene eskalerte.

I februar 1794 var Minerva svært opptatt av hva England ville beslutte seg til vedrørende krigen med Frankrike. Kongens tale til parlamentet fortalte at de allierte hadde hatt en fremgangsrik start på krigen. Alt bortsett fra Toulon hadde gått de alliertes vei, George den 3 konstanterte at det hadde vært vinning og fremgang så langt. Kongen beklaget at krigen fortsatte, men at det ikke var i Englands interesse å slutte en fred som ikke ville garantere rikets vedvarende sikkerhet. Parlamentets sedvanlige takkeadresse til kongen var foreslått, men opposisjonen krevde tilføyninger. Opposisjonspartiet ville ha med adskillige betenkninger uten at dette vant gjenklang hos majoriteten. De mente at man i adressen til kongen burde oppfordre ham til å slutte fred med Frankrike, på sådanne vilkår som han i sin kongelige visdom ville finne kloke, og at hvis sådanne vilkår eksisterte burde ikke Frankrikes regjeringsform være et hinder for fred. Dette forslaget som fremført av Lord Guilford ble støttet av flere sentrale opposisjonsmedlemmer.³⁷⁵ Minerva trakk frem et av argumentene som opposisjonen anførte. Han mente at regjeringen som nektet å anerkjenne Frankrike, og som hevdet det ikke eksisterte en fransk sentralmakt, skulle rådføre seg med britiske generaler i kamp. De møtte stadig franske tropper i kamp, og de franske stroppene i strid ble beviselig kommandert ut i fra en sentralmakt. Ministeren burde i større grad tenke på nasjonens velferd, enn å igangsette en serie politiske tiltak som han mente beviselig ville skade nasjonen. Det ble

³⁷⁴ *Minerva*, november 1793, 263.

³⁷⁵ *Minerva*, februar 1794, 219.

trukket sammenlikninger med den formålsløse og kostbare krigen med Amerika, og at man ville lide samme skjebne i denne krigen. Minerva kommenterte tørt at opposisjonen til tross for alle sin veltalenhet led sin sedvanlige skjebne. Det vil si at man ble nedstemt med stor majoritet.³⁷⁶

Opposisjonen ga ikke etter for ministeren parlamentariske seier, og fortsatte med skarpe protester. En representant, Tarleton, mente at man hadde hørt mange fine taler om den engelske krigslykken, men at han ikke hadde sette noe til disse fordelene. Han mente at det siste felttog hadde vært mislykket, og trakk frem de fatale konsekvensene krigen hadde hatt for industrien, og det store antall konkurser. Det ble også stilt et retorisk spørsmål til Pitt, hvorfor var han opptatt av å stå Nederland bi, mens han lot Polen plyndre? Dette ble trukket frem av Minerva. Hva var den moralske forskjellen, og hvorfor ville man understøtte det ene og ikke det andre. Minerva refererte til en annen representants innlegg, hvor det ble hevdet at det eksisterte et fredsønske blant alle Frankrikes ulike politiske partier. De beskyldninger som ble rettet mot Frankrike, om at de kun var ute etter å øke sine arealer, var en anklage man med største riktighet også kunne rette mot England.³⁷⁷ Som i spørsmålet om slavehandelen var Minerva opptatt av opposisjonens kamp mot parlamentsmajoriteten. Det var, som i nevnte slavehandelssaken, ikke kun et poeng å vinne frem i parlamentet, men å skape en debatt som på sikt ville føre til en endring. For hva var poenget med et forslag man visste ikke ville få majoritet? Tidsskriftet trakk frem en annen representants, Graftons, replikk som svar. At forslag ble nedstemt gjorde ham ikke motløs, for han var gammel nok til å huske den gang en liten minoritet ønsket fred med USA, etter en stund hadde denne minoriteten blitt til en majoritet.³⁷⁸ Det samme var det poeng Minerva hadde trukket frem i slavehandelssaken, man skapte og holdt en politisk debatt levende for å vinne frem på sikt.

I april 1794 fortsatte Minerva med dekning av den britisk opposisjon, og deres hardnakkete motstand mot regjeringen, og dens utenrikspolitikk. Et hvert forslag som opposisjonen fremla for parlamentet med sikte på å forbedre relasjonen med Frankrike ble trukket frem av tidsskriftet. Et forslag om at det skulle nedlegges forbud mot å agitere for et indre opprør i Frankrike ble nedstemt.³⁷⁹ Det vil si at den politikk styresmaktene hadde lansert hvor man spesifikt sa at man kunne forhandle med pro monarkistiske franske krefter ble stående, og at man med det oppfordret motstandskreftene i Frankrike. Minervas holdning til den

³⁷⁶ *Minerva*, februar 1794, 219.

³⁷⁷ *Minerva*, februar 1794, 221.

³⁷⁸ *Minerva*, mars 1794, 389.

³⁷⁹ *Minerva*, april 1794, 141.

europæiske situasjonen var preget av frustrasjon, man kunne ikke se en umiddelbar slutt, og man fryktet konsekvensene av en fortsatt krig.

Krig, opprør og blodsutgytelse av alle slag vedbliver at gjøre dagens historie til en sørgelig beretning om den menneskelige elendighet, urettferdighet og avsindighet.³⁸⁰

Debatten i parlamentet om krigen med Frankrike skapte fortsatt oppmerksomhet i *Minerva*. De skrev at hele Europas oppmerksomhet samlet seg om England og det engelske parlament. Denne gang stod den parlamentariske striden om alliansen med Preussen, og de økonomiske subsidiene landet hadde fått fra England. Motstanden mot krigen ble beskrevet av *Minerva* som svært stor, og at man ikke så noen løsning på konflikten. Tidsskriftet fremhevet motstanden mot krigen, og subsidiene, men få av regjeringspartiets argumenter. Det eneste som ble fremhevet var et argument fra en av det regjerende partis støttespillere som uttalte at traktaten med Preussen for det meste var god, og at fred i Europa var umulig uten fransk kapitulasjon, og en ny akseptabel fransk regjering innsatt.³⁸¹ Dette ble fremhevet av *Minerva* som en uttalelse fra en av regjeringens støttespillere, det vil si at man kunne ta uttalelsen til inntekt for regjeringens politikk. Og uttalelsen utelukket en fred med Frankrikes daværende regime. Opposisjonens kamp var det som gikk igjen i det påfølgende nummeret av *Minerva*. En samlet opposisjon la frem et forslag i underhuset fredsforhandlinger med Frankrike, men ble nedstemt. Hertugen av Bedford, kom med et annet fredsforslag i overhuset som led samme skjebne. Opposisjonen i parlamentet hadde også uten hell forsøkt å forsvare organisasjonsretten, og ulovligheten i å forby grupperinger man mislikte.³⁸² *Minerva* refererte i denne sak kun til opposisjonens standpunkt. Pitts og hans partis argumenter ble ikke fremhevet, unntatt at deres parti hadde majoritet, og at de stemte ned opposisjonens forslag.

Denne utviklingen fortsatte høsten 1794. *Minerva* trakk frem at den britiske regjering hadde tatt inn den fornemste av opposisjonens medarbeidere, prinsen av Wales. I følge av avisen skulle han spille en aktiv rolle i administrasjonen, og det ble tatt med i tidsskriftet med dårlig skjult sarkasme at han hadde lovet å forsake sin elskerinne mot at hun fikk en årlig pensjon på 4000 pund. Dette ble kommentert av *Minerva* med et Shakespeare sitat:

³⁸⁰ *Minerva*, mai 1794, 281.

³⁸¹ *Minerva*, mai 1794, 294.

³⁸² *Minerva*, juni 1794, 409.

I våre dager er det som man ser på samme vis som i Hamlet: to the noble mind, rich gift was poor, when givers prove unkind.³⁸³

I begynnelsen av juli måned meldte avisen at Pitt på grunn av landkrigens kritiske tilstand, ikke kunne følge kongen på et besøk til Portsmouth, siden har omstendigheten blitt enda mer kritiske for England. Hertugen av Norfolk adresserte parlamentet om at krigen på fastlandet har tatt de mest betenkelige og ubehagelige vendinger. Dette var ikke kun på grunn av de franske våpen sin fremmarsj, men også på bakgrunn av de engelske allierte hadde unnlatt å oppfylle sine avtalte forpliktelser.³⁸⁴ Opposisjonen hevdet at situasjonen var så kritisk at parlamentet burde bli sittende utover sesjon, og man krevde en redegjørelse fra regjeringen om hvorfor kongen av Preussen hadde unnlatt å leve opp til sine forpliktelser.³⁸⁵ Kongen av Preussen hadde i følge opposisjonen ikke levert det antall tropper han hadde mottatt subsidier for, og dette da var penger man skulle ha tilbake. Dette ble besvart av Pitt med at traktaten og dens detaljer var hemmeligstemplett informasjon, som ingen som ønsket krigen en god gang kunne forlange å få undersøkt.³⁸⁶ Det vil si at Pitt mente at opposisjonen ikke kunne hevde at kongen av Preussen hadde brutt en traktat de ikke visste innholdet av, og han argumenterte med at det var viktig for den nasjonale sikkerhet at dette forble hemmelig. Pitts svar gjorde at Sheridans forslag ble forkastet, det ble ikke en gang brakt frem for votering, og da trakk han også sitt andre forslag om at parlamentet skulle bli sittende. Så alt opposisjonen utrettet var at man fikk en erklæring fra Pitt om at krigens mål ikke var å ødelegge eller og dele opp Frankrike. Målet var kun å styrte det jakobinersystem som eksisterte for tiden og at England ikke kunne nedlegge sine våpen før dette var et faktum.³⁸⁷

Dette ble kun konstatert av Minerva som nok et nederlag for opposisjonen, en samlet opposisjon trakk forslaget fra votering på grunn av at de visste utfallet. Frustrasjonen til Minerva var så stor at man valgte å unngå det paradokset man tidligere på året hadde fremhevet som et essensielt politisk trekk for å fremme endring. Både i slavehandelssaken, og i spørsmålet om videre krigføring hadde man konsekvent fra opposisjonens side lagt frem saker for votering. Saker man visste ikke ville føre frem. Dette gjorde man ikke i dette tilfelle, og det var nok et tegn på at Pitts kontroll over parlamentet var i ferd med å gjøre opposisjonen maktesløs.

³⁸³ *Minerva*, juli 1794, 128.

³⁸⁴ *Minerva*, juli 1794, 128.

³⁸⁵ *Minerva*, juli 1794, 129.

³⁸⁶ *Minerva*, juli 1794, 130.

³⁸⁷ *Minerva*, juli 1794, 130.

Minervas frustrasjon ovenfor England, ble snudd til sinne etter at Georg den 3 utlyste fritt kaperbrev, og uttalte at alle skip på vei til Frankrike var fritt vilt, og lasten ville bli solgt for kapers regning/inntekt.³⁸⁸ Dette ble kommentert kraftig av Minerva. De mente at dette var et endelig bevis på den engelske utenrikspolitikks sanne hensikt, nemlig å ikke godta suverene nasjoners nøytralitet, såfremt nasjonens nøytralitet ikke gagnet England positivt.³⁸⁹ For det kaperbrevet fra den engelske konge gjorde klart, var at skip fra for eksempel Danmark/Norge på vei til Frankrike, ville kunne bli utsatt for engelsk kapervirksomhet, som opererte med de engelske myndigheters godkjenning.

Månedet etter meldte Minerva at man ventet spent på parlamentets åpning som var satt til den 4. november. Det hadde blitt annonsert fra kongen at hans regjering ville legge frem viktige saker frem for parlamentet, blant annet et nytt lån på 20 millioner pund sterling.³⁹⁰

Myndighetene ville også legge frem et forslag om subsidier til Østerrike for å understøtte deres krig med Frankrike. Dette hadde møtt motstand fra uventet hold, da keiseren hadde sagt nei til subsidiene på grunn av en pågående interessekonflikt mellom partene, det vil si den britiske avtalen med Preussen. Merkelig nok var det derfor at britene, helt uaktet av keiserens nei, mente at deres traktat med Preussen var opphørt på grunn av den nye traktaten med Østerrike som de fikk avslag på. Dog ble det meldt fra en hamburgsk avis at britiske penger hadde ankommet byen.³⁹¹ Dette kaos ble behørig kommentert av Minerva. Det vil si man mente at engelskmennene subsidierte den kontinentale slagmark, upåaktet av den holdning de respektive mottagerne viste. Det ble også trukket frem at de engelske avisene hadde gått til kraftig angrep på krigen. Krigen hadde vart i 18 måneder, med seire på begge sider, men ingen avgjørelse. Minerva meldt at krigen hittil hadde kostet mer enn 36 millioner pund sterling.

At hvert eneste liv og hver eneste guineu hadde vært betydningsløs, og bortkastet. Hjertet gyser ved at se så mye unyttig blod sølt bort. En videre krig ville ha en uhyre omkostning, både økonomisk og menneskelig.³⁹²

Minervas bekymring for krigens omkostninger, og de engelskes styresmakter manglende ønske om fred ble fremhevet i tidsskriftet som utkom i oktober 1794. De hevdet at den britiske regjering trenerte åpningen av parlamentet med håp om at det skulle skje en endring

³⁸⁸ *Minerva*, august 1794, 258.

³⁸⁹ *Minerva*, august 1794, 258.

³⁹⁰ *Minerva*, september 1794, 412.

³⁹¹ *Minerva*, september 1794, 412.

³⁹² *Minerva*, september 1794, 412.

av avgjørende karakter på slagmarken. Minerva mente også at ministerens budsjett for 1795 ga grunn til bekymring. Det ryktes at Pitt vil foreslå at parlamentet skal garantere for sikkerheten for et lån til keiseren av Østerrike, et lån, keiseren ikke ønsker. Dette ble sterkt fremhevet av Minerva, man kommenterte at logikken kun var åpenbar for regjeringspartiets menn.³⁹³ De fremhevet også de ryktene som verserte om krigens gang i England. Man refererte til et voksende spørsmål som flere og flere hadde stilt seg, nemlig hvorfor ”havets dronning” mistet så mange skip.³⁹⁴ Et annet ankepunkt man hadde mot regjeringspartiet var da man kommenterte opposisjonslederen, Fox, sitt jubileum som folkevalgt. Det ble av Minerva sagt at han ved denne anledning hadde trukket frem flere viktige og riktige saker, ved denne anledning hadde Sheridan utbrakt en skål for Polens frigjøringshelter, og hertugen av Portland hadde uttalt at han angret for sin befatning med regjeringspartiet.³⁹⁵ Det ble her fremhevet av Minerva at Pitts erkefiende, Fox, sa flere kloke ting, og at man skålte for Polen. Landet man hadde sviktet i følge opposisjonen. Dette var direkte angrep på regjeringens politikk, og denne misnøyen fortsatte i november. Da hadde krigsmotstanden vokst, og man var forbitret over myndighetenes uvilje mot å forhandle om fred.³⁹⁶ Pitt ble på vei hjem fra et møte møtt av en stor menneskemengde som ropte, ”Ingen krig, ingen Pitt”, Pitt truet etter dette med å trekke seg tilbake, men det ble ingen realitet.³⁹⁷

Den siste måneden i 1794 ble det meldt at Pitt hadde forhandlet frem et statslån, hvor deler av lånesummen skulle gå til utenlandske tropper. Opposisjonen i parlamentet mente at denne låneavtalen de facto var et spørsmål om fortsatt krig eller ikke, og at dette burde ha blitt brakt frem for parlamentet. Dette var en stor fornærmelse mot parlamentet mente opposisjonen, og at Pitt kun betraktet parlamentet på samme måte som de franske kongene hadde betraktet det fordums parisiske, som kun ble samlet for å registrere ediktene.³⁹⁸ En ting var at lånet kunne vise seg og være ulovlig konstitusjonelt sett, men man mente også at Pitt hadde inngått et lån med svært dårlige betingelser.³⁹⁹ Dette ble fremhevet da man fryktet at de engelske finansene var i ferd med å bli anstrengt.

³⁹³ *Minerva*, oktober 1794, 147.

³⁹⁴ *Minerva*, oktober 1794, 148.

³⁹⁵ *Minerva*, oktober 1794, 148.

³⁹⁶ *Minerva*, november 1794, 261.

³⁹⁷ *Minerva*, november 1794, 262.

³⁹⁸ *Minerva*, desember 1794, 461.

³⁹⁹ *Minerva*, desember 1794, 462.

1795 – Englands svært utsatte stilling.

Merkelig nok var mangelen på nyheter fra England total ved starten av 1795 meldte *Minerva*. Det ville vært innteressant mente *Minerva*, å vite hva slags hvilken retning krigen tok. Den engelske monark åpnet parlamentet med å påpeke nødvendigheten av å opprettholde den rettfærdige krig, og håpet at den britiske standhaftigheten ville føre til fred bygget på trygge og ærerike grunnvoller. Han mente at Frankrikes krigshell selv ville være årsaken til deres fordervelse, og at landets krefter var avtagende.⁴⁰⁰ Det ble da debattert hva slags innhold takksigelsadressen til kongen skulle ha. Opposisjonen mente at kongens tale, ikke inneholdt noen forhåpninger om en bedring av den daværende situasjon, og at alle planer om å kue Frankrike virket på dette tidspunkt lite realistiske. Opposisjonen mente at de med hele Europa bak seg, tvilte på krigens klokskap og nødvendighet, og at England under det rådende ministerium hadde gått fra å være i blomstrende stand, til å nærme seg avgrunnen. Innlegget ble avsluttet med at man oppfordret kongen til å slutte snarlig fred med Frankrike på billige og vise vilkår, man skulle ikke la seg stoppe av landets regjeringsform.⁴⁰¹ Opposisjonen ble imøtegått av regjeringspartiets representant som spurte retorisk om England med sine ressurser skulle bøye seg for en røverbande og tigge om fred? Dette ble igjen avvist av en opposisjon som mente at forutsetningene for krigen var totalt endret, og at man risikerte de Vest-Indiske erobringene ved at flåten ble flyttet til Middelhavet. Opposisjonens representant mente at erobringen av Corsica var ubetydelig for alle andre enn ministeren, som kunne øke sin personlige innflytelse ved å ha flere steder i verden han kan tilby lukrative pensjonssteder for sine tilhengere.⁴⁰² *Minerva* kommenterte debatten i England med å stille spørsmål ved det engelske regjerings forhold til Frankrike. Man var ikke uenig med regjeringen om at situasjonen i Frankrike var ustabil, og at de ulike partiene i konventet hadde et svært ulikt politisk ståsted. Men en ting var at Frankrike hadde et uoversiktlig indre politisk landskap, det man burde bedømme den franske sentralmakten ut i fra var deres utenrikspolitiske handlinger. Og der mente *Minerva* at Englands regjering tok feil. De hadde etter tidsskriftets mening ikke brutt en inngått traktat med en fremmed nasjon.⁴⁰³ Og da kunne man ikke forstå hvordan de kunne regnes som upålitelige.

Men uansett hva *Minerva* eller den engelske opposisjon mente var fornuftig, vant ministerens syn frem med 107 mot 12 stemmer. I denne debatten ga *Minerva* en svært liten engelsk

⁴⁰⁰ *Minerva*, januar 1795, 121.

⁴⁰¹ *Minerva*, januar 1795, 121.

⁴⁰² *Minerva*, januar 1795, 121.

⁴⁰³ *Minerva*, januar 1795, 125.

opposisjon bred dekning, mens den store majoriteten ble gitt liten oppmerksomhet.⁴⁰⁴ Pitts forsvar ble dekket av Minerva. Det ble skrevet at ministeren hadde talt med meget harme til forsvar for sin politikk. Han mente at opposisjonen kritiserte på galt grunnlag. Det var ikke ideologiske forskjeller som umuliggjorde en fred med Frankrike. Det var kun det eksisterende regime man ikke ville underhandle med. Man måtte ikke glemme krigens viktighet,

Den ”omhandlet landets frelse, og de anarkiets og de ryggradsløses tilintetgjørelse. Var det forsynet som hadde gjort det slik at dette uhyrlige system som truet hele menneskeheten med fordærvelse skulle løfte sitt hode mot England, måtte man i det minst kunne si at man ikke hadde oppført seg umandig. Skulle det skje hadde han kun en ting å gjøre.

Det franske system grunnet ennå på de såkalte menneskerettighetene, frihet, likhet og brorskap, et system som på grunn av sin natur alle regjeringer var imot⁴⁰⁵ For Pitt var det franske system den fullstendige motsats til det engelske, og et brudd med den sivilisasjonen som sørget for en ordnet verden med stabile rammer.

Minerva mente at Pitts forsvarstale var direkte feil. Man påpekte at ministeren burde ha sagt at han førte en krig for hoff og ministerium, fremfor det Pitt hadde uttalt, regjering og konstitusjon. Pitt hadde ifølge Minerva satt tyranniet på tronen, og friheten i lenker.⁴⁰⁶

Minerva var totalt avvisende til Pitts moralske forsvar for krigen. Man mente at dette kun var snakk om krigsretorikk, og at det ikke var valid argumentasjon for en fortsatt krig. Da behandlet man Pitts realpolitiske argumenter med større alvor. Pitt mente at Frankrike ikke ville gå med på en fred de ikke ble tvunget til. Og at en eventuell fred på det daværende tidspunkt, kun ville være en midlertidig krigsutsettelse. Hvis man oppløste alliansen mot Frankrike ville det kun gi landet fornyet angrepslyst.⁴⁰⁷ Kunne England tillate at Østerrike, Nederland og Vest-India falt i franske hender? Kunne man være så troløs mot sine allianseforpliktelser og undersätter at man overlot dem til det sikre kaos. Pitt mente at de franske finanser var i ferd med å bli uttømt. Og med Spania på Englands side, sammen med andre allierte og med de subsidier man ga til Østerrike så han ingen grunn til at man med tiden ikke oppnå sitt mål.⁴⁰⁸ Pitt mente at hele Europas velferd og eksistens hvilte på at man vant krigen mot Frankrike. Minerva satt flere utropstegn etter Pitts utsagn, man var åpenbart uenig i hva ministeren hevdet. Opposisjonen i det engelske parlamentet hadde flere

⁴⁰⁴ *Minerva*, januar 1795, 125.

⁴⁰⁵ *Minerva*, januar 1795, 126.

⁴⁰⁶ *Minerva*, januar 1795, 126.

⁴⁰⁷ *Minerva*, januar 1795, 125.

⁴⁰⁸ *Minerva*, januar 1795, 126.

innsigelser til ministerens tale. De hevdet at Pitt hadde vært uærlig ved at han ikke hadde på noe tidspunkt uttalt klart hva som var krigens egentlige hensikt. Derfor mente opposisjonen at kongens tale hadde vært klargjørende, den hadde i klartekst uttalt at man ikke under noen omstendighet ville forhandle med franske styresmakter under det rådende regime.⁴⁰⁹

At regjeringspartiets politikk ble eksplisitt klar for opposisjonen endret ikke deres holdning til krigen og alliansen mot Frankrike. Man mente at Frankrike hadde vunnet så mange seire på slagmarken at man måtte tilbake til vikingene for å kunne se en parallell, og England hadde kun seg selv å takke for at krigen hadde forløpt så katastrofalt. Hovedpoenget til den engelske opposisjonen var en uenighet om utgangspunktet for krigen. Man kunne ikke se at Frankrike og deres politikk per se utgjorde en trussel mot England og Europa. De mente at de engelske myndigheters påstand om at en utryddelse av de franske prinsipper var essensielt for et fremtidig stabilt Europa var direkte feil. De trakk frem land som Danmark/Norge, Sveits og USA som alle hadde forhandlet med Frankrike uten at de hadde blitt ødelagt av franske ideer eller hadde fått kullkastet sin konstitusjon. England mente opposisjonen, var et land bestående av monarkister, de franske prinsippene hadde ikke fotfeste i England, og man kunne heller ikke se de fornedrende med å søke fred. Man avsluttet med å hevde at de franske aristokraters skjebne ikke var grunn nok til å påtvinge enorme byrder på det engelske folk. *Minerva*

Da *Minerva* utkom i april 1795, skrev man at det eksisterte et utbredt ønske om fred. Det var ikke lenger kun opposisjonen, men et bredt lag av folket som ønsket en snarlig fred. Ønsket kom som et resultat av stadig nye byrder på det britiske folk, og at krigslykken ikke hadde vendt. Byrdene på det engelske folk hadde blitt så store at det flere steder hadde brutt ut hungersnød i følge tidsskriftet.⁴¹⁰ Man mente at krigen hadde fått så store konsekvenser at befolkningen for det meste var på opposisjonens side. Dette ble ytterligere klarlagt måneden etter, da man sarkastisk påpekte at England fortsatt ønsket krig, eller det ville si, kongen og hans minister! Dette ble fulgt opp med en anklage om at de engelske myndighetene holdt parlamentet og sin befolkning for narr. Man overdrev fra sentralt hold små seire på krigsfronten, og tegnet et generelt positivt bilde av situasjonen som ikke var korrekt. Det var kun snakk om propaganda fra det engelske hoff, og hadde lite hold i virkeligheten.⁴¹¹ At krigen gikk i negativ retning for England var det sentrale sommeren og høsten 1795. Nye lån ble bevilget den engelske krigsinnsatsen, og det førte til kraftige protester fra opposisjonen.

⁴⁰⁹ *Minerva*, januar 1795, 127.

⁴¹⁰ *Minerva*, april 1795, 132.

⁴¹¹ *Minerva*, mai 1795, 262.

Det ble også nevnt med bekymring fra Minerva at hungersnøden spredte seg til stadig flere deler av England. Opposisjonen med Sheridan i spissen, gikk nok en gang ut mot myndighetene med et ønske om fred, og forhandlinger med Frankrike. Minerva var enig med opposisjonens kritikk, og kommenterte det med at:

For den fjerne leser av britiske presse og politikk virker det som det burde være mange gode grunner for dette, men Pitt hadde som vanlig lommen full av motargumenter. Nå skal parlamentet snart heves og Pitt sine ører vil atter bli fri.⁴¹²

Høsten 1795 ble det skrevet i Minerva at England hadde med en siste kraftanstrengelse samlet en stor arme og marine. Den militære styrken ville man bruke til å skremme Frankrike til forhandlingsbordet mente Minerva. Men tidsskriftet mente at situasjonen på kontinentet gjorde at dette var lite sannsynlig. Dette begrunnet man med at en tysk fyrste hadde inngått separatfred med Frankrike uten keiserens godkjenning. At de tyske fyrstedømmene ikke lenger adlød keiseren ville gjøre det vanskelig for England å verve tropper i Tyskland, og da man hadde minimalt med britiske styrker på kontinentet, ville det føre til at man havnet i en ufordelaktig militær situasjon. Minerva konkluderte med at vanskeliggjorde den fordel England hadde hatt ved å leie tyskere til å krige for dem.⁴¹³ Det var utvilsomt at Minerva mente at praksisen med leiesoldater var moralsk forkastelig til tross for at dette hadde vært en langvarig europeisk tradisjon. Man hevdet at det engelske ministerium talte om at nasjonen utkjempet en kamp for sivilisasjonen, og for å opprettholde en verdensorden, og da var det et paradoks at man leide inn tyskerne for å dø for dem.⁴¹⁴ Septemberutgaven av tidsskriftet berettet om at England hadde lidd et nederlag i et stort sjøslag, og deler av den engelske flåten hadde falt i franske hender. Man skrev også om at det florerte rykter om at trippelalliansen mellom England, Østerrike og Russland ville erklære krig mot alle nasjoner som hadde stiftet separatfred med Frankrike. Dette ble kommentert av Minerva med at de ikke fant ryktet plausibelt da de to førstnevnte landene hadde mer enn nok krig for øyeblikket.⁴¹⁵

Krigens konsekvens viste seg tydeligere utover høsten 1795. Minerva hevdet at den hungersnød som eksisterte og ekspanderte i England, ene og alene var krigens feil. Og man støttet opposisjonen i at det eneste som kunne løse matkrisen var en snarlig fredsslutning. Man henviste også til brev fra opposisjonelle foreninger som skrev brev til George den 3 om

⁴¹² *Minerva*, juni 1795, 432.

⁴¹³ *Minerva*, august 1795, 272.

⁴¹⁴ *Minerva*, august 1795, 272.

⁴¹⁵ *Minerva*, september 1795, 430.

hva de mente ville være konsekvensen av å ikke avskjedige ministeren, og søke fred med Frankrike.⁴¹⁶ Minerva fremhevet dette som en mulighet for fred, at den allmenne uroen var så utbredt og organisert at den kunne tvinge frem et ministerskifte. Men man avsluttet artikkelen med at Pitt hadde forhandlet frem et nytt lån på 110 millioner riksdaler uten at man hadde innhentet parlamentær godkjenning, så sikker var ministeren på at hans politikk ville gå igjennom parlamentet.⁴¹⁷ Måneden etter forela Pitt sitt budsjett for parlamentet. Ministeren mente at man kunne forvente et nytt lån til keiseren i løpet av 1796, og at man burde innvilge dette sett i lys av Østerrikes seier ved Rhinen. Dette ble kommentert av Minerva som at underhuset viste sedvanlige, uforanderlige og utrettelige hengivenhet ved å bevilge lov og lovforslag.⁴¹⁸ På det tidspunktet var det åpenbart at Minerva hadde mistet enhver tro på det engelske parlament som et forum hvor debatt influerte beslutningene. Man fortsatte med å skildre en opposisjon som var tydelig i sin tale, men uten noen som helst reell makt. Dette var svært fjernt fra de synspunktene man tidligere frontet om det essensielle ved politisk debatt.

Nyhetene fra England tok en overraskende endring den påfølgende måneden. Da kunngjorde kongen i underhuset, at situasjonen i Frankrike var så stabil at man ville kunne møte deres representanter for forhandlinger. En fred måtte selvfølgelig slutes på akseptable betingelser presiserte kongen. Dette ble umiddelbart kommentert av opposisjonen. De mente at direktoriet ikke innebar en vesentlig endring av den franske forfatningsformen, og at man da ikke kunne forstå hvorfor man ikke hadde vært villig til å forhandle på et tidligere tidspunkt. Direktoriet bestod jo i følge Sheridan, av de samme menneskene som regjeringen tidligere hadde omtalt som bødler og kongemordere? Man var også fra opposisjonen engstelig for at den endrede politiske linjen fra regjeringen egentlig kun var et politisk grep for å tekkes befolkningen, og at det ikke var et oppriktig ønske om fred.⁴¹⁹ Hungersnøden i England var fortsatt økende meldte Minerva, og all handel var stoppet opp, noe som ville føre til ytterligere nød. Den kritiske økonomiske situasjonen ble også forverret mente opposisjonen av de stadige nye lån, og man beskyldte også ministeren for å ta opp lån med svært ugunstige betingelser.⁴²⁰ Man hadde da et England på randen av en sosial og økonomisk krise mente opposisjonen, og Minerva. Året 1795 avsluttet man dekningen av England med å fortelle om et land hvor det

⁴¹⁶ *Minerva*, oktober 1795, 118.

⁴¹⁷ *Minerva*, oktober 1795, 118.

⁴¹⁸ *Minerva*, november 1795, 233.

⁴¹⁹ *Minerva*, desember 1795, 234.

⁴²⁰ *Minerva*, desember 1795, 244.

hvilte slør over politikken, og regjeringens planer og motiver. Var den engelske regjering virkelig villig til fred, eller var det kun et forsøk på å berolige folket og opposisjonen.⁴²¹

1796 – Pitt og Englands fredsmotstand.

Året 1796 startet med at *Minerva* mente at uansett hvordan krigen på kontinentet forløp seg, hadde Pitt ingen vilje til fred. Det ble hevdet både i Frankrike og England at det kongelige fredsbudskap man hadde berettet om kun var et ”opiat for folket”.⁴²² Det vil si at *Minerva* og opposisjonen hadde fått sine mistanker bekreftet om ministerens egentlige motiver. De mente at han kun hadde lansert ideen om villigheten til fredsforhandling med Frankrike, for at hans andre upopulære lovforslag skulle gå igjennom parlamentet.⁴²³ Motstanden mot Pitt var ikke lenger noe man la skjul på i *Minerva*. Han ble sarkastisk referert til som vårt ”århundres evige menneske”, en betegnelse han hadde fått i mer positive tider, og ble levnet liten ære.

Opposisjonen spurte Pitt om det hadde kommet noe i veien for fredsforhandlingene, men dette ble kun avfeid av Pitt, han sa at han ville komme tilbake til dette ved et senere tidspunkt. Men han foreslo for parlamentet at de skulle bevilge et nytt lån til keiseren, og det ble meldt at Pitt ønsket at man skulle avskrive tidligere lån Østerrike hadde fått. Det ble skrevet i *Minerva* at den engelske gjelden hadde nådd 332 millioner pund. Tidsskriftet mente at hvis denne summen var korrekt, ville de mennesker som ikke kjente det engelske parlament hevde at man burde avvise et nytt kostbart forslag fra ministeren. Dette skjedde ikke, og opposisjonen fikk et forslag om et nytt fredstilbud til Frankrike avvist.⁴²⁴

Minerva var svært bekymret for tilstanden i den engelske økonomien. Pitt hadde tidligere fra talerstolen høvert over de dårlige franske finansene. Det britiske finansvesen nærmet seg mer og mer en liknende avgrunn mente *Minerva*. Den offentlige pengemangelen ble følt over hele landet, og årsaken var krigen. Uansett så det ut til i følge *Minerva* at man ville fortsette krigen så lenge man maktet denne nødvendige, nyttige, ærefulle og rettferdige krig. Dette ble sagt med en stor porsjon ironi fra tidsskriftet. Man hevdet at de vilkår man hadde satt som et premiss for eventuelle forhandlinger med Frankrike, var sådanne at det var umulig for Frankrike å gå med på vilkårene. For Frankrike ville det ha betydning at man skulle gå tilbake til grensene før krigen startet, og at man dermed ikke ville ha vunnet noe på sine mange seire. Da Frankrike var i en fordelaktig situasjon, var det da utopisk at de skulle gå med på forslagene

⁴²¹ *Minerva*, desember 1795, 359.

⁴²² *Minerva*, januar 1796, 126.

⁴²³ *Minerva*, januar 1796, 126.

⁴²⁴ *Minerva*, januar 1796, 126.

til Pitt.⁴²⁵ Forslagene var stilt for å vise at man var villig til å forhandle med Frankrike, men det var ingen reell politisk endring fra Pitt. Man viste svaret på forhånd. I april 1796 ble det meldt at det hadde skjedd en endring på kontinentet. Pitt hadde fortalt underhuset i en tale, at de franske finansene var i en såpass dårlig forfatning at de ikke ville være i stand til nye felttog. Den østerrikske hæren hadde vunnet seire over Frankrike i Piedmonte, og dette hadde gitt grobunn for fornyet engelsk optimisme. Ingen av de faktiske hendelsene hadde svart til de optimistiske forventningene. Den unge general Bonaparte hadde som Caesar, kommet, sett og vunnet i følge Minerva.⁴²⁶ Begivenhetene på kontinentet forhindret ikke Pitt i å beseire opposisjonen i parlamentet. De hadde nok en gang angrepet ministeren i begge kamre, men nok engang forgjeves. Minerva hadde tidligere skildret en artikkel av Thomas Paine om de engelske finansene, og at de stod ovenfor en undergang.⁴²⁷ Skulle Paine sine påstander om de engelske finansene være sanne eller kun virke troverdige blant befolkningen, mente Minerva at dette kun hadde en utgang, Pitts fall ville være like grøsselig som unngåelig.⁴²⁸

Våren 1796 var Minerva svært opptatt av at det skulle være et engelsk parlamentsvalg, og man var spent på om krigen med Frankrike ville influere valgresultatet. Ville den politiske linjen til Pitt, som man mente var upopulær i et bredt segment av befolkningen, vise seg ved valget. Og om hvordan et eventuelt regimeskifte ville påvirke relasjonen til Frankrike, og en potensiell fred.⁴²⁹ Måneden etter ble det meldt at Pitts parti hadde vunnet fornyet tillitt.⁴³⁰ Dette ble ikke kommentert av Minerva, man konstanterte resultatet, men ga ikke en kommentar. Noe som kan virke overraskende med tanke på den brede misnøyen tidsskriftet mente eksisterte i England. Sannsynligvis var vel Minerva klar over hva valgutgangen ville bli på grunn av den engelske valgordningen, og det hadde man tidligere hevdet var et system som i liten grad representerte folkeviljen. At man ikke utbroderte valgresultatet kan vel tyde at man kun tok Pitts seier som en konsekvens av det system man mente var urettferdig.

Sommeren 1796 skrev Minerva om en krigsskueplass som var uforandret. England hadde vunnet flere seire over Frankrike, men dette hadde foregått utenfor det europeiske kontinent, og hadde umiddelbart liten betydning. Av større betydning var de franske militære seirene i Italia. Seirene hadde stengt England ute fra Middelhavet, og det hadde forsterket den

⁴²⁵ *Minerva*, mars 1796, 383.

⁴²⁶ *Minerva*, april 1796, 139.

⁴²⁷ *Minerva*, mars 1796, 104.

⁴²⁸ *Minerva*, april 1796, 143.

⁴²⁹ *Minerva*, mai 1796, 271.

⁴³⁰ *Minerva*, juni 1796, 402.

eksiterende økonomiske krisen.⁴³¹ Måneden etter ble det meldt om ytterligere dårlige nyheter for England. Frankrike og Spania hadde inngått en traktat, og dette hadde ført til at det florerte rykter om at det engelske ministerium hadde måttet endre sitt standpunkt til en forhandling med Frankrike.⁴³² Et av ryktene var at man skulle sende en representant til Frankrike for å legge grunnlaget for en fredskonferanse, og det ble spekulert i om England formelt ville anerkjenne den franske republikk som et første tegn på godvilje.⁴³³ Ryktene mente Minerva var sanne, på grunn av den prekære situasjon England befant seg i. Tidsskriftet konkluderte med at dette ikke innebar en politisk endring fra de engelske myndighetene. De var uten allierte av betydning, stor indre uro og en ekspanderende gjeldssituasjon.⁴³⁴ Myndighetene hadde blitt tvunget til forhandlingsbordet, de kom ikke av fri vilje. Man var optimistiske til en kommende fredskonferanse, og det eventuelle resultatet av den. Denne optimismen ble snudd den påfølgende måneden. Da hadde man fått avkreftet de ryktene man hadde funnet plausible. Minerva mente at ryktene hadde blitt satt ut bevisst av den engelske regjering for å berolige folket, og øke militærets moral. Den engelske regjering hadde kun vist "skinnvilje" mente Minerva, og hadde mistet en hver troverdighet.⁴³⁵ Den troverdigheten var mistet ene og alene på grunn av den politikk som Pitt hadde ført. De hevdet at hans politiske virkemidler bestod av gull og intriger, og at man bevisst førte offentligheten bak lyset. Dette kabinett var i seg det største hinderet for fred hevdet tidsskriftet, og den engelske befolkningen betalte daglig prisen for ministerens krig. Den eneste mulighet for fred virket for Minerva på dette tidspunkt å være Frankrikes gode vilje.⁴³⁶

Denne fullstendige håpløsheten forandret seg allerede påfølgende måned da man fikk beskjed om at England hadde sendt et brev til det franske direktoriet, i brevet ville man forhøre seg uoffisielt om muligheten for en fredsforhandling. Frankrike svarte at man forventet en offisiell henvendelse, og såfremt det engelske hoff ønsket å forhandle om fred visste man utmerket godt hvem man skulle henvende seg til. England burde i stedet sende offisielle representanter til Frankrike med vide fullmakter til ikke kun forhandle, men også slutte fred. Den tale kongen skulle åpne det parlament med var allerede forelagt flere steder da budskapet fra Frankrike anløp. Dette førte til en forandring i talens innhold. Han forsikret at hans budskap til Frankrike om fred hadde banet veien for en allmenn fred og at representanter med vide

⁴³¹ *Minerva*, juli 1796, 111.

⁴³² *Minerva*, august 1796, 233.

⁴³³ *Minerva*, august 1796, 233.

⁴³⁴ *Minerva*, august 1796, 234.

⁴³⁵ *Minerva*, september 1796, 364.

⁴³⁶ *Minerva*, september 1796, 365.

fullmakter ville bli sendt til Paris for videre forhandling. Kongen uttrykte også at dette var hans alvorligste ønske at dette skritt skulle føre til fred. Kongen skildret så sakenes tilstand og videre gang som gledelig og ærefull. Det kunne ikke være noen tvil om hans beslutning om å forsvare det britiske rikets verdighet, rettigheter og fordeler mot et hvert angrep. Han avsluttet med å si at han støttet seg på parlamentets ivrige og hengivne støtte. Folket som var meget glad for kongen nye fredsvilje fulgte kongens ferd til og fra parlamentet med jubelrop og klapping.⁴³⁷

Den takksigelseklæring parlamentet overbrakte kongen etter hans tale var som sedvanlig omtrent en kopi av kongens tale. En representant, Fitzwilliam, var derimot svært misfornøyd. Han ville at kongen skulle tilbakekalle hele talen og erklære seg for krigens fortsettelse. Han mente at krigens hensikt hadde fra første stund vært å beskytte Europa og undertrykke et system av setninger og forandringer som truet enhver sivilisasjons orden og hele Europas ro med de største farer. Intet nytt politiske hadde skjedd siden krigens utbrudd og han mente at kongen anerkjente og godtok et system han for få år siden hadde forkastet. Hvis det da var klokskap at man skulle forhandle med Frankrike burde man ha gjort det for fire år siden, for systemet var uforandret. Man hadde mindre å frykte fra denne nasjons våpen i krig enn hva man kunne frykte fra deres ideer i fred. Det franske systems grunnvoll var all ordens forstyrrelse, privateiendommens statlige annekasjon, ran og mord. Man burde se til hva de franske våpens seiere hadde ført til av kaos i Avignon, Sardinia og Tysklands uavhengige stater. Det hadde utbrutt anarki og forvirring på alle steder Frankrike hadde erobret og med en slik fiende ville England slutte fred? Ville man underkaste seg direktoriets beslutning? Hva vil skje hvis alle dets redselsfulle ideer ble innført på kontinentet? Skal Frankrike beholde Alpene og Rhinen? Hvem skulle Nederland tilhøre? Eller skulle man anse det som en fri republikk så lenge Frankrike var i besittelse av Flandern og det vestlige Tyskland. Dette ville garantert få enorme konsekvenser for den britiske handel da alle havnene fra Elben til Lisboa var lukket for britiske skip, og da tillegg Livorno, denne for den britiske handel så viktige markeds plass var okkupert av Frankrike, samt at hele Spania var avhengig av Frankrike var det ingen lystige utsikter for England. Det var ingenting å vinne for England ved å inngå fred, kun tap.⁴³⁸

Forslaget om en fredsforhandling vant frem i overhuset etter kraftig debatt, i underhuset var det ifølge Minerva ingen representant som i overhuset som var mer Pitt enn Pitt selv! Ingen

⁴³⁷ *Minerva*, september 1796, 366.

⁴³⁸ *Minerva*, september 1796, 367.

som fortsatt ville argumentere for undergangens krig, da ministeren ikke lenger tenkte på dens fortsettelse. Dette mente Minerva tydet på at det største hinderet for fred under alle krigsårene hadde vært Pitt selv. Man omtalte opposisjonens leder, Fox, sitt innlegg, og fant hans ord kloke. Fox sa at krigen hadde kostet så mange millioner pund og så mange menneskeliv. Han roste ministerens visdom i at de hadde utelatt ordene de før hadde vært så glad i, nemlig at denne krigen var et forsvar for i religionens, menneskehetens og den borgerlige ordens forsvar. Dette var ord som egget nasjoner opp mot hverandre og gjorde freden mindre sannsynlig.⁴³⁹ Men på dette tidspunkt mente både opposisjonen, og Minerva at freden var nærmere enn den hadde vært siden krigens utbrudd. Igjen ble optimismen snudd til pessimisme påfølgende høst. Da ble det meldt at spanske og franske flåtestyrker gjorde felles sak for å få slutt på den engelske overherredømme i Middelhavet, og at de engelske styrkene hadde forlatt Corsica uten kamp.⁴⁴⁰ Frankrike og dens allierte var i ferd med å gjennomføre en stor opprustning, dette har skremt kongen og hans ministre. Pitt hadde foreslått en betydelig opprustning, som skulle forsvare England ved en eventuell fransk landgang, og man fryktet en nærstående invasjon. Den engelske opposisjonen hadde hele tiden hevdet at denne faren var ikke eksisterende, og kun et maktmiddel fra regjeringens side for å legitimere sin politikk.⁴⁴¹ Minerva var for en sjelden gang uenig med den engelske opposisjon. De mente at franskmennene hadde en plan hvor man med raskt angrep ville brenne datidens "Kartago", for å så trekke seg tilbake.⁴⁴² Dette var en referanse som var sjelden for Minerva. Man hadde hele tiden omtalt krigen som enn realpolitisk konflikt av den tradisjonelle typen, men med en referanse som henspeilet på to fiender hvor den ene måtte møte undergangen for at den andre skulle overleve, var et nytt perspektiv fra Minerva sin side. Perspektivet om at krigen omhandlet adskillig mer enn kun de tradisjonelle geopolitiske stridighetene som hadde vært dominerende i de stormaktskrigene frem til da.

Pitt var ikke kun engstelig for England sine kyster, men også for det misfornøyde dels mishandlede Irland. Opposisjonen mente at hvis man fryktet en fransk landgang i Irland var den beste måten å unngå dette på å innfri irenes krav. Foxs angrep på ministeren og regjeringen var så kraftig at en representant uttalte at franskmennene ved en invasjon kunne bruke talen som et manifest og begrunnelse for invasjonen. At man nærmest hadde uttalt at man ønsket en fransk landgang for å bli kvitt ministeren. Opposisjonen forsvarte seg med at

⁴³⁹ *Minerva*, september 1796, 368.

⁴⁴⁰ *Minerva*, oktober 1796, 128.

⁴⁴¹ *Minerva*, oktober 1796, 134.

⁴⁴² *Minerva*, oktober 1796, 135.

hvis ministerens parti mente at franskmennene kunne bruke Fox sine ord ved en eventuell invasjon tydet da det på at det var mye sannhet i den.⁴⁴³

Endelig hadde det skjedd at kongens representant for å underhandle med Frankrike, Malmesbury hadde reist til Paris for å starte underhandlingene med republikken som George den 3 hadde anerkjent. Malmesbury hadde kun fullmakter til å forhandle om separat fred og hadde ingen fullmakter fra de andre allierte.⁴⁴⁴ Måneden etter ble det meldt at forhandlingene med Frankrike ikke så lyse ut, og bar preg av liten gjensidig tillit. Det ble påstått at hr. Ellis, som Malmesbury hadde sendt tilbake til England for instruksjer, ved sin tilbakekomst ville gjøre Malmesbury i stand til å gjøre betydelige fremskritt. Men de samme kildene sa Ellis ikke ble sendt fra England innen Pitt hadde sett hva slags skjebne hans budsjettforslag led i parlamentet.⁴⁴⁵ I dette tilfelle mente Minerva at Pitt bevisst trenerte fredsforhandlingene i påvente av budsjettbehandlingen. Implisitt ble det sagt fra tidsskriftet at fikk ministeren nok penger ville krigen fortsette. Året 1796 endte med nyheten om at Frankrike hadde returnert den engelske delegasjonslederen, Lord Malmesbury. Frankrike fant det engelske forhandlingsutgangspunkt så urealistisk, at det ikke var noe å forhandle om.⁴⁴⁶

Man hadde fra engelsk side krevd at Frankrike skulle trekke sine styrker tilbake til den geografiske posisjon de hadde før krigens start, og dette var et standpunkt som ikke tok hensyn til Frankrikes suksess på slagmarken. Da den engelske representanten, Malmesbury, hadde få fullmakter fra kongen og måtte sende kurerer til London for nye instruksjoner, fant det franske direktoriet ikke hans nærvær nødvendig og han ble bedt om å forlate landet innen 24 timer.⁴⁴⁷ Direktoratet sa seg villig til å fortsette fredsforhandlingene ved hjelp av kurer. Malmesbury forsvant fra Paris uten at noe annet var oppnådd enn formell godkjennelse av det franske direktoriet av den engelske kongen. Et fransk styre den engelske konge så ofte hadde truet med undergang. De franske myndighetene og avisene mente at den engelske forhandlingsviljen kun var en maske som man ville blende det britiske folk med.⁴⁴⁸ Minerva var enig med franskmennene om at det engelske forhandlingsutgangspunkt hadde vært merkelig. Tidsskriftet var tilbøyelig til å mene at det engelske fredsforsøket, kun var et spill for galleriet. Betingelsene man hadde satt for fred var fullstendig urealistiske. De medga at det

⁴⁴³ *Minerva*, oktober 1796, 135.

⁴⁴⁴ *Minerva*, oktober 1796, 135.

⁴⁴⁵ *Minerva*, november 1796, 261.

⁴⁴⁶ *Minerva*, desember 1796, 383.

⁴⁴⁷ *Minerva*, desember 1796, 384-5.

⁴⁴⁸ *Minerva*, desember 1796, 385.

strengt utgangspunktet om mulig kun var et utgangspunkt, at man ville kunne fire på utgangspunktet under forhandlingen.⁴⁴⁹ Men for Minerva var vissheten om at det i England eksisterte et parti som tenkte som Burke da det kom til Frankrike, et argument for at det kun hadde vært snakk om et spill for galleriet. At deres tilsynelatende fredsvilje kun var et spill som gikk ut på at man kunne påberope seg fredsvilje, og at det var det franske direktoriet som nektet fred.⁴⁵⁰

Uaktet av den strid krigen hadde ført til både innenfor og utenfor det britiske parlament har de engelske våpen sitt hell ikke gjort folket positiv til en fortsettelse av krigen. Nyheten om at Malmesbury førte til nedgang på aksjemarkedet. Pitts plan om å ta opp lån med sikkerhet i ufunderte statsobligasjoner, ble så dårlig mottatt at han måtte forandre den til en plan hvor kjøperne av statskammersedlene ble garantert en gevinst på 5 % på hvert tegnet brev. Selv til denne plan var ministeren usikker på hva utfallet i parlamentet ville bli. Dog ble dette lån etter fem dager fullstendig fulltegnet, og det innebar 18 mill pund sterling i frigitt kapital. Man gjorde stort vesen ut av dette, og mente at dette var et tegn på den engelske patriotisme som gjorde at folk stilte opp økonomisk for nasjonen i en krisetid. Opposisjonen mente dog at dette kun var et uttrykk for egennytte av de som hadde tegnet seg for aksjene. Man ga regjeringen gammelt papir og fikk nytt tilbake, og at det var dette Thomas Paine hadde skildret som papirpengeøkonomi som hadde ført til finansproblemene i Frankrike og USA. Da ministeren hadde fått dette lån i orden, forela han sitt budsjett for parlamentet. Ved denne sesjon innrømmet Pitt at han personlig, uten parlamentær godkjenning hadde garantert for et lån til Østerrike.⁴⁵¹ Opposisjonen protesterte voldsomt mot dette forskudd. De mente at ministeren hadde regnet feil i sitt budsjett og at dette hadde ført til en nasjonalgjeld på 150 mill pund. Da finansene igjen kom opp til debatt gikk Fox enda hardere til verks. Han beskyldte ministeren for konstitusjonsbrudd, han satte seg imot alle ministerens foreslåtte bevilgninger, og hvis ministerens forslag gikk igjennom ville han med første anledning anklage ministeren høyforræderi og pliktens overtredelse. Skulle han ikke lykkes med dette håpet han at folket ville ta saken, og ikke med dolk, men med sin stemmes makt oppfordre underhuset til å forsvare dets rettigheter. Grey kom Fox til hjelp og sa at man måtte utsette alle bevilgningsspørsmål til denne sak var undersøkt. Dette ble dog avslått med 164-58 stemmer. Fox ga seg ikke. Han leverte en formell anklage som hevdet at ministeren hadde gått

⁴⁴⁹ *Minerva*, desember 1796, 385.

⁴⁵⁰ *Minerva*, desember 1796, 386.

⁴⁵¹ *Minerva*, desember 1796, 391.

utover sine fullmakter og krenket konstitusjonens grunnsetninger og parlamentets rettigheter. Andre representanter for opposisjonen krevde at Pitt i det minste skulle formelt irettesettes.⁴⁵²

Pitt forsøkte å bevise at forskuddet til keiseren ikke var skjedd uten lovhjemmel, og at lånet hadde vært helt nødvendig og vist sin nytte ved Tysklands frelse. En fra ministerpartiet tok ordet, og leste oppe en støtteerklæring som ordrett gjenga hva ministeren hadde sagt, og foreslo at man skulle godkjenne ministerens handlemåte. Sheridan gjorde seg morsom på representantens bekostning i overhuset ved å hevde at han måtte være synsk, siden han hjemme hadde skrevet ned alt hva ministeren hadde sagt før ministeren hadde sagt det. Uansett gikk forslaget om å frikjenne ministeren igjennom, men han mistet flere stemmer enn normalt til opposisjonen.⁴⁵³ Dette var for Minerva eksempler på at det engelske ministerium fullstendig ignorerte opposisjon, og også de facto konstitusjonen. Pitt garanterte for enorme lån, og forskutterte parlamentær godkjenning, og da kunne man ikke lenger påstå at det eksisterte noen som helst form for parlamentarisme. Man hadde en minister som handlet etter eget forgodtbefinnende helt uanfektet av den politiske debatt og den offentlige opinion.

1797 – England på randen av avgrunnen.

1797 begynte med beretningen om det franske landgangsforsøket. Man ble informert om at invasjonsforsøket hadde blitt stoppet, og at Frankrike hadde lidd et betydelig tap, men at store deler av den franske flåten hadde unnsloppet. Minerva hevdet at England var blitt reddet av dårlig sjømannskap fra den franske marinen, og et ekstremt dårlig vær. Tidsskriftet skrev at dette hadde vært; ”Englands luckiest escape since the armada”, og ytret seg sarkastisk om hvordan havets ”brave dronning” pleide å skryte av sine bragder til sjøs.⁴⁵⁴ Her mente man at det eneste som hadde vært Englands redning var hell.

I England var man svært rystet over den manglende beredskap som hadde eksistert. Ministeren ble kritisert for at de ikke hadde tatt de nødvendige forholdsreglene. Her var Minerva for en gangs skyld på Pitts side. Man kommenterte at ministeren lenge hadde advart om faren for invasjon, og hadde blitt angrepet for skremselspropaganda av opposisjonen hver gang. Den samme opposisjon som etter invasjonsforsøket anklaget Pitt for og ikke å ha sikret de engelske kystene.⁴⁵⁵ Det ble fortalt at den franske regjering ikke hadde gitt opp sitt landgangsforsøk på Irlands kyst, og at de hadde samlet hundre tusen mann ved Dunkirk.

⁴⁵² *Minerva*, desember 1796, 392.

⁴⁵³ *Minerva*, desember 1796, 393.

⁴⁵⁴ *Minerva*, januar 1797, 123.

⁴⁵⁵ *Minerva*, januar 1797, 123.

Minerva skrev at engelske opposisjonsaviser hevdet at det var franske aksjoner på trappene. Aksjoner som ville gjøre det nye Roma (Frankrike) anledning til å gi nådestøtet til det nye Kartago (England). Det ville tvinge England til å forandre sitt krigføringssystem og enda mer utvide den uhyre gjeld som før eller senere ville oppsluke landet.⁴⁵⁶ Igjen ble det henvist til konflikten mellom Roma og Kartago, en illustrasjon på to dødsfiender hvor kun den ene kunne overleve. Men dette ble ikke ytterligere kommentert av Minerva, man henviste i stedet til at de avisene man hadde hentet stoffet fra var notorisk upålitelige.⁴⁵⁷

Det franske angrep på Irlands kyster viste at "havets dronning" ikke var fullstendig beskyttet av sin beliggenhet, og man kunne frykte nye angrep. Men den aller tydeligste konsekvensen av Frankrike sitt invasjonforsøk, var da nyheten nådde London. Da kom den finanskollapsen Thomas Paine, i følge Minerva lenge hadde forutsett. For da ryktene begynte å gå om fransk invasjon, strømmet folk til bankene for å veksle sedler med mynt/sølv/gull. Bankene hadde ikke nok kapital til å utbetale, og det ble innkalt til ekstraordinært møte i parlamentet. Der ble det besluttet at bankene skulle med øyeblikkelig virkning slutte å utbetale i gull og sølv inntil parlamentet kunne samles og forholdsregler tatt.⁴⁵⁸ Dette var for Minerva et tegn på at undergangen var nær. For med en finansiell kollaps ville ikke lenger England være kredittverdige, og da kunne man ikke lenger finansiere krigen på kontinentet. Ministeren klarte fortsatt å unngå dødsstøtet ved sin parlamentariske majoritet og hoffets støtte. Men da redselsfulle nyheter fra Italia ankom hvor krigens lyn, Bonaparte, hadde skånet pavemakten og ville nå rette hele sin ødeleggende ild og makt mot hjertet av Østerrike. Også her kom, så og vant han, denne nye Caesar.⁴⁵⁹

Napoleons seire var så store mente Minerva, at franskhateren Pitt, neppe lenger ville være i stand til å tilby, og ofre den engelske kreditt for å kaste freden og friheten på dør. Det støt de engelske bankene hadde fått, syntes å ha frembrakt et allment jordskjelv som endelig hadde ristet nasjonen ut av sin dvale. Ennå vant Pitts parlamentariske seire ved at hans venner i de ulike komiteer frikjente ham fra opposisjonens anklager, og hevdet at de hadde undersøkt og funnet de britiske finanser i utmerket stand. Pitt hadde skaffet et nytt lån på 2 millioner pund på et tidspunkt hvor England ikke hadde klart å betale rentene på et annet lån. Pitt klarte å drive tilbake Harrisons spareforslag som gikk ut på at man skulle inndra pensjoner og andre "heslige" statsødslinger. Ministeren måtte ved den anledning høre de skrekkeligste sannheter

⁴⁵⁶ *Minerva*, januar 1797, 124.

⁴⁵⁷ *Minerva*, januar 1797, 124.

⁴⁵⁸ *Minerva*, februar 1797, 262.

⁴⁵⁹ *Minerva*, mars 1797, 375.

fra opposisjonen om de pensjoner han hadde utbetalt, og finne seg i at hans fortrolige statskammersekretær ble stilt til veggs av opposisjonen angående hans lønn. Uaktet av de parlamentariske seire Pitt til stadighet vant over opposisjonen var befolkningen misfornøyd.
460

Fox uttalte at han mente at selv freden, hvis den ikke kom meget snart, ikke ville være nok til å redde nasjonen. England stod ved randen av en fryktelig avgrunn og et eneste feiltrinn kunne styrte de ned i det. En annen krenkelse for England mente Minerva, måtte være at den franske primærforsamling hvis urolighet og udisiplin man forventet seg mye av, ikke kun er rolige, men til og med lystige! I hvert fall hvis man skal trekk slutninger fra de parisiske avisene som jo pleier og være alle urolighetenes midtpunkt.⁴⁶¹ At Frankrike hadde stabilisert seg, og var på det tidspunkt det mest stabile av de to protagonistene, ble sett på som nok en tegn på krigen gikk mot slutten, og en fransk seier. Man hevdet også i tidsskriftet at den franske konstitusjon vant flere og flere venner. Færre tilbedere, men det innebar jo også at det var færre fanatikere.⁴⁶² Den fine verden vil være egoistisk og upatriotisk, men arbeiderklassen og det sanne borgerskap vil finne seg vel til rette under frihetens, likhetens og menneskerettighetenes kappe. Og bry seg like lite om ulike fraksjoner og intriger, som de vil bry seg med resten av den fine verdens beundrede bok, den engelske konstitusjon.⁴⁶³ Her konstanterte nærmest Minerva at var det et ideologisk skifte i verden. At det samfunn man tidligere hadde betraktet som frihetens foregangsland ikke lenger var et samfunn som var i tråd med tiden ideer. Frankrike var den nasjonen som viste verden en ny vei basert på edle prinsipper, England var blitt et reaksjonært land som krampaktig forsøkte å holde liv i en svunnet tid.

At England var på vei mot et nederlag var nyhetene fra mai 1797 nok et tegn på. Man mente at allmenn fred fortsatt var utopisk, da det engelske ministerium ennå stod fast på sin post, og sin mening. Helt uaktet av at det ene uvær som avløste det andre. At keiseren kun forhandlet på egne og ikke britiske vegne kom klart frem da det engelske ministerium ikke engang hadde sendt over pålitelig avskrift av de preliminære forhandlingene. England stod for øyeblikket helt alene, de har blitt forlatt av alle sine allierte. Deres innvortes stand var preget av stor

⁴⁶⁰ *Minerva*, mars 1797, 379.

⁴⁶¹ *Minerva*, mars 1797, 382.

⁴⁶² *Minerva*, mars 1797, 384.

⁴⁶³ *Minerva*, mars 1797,383.

forvirring og uro, og man står i fare for å bli utsatt for det ene mer lammende slag enn det andre. Dette endelikt viste man det ene symptom på etter det andre.⁴⁶⁴

Den engelske opposisjon fortsatte sin motstand mot regjeringen. Sheridan ville i parlamentet legge frem et forslag om ny reform for å kunne endre på valgordningen, og tvinge frem en fred. Dette ble nedstemt. For Minerva var dette ikke noe nytt, men tidsskriftet fant det svært merkelig at ministeren beholdt overmakten til tross for allmenn forbitrelse over hans styre. Ikke nok med at Pitt beholdt makten, han klarte stadig å befeste den ovenfor det Minerva mente var opposisjonens inderlige, uangripelige og ubestridte angrep.⁴⁶⁵ En av Londons deputerte la frem det mistillitsforslaget han hadde blitt pålagt av sine velgere, men valgte likevel selv å stemme for ministeren. Det ble fortalt i engelske aviser at Fox og Suffolk hadde hatt privataudien hos kongen for å oppfordre han til å avsette Pitt. Kongen måtte ifølge etiketten, intet si, men høre aktsomt. Man håpet at kongen snart ikke bare ville lytte, men også måtte svare og adlyde folkets krav. Sjøfolket hadde vist veien. Mens England rystes av indre uroligheter var det franske direktorat og den lovgivende forsamling i fullkommen ro.

I Wien var man lite begeistret for England, og i England lite begeistret for Wien.⁴⁶⁶ Minerva hadde i juni 1797 et lite håp om en snarlig fred, på grunn av at Frankrike hadde utnevnt Barthelemy til direktoriet. Dette hadde i utgangspunktet blitt sett på som et mulig fredsinitiativ, da han hadde uttrykt seg positivt til underhandlinger med England. Man hadde mottatt nyheten om at det skulle vært sluttet fred mellom Frankrike og Østerrike, og at det var flere tegn til at man kunne få sluttet en allmenn fred.⁴⁶⁷ For at man ikke skulle gjenoppleve de tidligere resultatløse forhandlingene ville de engelske myndighetene ved en ny forhandling gi delegasjonslederen et større mandat, og man måtte ikke like stor grad basere seg på brevforhandlinger. Dette nye initiativet ble godt mottatt av Frankrike, og de ønsket det velkomment. Frankrike bestemte stedet for underhandlingen og utnevnte LeTourneur til fransk sjefsforhandler, dette ble gjort av takt hensyn til England på grunn av Malmesbury sin mislykkede forhandling med utenriksminister Lacroix. Malmesbury var atter en gang den engelske representant. Dette mente enkelte var et godt tegn, på grunn av at han ikke kunne komme hjem med uforrettet sak enda en gang. Andre mente at utsendelsen ikke tydet på mye fredsvilje, da de sendte en representant Frankrike hadde forhandlet med før og mislikt. Uansett var hans pass innvilget og avreise bestemt. De engelske opposisjonsavisene hevdet at

⁴⁶⁴ *Minerva*, mai 1797, 249.

⁴⁶⁵ *Minerva*, mai 1797, 252.

⁴⁶⁶ *Minerva*, mai 1797, 255.

⁴⁶⁷ *Minerva*, juni 1797, 386.

England hadde kun to allierte igjen, hvorav den ene ikke kunne hjelpe, Portugal, og den andre ikke ønsket å hjelpe, Russland. Man mente også at det ville være et fransk krav om at man måtte late en av dem i stikken.⁴⁶⁸ Forhandlingsutgangspunktet til England var svært svakt i følge Minerva, og man var usikker på hva de ville oppnå.

Frankrike hadde forsikret sine allierte om at England måtte gi tilbake de besittelser den hadde fratatt Spania. For at man skulle framskynde freden forble Frankrike ved å ruste opp de maritime styrkene, og det gikk rykter om at de enten skulle sendes til koloniene eller at de skulle sendes til Irland. Det gikk også rykter om at man ville gjennom å innta Elbens munning, sperre de engelske kommunikasjonslinjene ved Hannover. Et meget gunstig tidspunkt for et eller flere av disse scenarioene var uansett ødslet bort skrev Minerva, da man ikke hadde benyttet seg av den uro som hadde rådd i den britiske marine.⁴⁶⁹ Det ymtes om at ministeren har forandret seg. Fox var fortsatt meget omdiskutert, hans venner kunne ikke unnvære han, men hans fiender tålte ham ikke. Kan hende dette ministerium kunne bringe freden vel hjem, og hvis så skjedde ville det vare en stund.⁴⁷⁰ Dette var en radikal endring fra Minerva sitt ståsted. Man hadde ment fra krigens start at Pitt var ansvarlig for krigen, og at han hadde vært det største hinder for fred. De opposisjonelle i parlamentet hadde man gitt vesentlig mer spalteplass, og bortsett fra i saken om den franske mislykkede landgangen, vært konsekvent enig med de i spørsmål om krigen mot Frankrike. At man på det tidspunkt snudde, og mente at Fox var labil, kan ha vært et utslag av ren realpolitisk tenkning. Man innså at opposisjonen hadde lite annet enn verbal makt, og at Pitt var den eneste som hadde politisk makt nok til å fremforhandle en fred med Frankrike. De kommende forhandlingene ble utsatt da Frankrike igjen ble rammet av indre uro.

Fredsforhandlingene i Lille var gått i stå da England avventet utfallet av det franske opprøret. Den franske og nederlandske flåte som skulle tvinge England til fred, har blitt forsinket og satt ut av spill på grunn av tingenes tilstand.⁴⁷¹ Fra fredsforhandlingene i Lille kom det motstridende nyheter. England skulle ikke være tilfreds med den fred Portugal hadde sluttet med Frankrike. Dette på grunn av at et av vilkårene var at ingen krigførende makt skulle ha mer enn seks krigsskip liggende til havn i Portugal.⁴⁷² Dette kunne få flere følger for England. De allierte Frankrike, Spania og Nederland kunne ha seks skip hver, mens England bare

⁴⁶⁸ Minerva, juni 1797, 387.

⁴⁶⁹ Minerva, juni 1797, 388.

⁴⁷⁰ Minerva, juni 1797, 389.

⁴⁷¹ Minerva, juli 1797, 141.

⁴⁷² Minerva, august 1797, 276.

kunne ha seks. I tillegg har Frankrike tiltvunget seg økonomisk kompensasjon fra Portugal og oppnådd handelsbetingelser som var ufordelaktige for England. Så Englands forhandlingsutgangspunkt var svært ugunstig. Den franske traktaten med Englands eldste allierte Portugal, ville kunne føre til engelsk underlegenhet i Atlanterhavet, og medføre et vesentlig økonomisk og militært tap av innflytelse. Men selv om England hadde et dårlig forhandlingsutgangspunkt i følge Minerva, ble man reddet av et urolig Frankrike. Den nasjon tidsskriftet mente hadde funnet sin stabilitet basert på prinsipper som burde vært sentrale for alle land var igjen preget av uro. Dette ble nærmest fortvilet kommentert av Minerva. Frankrike som enhver frihetens og menneskehetens venn hadde håpet hvilte trygt i konstitusjonens trygge favn var drevet ut i en ny partistorm, og var på revolusjonens rand. Den væpnede makt hadde gitt landet lover og lenker.⁴⁷³ Dette var for Minerva nok et tilbakeslag på et tidspunkt hvor man trodde at den europeiske slagmarken var såpass avklart at man kunne forvente fred. Da man atter en gang nærmest hadde gitt opp, og var forberett på en fortsatt krig, kom det fredsbudskapet man så lenge hadde ventet på. Plutselig og alleles uventet kom det fredsbudskapet Europa hadde lengtet så etter. Begge sider hadde rustet kraftig opp og det så ut som om krigen skulle gå inn i en ny og enda blodigere fase.⁴⁷⁴ Freden kom på tross av at omstendighetene virket håpløse. England hadde fått dronningen av Portugal til ikke å ratifisere avtalen med Frankrike, og det var stor uro og opprør blant Italias regenter, virket fred langt unna.⁴⁷⁵ England hadde heller ikke svart Frankrike innen den tidsfristen de hadde fått. Som et eksempel på hvilken blodig måte krigen ville bli fortsatt med var sjøslaget mellom England og Nederland bud på. Dette sjøslaget kan man hevde var ødeleggende for begge flåter. Ni nederlandske skip tatt av den britiske flåte, den engelske flåten var heller ikke i synderlig bedre stand. En engelsk fregatt skal ha blitt senket etter slaget og hadde ikke vinden snudd ville sannsynligvis de medtatte skipene fra begge nasjoner ha strandet på en nederlandsk kyst.⁴⁷⁶ På 9 engelske krigsskip var det samlede antall sårete og døde 751. De britiske avisene har vært fulle av ros til den tapre nederlandske admiral som ikke gav seg tross overmakt. Seieren i dette sjøslag skapte stor glede i nasjonen, men hindret ikke de fallende aksjekursene fra å synke ytterligere. Opposisjonsavisene mente at ville være

⁴⁷³ *Minerva*, august 1797, 276.

⁴⁷⁴ *Minerva*, oktober 1797, 121.

⁴⁷⁵ *Minerva*, oktober 1797, 121.

⁴⁷⁶ *Minerva*, oktober 1797, 123.

en lykke for nasjonen hvis man styrtet ministeren, dette ville være en lykke fordi han da ikke fikk fortsette med sine krigsplaner og krigsforhåpninger.⁴⁷⁷

I det daværende øyeblikk lå England som en stolt orlogsmann som helt alene mottarog besvarer alle fiendelige angrep til tross for overmakten. Det eksisterte fortsatt intern uro flere steder i marinen. I Irland vedvarte urolighetene og i Skottland hadde man oppdaget liknende sympatier. I London ble Pitt og Duldass forfulgt av steiner og gatebarn da de viste seg offentlig. Men upåvirket av alt hadde det engelske ministerium aldeles ikke forandret sitt språk eller sine grunnsetninger.⁴⁷⁸ I sin åpningstale i anledning parlamentets åpning, forsikret kongen om sitt fredelige sinnelag. Men han poengterte viktigheten av at man fortsatte krigen med full styrke, så lenge kongerikets ære, sikkerhet og uavhengighet stod på spill.

⁴⁷⁹Takkeadressen til kongen var som sedvanlig et ekko av hva kongen hadde sagt, men denne gang med meget svakt motstand i underhuset. Dette på grunn av at opposisjonens ledende skikkelser holdt seg borte fra parlamentet. Opposisjonen i underhuset mente at parlamentet under Pitt ikke lenger hadde en funksjon, og hadde derfor holdt seg borte i en lengre periode. Dette var på mange måter en fullstendig kapitulasjon fra opposisjonens side, og en fallitterklæring for det engelske statssystem, men man kommenterte i *Minerva* kun at de var fraværende på grunn av de rådende forhold. Man satt det ikke inn i en større sammenheng, hvor det England man tidligere hadde beundret for sin frie politiske debatt, og hvor store politiske reformer ble gjennomført gjennom politisk konsensus var fullstendig tilsidesatt.

I overhuset fikk ministeren sterkere motstand. Lansdowne uttalte at en ministerforandring var eneste mulighet for redning fra den fullstendige undergang. Pitt fikk også refs fra en annen side da Fitzwilliam igjen gikk til angrep på viljen til å forhandle om fred med Frankrike, samme mann beskrev også keiseren som jacobiner. Pitt fikk kritikk fra to kanter i overhuset, den ene for å være standhaftig, den andre siden for å være for moderat. Debatten sluttet med at det ble vedtatt en resolusjon som konkluderte med at man ville stå og falle med landets religion, lover og konstitusjon.⁴⁸⁰

John Sinclair som ble ansett som en formann et middelparti holdt en tale hvor han ønsket visse endringer i takksigelsadressen. Det var ikke kun Pitt som holdt et heftig innlegg mot denne talen, men også en Lord Temple som åpnet sin politiske karriere med et voldsomt

⁴⁷⁷ *Minerva*, oktober 1797, 124.

⁴⁷⁸ *Minerva*, november 1797, 259.

⁴⁷⁹ *Minerva*, november 1797, 260.

⁴⁸⁰ *Minerva*, november 1797, 260.

angrep. Han uttrykte sin glede over de strandede forhandlingene og erklærte at man ikke forhandlet med en regjering som den franske. Hr. Bollyce som tidligere hadde tilhørt opposisjonen, mente at man kunne kaste et slør over Pitts forholdsregler, da det ikke lenger handlet om Europas likevekt og det gamle politiske system, men om å forsvare lover, frihet, konstitusjon og alt som var hellig. Og især å tilintetgjøre de franske planene om å gjøre landgang på de britiske øyer og voldta de engelske koner og piker. Slike argumenter var det naturlig nok vanskelig å motstå påpekte Minerva ironisk, og adressen ble vedtatt enstemmig.⁴⁸¹

Minerva kommenterte at fred hadde vært et enda sikrere middel for å hindre landgangen og voldtektene. Opposisjonen protesterte mot at sjømakten ble forminsket, hvilket uten tvil skjedde til fordel for landmakten som ble ansett som nødvendig for å opprettholde den indre ro. Det florerte rykter om at enkelte admiraler ville søke avskjed på grunn av disse kuttene. Man ventet med utålmodighet på ministerens budsjett, hvorav man spådde at mange tunge pålegg ville bli lagt på folket. Frankrike truet voldsomt. En proklamasjon fra den franske sjøministeren sluttet med ” den engelske regjering omkommen, den franske republikk leve. Man forberedte det engelske kavaleri på en fransk landgang.”⁴⁸²

På samme tid, syntes det engelske ministerium med utrolig forblindelse å fremme Frankrikes planer nå de selv skildret at de ville slåss til landets nesten uungåelige undergang.⁴⁸³

Minervas redaksjonelle syn på krigen mellom England og Frankrike.

Englands syn på den franske revolusjonen var i utgangspunktet noe som kan karakteriseres som avventende skeptisk. Det var ikke snakk om en umiddelbar intervensjon, og man hadde ikke en klar politisk linje ovenfor det franske konventet.⁴⁸⁴ Frankrike var Englands historiske fiende, og det var ikke lenge siden fransk militær assistanse hadde ført til et nederlag i den amerikanske uavhengighetskrigen. Det var heller ikke snakk om en konsensus i det engelske parlament om tilstanden i Frankrike. Opposisjonen stod steilt imot regjeringens skepsis til situasjonen i Frankrike, og man var uenig i en del av de bekymringene som spesielt Edmund Burke ga uttrykk for. Burke uttalte i parlamentet at den franske revolusjon var det:

⁴⁸¹ Minerva, november 1797, 260.

⁴⁸² Minerva, november 1797, 261.

⁴⁸³ Minerva, desember 1797, 395.

⁴⁸⁴ Ehrman, *The younger Pitt, volume Two: The reluctant transition*, 250.

vildeste opprør som kun nedrev og forstyrret monarkiet, kirke, lover, krigsdisiplin og frembrakte skrekkelige udåder. Burke sagde at han hatet all form for despoti, være seg monarkisk, aristokratisk eller demokratisk, men at dette kun var et revolt og ingen forbedring. Britter forsvar deres riksforfatning mot disse vilde angrep!⁴⁸⁵

Dette ble umiddelbart imøtegått av Sheridan fra opposisjonen, med at han anså at den franske revolusjon kun var et utslag av mennesker Sheridan fant denne tale uverdigg en engelskmann, og anså at de franske forhold som kun et tilfelle av mennesker som hevdede sin rett og ønsket forbedrede livsvilkår.⁴⁸⁶ Det som ble omtalt i Minerva debatten var det unike i at Edmund Burke og Pitt var enige om noe. De to hadde kjempet mot hverandre i løpet av hele 1780 tallet i spørsmål om parlamentsreform, men da det kom til Frankrike var man enige. Dette innebar en vesentlig politisk endring hos Pitt, men dette ble ikke annet enn kommentert av Minerva som en raritet. Man kommenterte ikke at dette var en politisk tverrvending. Men for Minerva var det ikke i de påfølgende årene etter 1789 noen indikatorer på at man gikk imot en lengre krig. Det ble nevnt at man i England skulle ruste ned, og dette ble sett på som et tegn som innebar at England hadde fredelige hensikter.⁴⁸⁷ Det ble skrevet at det engelske parlament til tross for opposisjonens argumenter ikke ville anerkjenne den nye franske regjering, men dette ble ikke sett på som en kommende krigserklæring.⁴⁸⁸

Den franske regjering var ny og radikal, og man kunne heller ikke forvente at den etter så kort tid skulle ha normale forbindelser med utenlandske makter. Det var ingen ting som i 1790 skulle tyde på at kampen mellom Frankrike og England skulle utvikle seg til den langvarige og svært betydningsfulle konflikt det ble. Man var bekymret for de interne tilstandene i Frankrike,⁴⁸⁹ men så ikke for seg at det kunne eskalere til en internasjonal stor krig. Dette var også et argument som kan virke plausibelt sett i ettertid. De fleste store internasjonale konflikter i Europa etter freden ved Westfalen i 1648 hadde handlet om landområder, økonomi og ikke minst makt. De fleste krigene hadde en begrenset målsetting, og førte som regel til at en provins eller koloni skiftet konge, men uten at det fikk de store geo-politiske konsekvensene.⁴⁹⁰ Unntaket var den amerikanske uavhengighetskrigen, men den var på et annet kontinent, og var heller ikke direkte sammenliknbar med begivenhetene i Frankrike.

⁴⁸⁵ Minerva, mars 1790, 302.

⁴⁸⁶ Minerva, mars 1790, 302.

⁴⁸⁷ Minerva, november 1790, 267.

⁴⁸⁸ Minerva, desember 1790, 392.

⁴⁸⁹ Evju, *I revolusjonens skygge*, 60.

⁴⁹⁰ Rolf Hobson, *Krig og strategisk tenking I Europa 1500-1945, Samfunnsendring- statssystem-militær teori*, I utg.(Oslo: Cappelen Forlag, 2005),103.

Politiske ideer kunne skape indre splid, men ikke internasjonale stor konflikter. Det kunne man også se av det politiske klimaet i Europa i starten av 1790 tallet. England hadde rustet opp for å få Tyrkia og Russland til å slutte fred, dette var en realpolitisk konflikt av klassisk merke, og et England som gjennom avskrekkende makt sørget for Europas maktbalanse.⁴⁹¹ Da som kong George den 3, åpnet parlamentet i 1792 med en tale hvor Frankrike ikke ble nevnt ved et ord, og han talte om at alle signalene fra Europa tydet på fred, var det heller ingen indikatorer på den kommende krig.⁴⁹² Denne troen på et fredelig Europa ble mer og mer utopisk utover 1792. Frankrike ville tvinge frem et endelig svar fra England om deres holdning til de franske myndighetene, og dette mente Minerva var unødig krigersk fra fransk hold.⁴⁹³ Da man fikk nyhetene om Ludvig den 16 avretting i januar 1793, mente man at dette var nok et argument for at krigspartiet i England ville vinne debatten i parlamentet.⁴⁹⁴ Minerva hevdet at mye av årsaken til det endelige fredsbruddet var behandlingen av Ludvig den 16.⁴⁹⁵ De mente at dommen over den franske kongen og den påfølgende avrettingen gjorde et "motbydelig" inntrykk. Avrettingen hadde gjort den engelske motstanden unison, og man var lenger unna en fredelig løsning.

Det ble senere på året skrevet om de enorme summer den britiske opprustningen krevde, og at krigen ble forsøkt rettfærdiggjort av Pitt. Han hevdet i parlamentet at krigen var en krig som ble ført til forsvar for alle religioner, imot den vanntro religion Frankrike vil innføre.⁴⁹⁶ At man hadde tidligere ført kriger for å bevare Europas maktbalanse, da man førte krig mot en fiende som ville tilintetgjøre arveeneveldet, og innføre et system som ville forkaste hele den engelske konstitusjon.⁴⁹⁷ Konsekvensene av krigen ble for Minerva tydeliggjort, og at de kunne bli høye. Handelen var avskaffet, og dette hadde medført flere private konkurser, og konkursene hadde resultert i opptøyer.⁴⁹⁸ At handelens stopp kunne få alvorlige økonomiske konsekvenser for England var ubestridelig, og Minerva mente at det var et argument for at England egentlig ikke ønsket en krig. Hva hadde man egentlig å vinne? De henviste til rykter om at England ville gjøre alt for å unngå en krig. Ryktene fant man plausible, da man ikke så hva England hadde å vinne på en krig, selv ikke med et heldig utfall. For hvis en eventuell krigslykke skulle medføre nye store landområder som måtte administreres, ville dette kunne

⁴⁹¹ *Minerva*, april 1791, 179.

⁴⁹² *Minerva*, januar 1792, 154.

⁴⁹³ *Minerva*, januar 1793, 138.

⁴⁹⁴ *Minerva*, februar 1793, 265-266.

⁴⁹⁵ *Minerva*, februar 1793, 266.

⁴⁹⁶ *Minerva*, mars 1793, 408.

⁴⁹⁷ *Minerva*, mars 1793, 408.

⁴⁹⁸ *Minerva*, april 1793, 140.

bli kostbart for England, og gi ingen gevinst. Dette mente tidsskriftet ble eksemplifisert av at det imperiet man hadde, var i ferd med å utvikle seg til å bli svært ressurskrevende. For hva skulle man gjøre hvis man vant og tilintetgjorde Frankrikes daværende regime? Ville det føre til uro på hjemmebane? Og hvordan skulle man eventuelt beholde den innenrikspolitiske roen, samtidig som man førte krig med uvisst utfall. Dette var grunner som Minerva mente hadde ført til spekulasjonene om hvorvidt Englands engasjement i stridighetene med Frankrike hadde nådd sitt toppunkt, og ikke ville eskalere ytterligere. De avsluttet argumentasjonen med at Pitt hadde latt noen ord falle i underhuset, da ministeren hadde uttrykt at den franske regjerings utryddelse, ikke nødvendigvis var et absolutt for en eventuell fred.⁴⁹⁹ Minervas tro på fred var basert på et utgangspunkt hvor man ikke så at noen av de stridende partene hadde noen gevinst av stridighetene. Dette førte til den troen på at England ikke ville eskalere konflikten, og forsøke å finne en fredelig slutt på konflikten. Det som kjennetegnet Minervas dekning av krigens utgangspunkt var at man ikke kommenterte Pitts politiske utgangspunkt. At det for de engelske myndighetene ikke var en vanlig stormaktskonflikt som så ofte før på 1700 tallet, men en konflikt av større dimensjoner. Tidsskriftet refererte til Pitts tale i parlamentet hvor han kategorisk hevdet at denne krigen var ulik andre kriger som hadde handlet om Europas maktbalanse.⁵⁰⁰ Men dette ble kommentert som krigsretorikk, og man hadde rett i at rettferdiggjøringen av krig var en vanlig dynastisk praksis. Det man ikke tok høyde for var det inntrykket den franske revolusjon hadde gjort på Pitt og George den 3.

Minerva og Samleren, to ulike utgangspunkter.

For Minerva var det i 1792 og årene fremover en krig man ikke kunne forstå hvorfor man utkjempet. Krigen hadde enorme konsekvenser uten at man kunne se hva man reelt kunne oppnå. Man beskrev et England hvor sivilbefolkningen led fra dag en, og det på grunn av en krig man ikke kunne forstå. Den jevne engelskmann hadde en hverdag hvor næringsveiene hadde stoppet opp, skattene økt og nasjonalformuen brukt på en krig som ikke kunne gi noen fordeler, og som hadde startet ulykksalig.⁵⁰¹ Minerva prøvde ikke i starten av krigen mellom å se etter andre årsaker til krigen, enn de realpolitiske, og da man ikke kunne se de, var det som nevnt ingen logikk bak krigen. Her skilte Minerva seg fra et annet samtidig tidsskrift, Samleren. Mannen som hadde ansvaret for den historiske oversikten i tidsskriftet, Malte

⁴⁹⁹ *Minerva*, juni 1793, 309.

⁵⁰⁰ *Minerva*, mars 1793, 408.

⁵⁰¹ *Minerva*, november 1793, 262.

Bruun, var konsekvent i sitt forsvar av den franske revolusjonen.⁵⁰² Han forsvarte den franske revolusjon, og den til en hver tid den utviklingen den franske revolusjon gikk i gjennom. Det ga seg for eksempel utslag i at han i et nummer hadde en svært rosende artikkel om Robespierre, og hans innsats for folkeopplysning.⁵⁰³ I samme nummer forsvarte han også bruk av summariske henrettelser som et nødvendig onde, så terroren var en revolusjonær nødvendighet.⁵⁰⁴ Da Robespierre ble styrtet, og henrettet, ble det konkludert med at han hadde brakt det på seg selv.⁵⁰⁵ For Bruun var utviklingen i Frankrike til en hver tid et nødvendig steg for å ta revolusjonen videre, og personer han tidligere hadde vært begeistret for, var underordnet revolusjonen.

Det som skilte Samleren under Bruun, fra *Minerva*, var selvfølgelig et annet ideologisk utgangspunkt, og det konsekvente forsvaret for revolusjonen, men også et annet syn på England. For Samleren var England og den engelske samfunnsstruktur et hinder for et revolusjonært og nytt Europa. Samleren mente i større grad enn *Minerva* at krigen mellom England og Frankrike var et oppgjør mellom ideer, et oppgjør om hvilken retning verden skulle gå i. Det ble hevdet i Samleren at den britiske konstitusjon var basert på aristokrati og ulikhet, et samfunn som på ingen som helst måte kunne kalles fritt.⁵⁰⁶ De frihetene England hadde vært kjent for, som trykkefrihet og ytringsfrihet, mente Bruun var friheter som var i stor grad var overdrevet, og langt nær ikke eksisterende.⁵⁰⁷ I et senere nummer gikk han også til angrep på en artikkel i *Minerva*. Det var en artikkel *Minerva* hadde skrevet om ytringsfriheten i England, og dens vilkår. Bruun mente at artikkelen var direkte feil, det eksisterte muligens noe reell frihet igjen, men den var liten og minskende.⁵⁰⁸ For Malte Bruun var England et land basert på moralsk forkastelige ideer, og under en konge og minister som han mente ikke ville sky noen midler for å bekjempe den rette vei, det vil si den revolusjonære. Pitt ble omtalt som et menneske som ” besatt hele Tiberius og Neros forsonlighet”.⁵⁰⁹ Sammenlikningen med Roma, og dens skjebne var noe han kom tilbake til. Han mente at England i 1794 var i samme situasjon som Roma under Tiberius og Domitian, at nasjonen gikk med faste og hurtige skritt deres skjebne i møte.⁵¹⁰ For Samleren var kampen mellom England og Frankrike en

⁵⁰² Evju, *I revolusjons skygge*, 62.

⁵⁰³ *Samleren*, historien for mai 1794, 360.

⁵⁰⁴ *Samleren*, historien for mai 1794, 358-59.

⁵⁰⁵ *Samleren*, historien for august 1794, 134.

⁵⁰⁶ *Samleren*, Historien for april 1794, 293.

⁵⁰⁷ *Samleren*, Historien for mai 1794, 368.

⁵⁰⁸ *Samleren*, Historien for august 1794, 423.

⁵⁰⁹ *Samleren*, Historien for mai 1794, 368.

⁵¹⁰ *Samleren*, Historien for mai 1794, 369.

ideologisk krig, en krig om hvilken utvikling verden skulle ta. Dette stod i motsetning til Minerva sitt syn. For Minerva var det i 1794 snakk om en krig av gammelt mønster. Det vil si en konflikt om maktbalanse, og ikke om en endring av verdens bilde. De var ikke alene om å plassere konflikten med England i en klassisk real politisk ramme, hvor da England i følge Minerva ikke hadde noe grunnlag for krig. Det Minerva undervurderte var den effekten den franske revolusjon hadde på den engelske konge og minister. At man undervurderte deres reaksjon og synspunkt på revolusjonen var ikke unaturlig med tanke på Englands i utgangpunktet avventende holdning til revolusjonen i Frankrike. Man hadde i England et håp om at man kunne unngå krig frem til sent i 1792, men da fred ikke lenger var et alternativ, ble det for England ikke kun en krig mot Frankrike, men en krig mot de franske ideene.⁵¹¹ For det som var skremmende for Pitt og kongen var ikke opprørene i seg selv, man hadde i England lang erfaring med lokale opprør mot styresmaktene. Det var flere eksempler på at dårlige innhøstninger kunne føre til lokale opprør, og det hadde vært en stor streik i 1775 i Liverpool.⁵¹² Opptøyene på 1790 tallet var kun marginalt større enn hva man tidligere hadde erfart, men bekymringen økte på grunn av at man fryktet de hadde en bakgrunn i fransk inspirerte politiske ideer. Den enorme suksessen til Thomas Paines bok ble også sett på som et direkte angrep på den engelske konstitusjon, og samfunnsstruktur. For Minerva var den europeiske krigen fra starten av fatal på grunn av at den hadde så enorme samfunnsmessige konsekvenser for hele Europa, at den ideologiske siden var avgjørende ble avfeid. Men for Pitt og George den 3 var den franske revolusjon et symbol på en ny verdensorden som ville kullkaste det man oppfattet som sivilisasjon. Pitts politikk på 1790 tallet stod i sterk kontrast til den reformvennlige politikeren fra 1780 tallet, og årsaken til denne fundamentale politiske endringen var den franske revolusjon. Den hadde ført Pitt sammen med Edmund Burke under forståelse at det ikke kun handlet om de vanlige dynastiske konfliktene, men et oppgjør om hvordan verden skulle se ut, og hvilke ideer den skulle bygge på. For Pitt og Burke var det engelske samfunnet på mange måter et Utopia. Ikke i den forstand at den engelske konstitusjon var perfekt, men den hadde ført til et samfunn med bredere politisk deltagelse, enorm økonomisk vekst og et stabilt styresett. For Burke var den engelske konstitusjon, og det engelske parlament bolverkene for den engelske sivilisasjon, og et angrep på en av institusjonene var et angrep på det som hadde gjort England unikt i verdensammenheng.⁵¹³ Burke var ikke en prinsipiell motstander av folkets rett til opprør mot myndighetene, det

⁵¹¹ Palmer, *The Age of the Democratic Revolution, II The Struggle*, 459.

⁵¹² Ehrman, *The Younger Pitt, volume Two: The reluctant transition*, 93.

⁵¹³ Palmer, *The Age of the democratic revolution, The Challenge*, 308.

hadde på sett og vis vært bakgrunnen til den ærefulle revolusjon av 1688. Men et opprør mot styresmaktene kunne kun forsvares ved at man var utsatt for et styre som misbrakte sitt ansvar ovenfor sine undersåtter, dette mente han ikke hadde skjedd i den franske revolusjon. For han var den franske revolusjon et:

An unforced choice, a fond election of evil.⁵¹⁴

Det som hadde foregått i Frankrike kunne skje i England hvis man ikke bevarte de søylene for sivilisasjonen, som konstitusjonen, og parlamentet var. Derfor var et hvert forslag om parlamentsreform for Burke et revolusjonært angrep på sivilisasjonen.⁵¹⁵ For Burke og Pitt var Thomas Paines verk om "the rights of man" et angrep på denne sivilisasjonen, og dens popularitet en svært alvorlig advarsel. Burkes argument var at Paines ideal om et fritt individ som skulle styre seg selv, og hvis dette ikke var mulig velge representanter for å representere seg, en politisk ide som kullkastet det engelske samfunn. For Burke var:

Society, a contract between the dead, the living and the unborn.⁵¹⁶

Det betød at en levende generasjon hadde ingen rett til å ignorere hva tidligere generasjoner hadde ansett som fornuftig, og heller ingen rett til å utsette kommende generasjoner for hva man for øyeblikket fant fornuftig. Det som kunne virke fornuftig i øyeblikket var ikke nødvendigvis fornuftig om ti år. Den engelske revolusjon av 1688 hadde ført til et England som aldri hadde vært mer velstående eller friere, og hvis man kun leflet med ideen om reform, rokket man ved sivilisasjonens boltverk. Pitt var på ingen måter like fanatisk som Burke, og hadde vært avventende etter revolusjonen, men fra slutten av 1792 var han overbevist om at krigen var nødvendig, og at den var ulik andre kriger. Historikeren R. R. Palmer hevdet at den engelske regjering, og da særlig etter 1797 ikke kunne se noen annen løsning på krigen enn undergangen til en av partene. Man ville aldri være trygg eller ha et stabilt Europa så lenge det eksisterte nasjoner hvis regjering var bygget på de franske grunntankene.⁵¹⁷ For Palmer var den engelske seier over Napoleon i 1815, en seier som førte til den engelske storhetstiden på 1800 tallet, og at England alene kom ut de franske revolusjonskrigene med et ideologisk og maktpolitisk hegemoni som preget 1800 tallet.⁵¹⁸ Det var den engelske konservatismen som preget wienerkongressen i 1814-1815, og det politiske dokumentet som ble sluttet. Så man

⁵¹⁴ Palmer, *The Age of the democratic revolution, The Challenge*, 311.

⁵¹⁵ Palmer, *The Age of the democratic revolution, The Challenge*, 312-313.

⁵¹⁶ Palmer, *The Age of the democratic revolution, the Challenge*, 314.

⁵¹⁷ Palmer, *The Age of the democratic revolution, the struggle*, 459.

⁵¹⁸ Palmer, *The Age of the democratic revolution, the struggle*, 459.

kan hevde sett i perspektiv at den krigen som Samleren skildret mellom to ideologiske motpoler var en bedre forståelse av situasjonen på 1790 tallet enn hva Minerva hadde.

Den dansk/norske nøytralitetspolitikken på Minerva.

Den danske utenrikspolitikken i siste halvdel av 1700-tallet var preget av et nøytralitetsprinsipp. Man hadde et kortvarig brudd på dette da man måtte oppfylle sine allianseforpliktelser ovenfor Russland i den såkalte "Tyttebærkrigen".⁵¹⁹ Men man var opptatt av å ikke velge side i den konflikten som eskalerte etter den franske revolusjon. Dette ble vanskeligere da krigserklæringen fra England ble fulgt opp med en utlysning av fritt kaperbrev mot franske skip, og skip på vei mot Frankrike.⁵²⁰ I september 1793 ble det offentliggjort i Minerva at den engelske representant i Danmark hadde sendt et brev til greven av Bernstorff angående den danske nøytralitetspolitikken.⁵²¹ England aksepterte ikke at Danmark forholdt seg til en handelsavtale med Frankrike som var underskrevet før 1789, og ville ikke akseptere dansk/norsk handel med Frankrike. England presset dobbeltmonarkiet til å forby salg av franske priser i Norge, og kaperfartøyer oppsøkte norske havner.⁵²² Men selv om England oppførte seg aggressivt mot dansk/norske fartøyer, ville ikke Bernstorff risikere nøytralitetspolitikken. Man unnlot å bruke krigsskip til å beskytte handelsskip, i frykt for at det kunne medføre en væpnet konflikt med engelske skip.⁵²³ Man var med andre villig til å strekke seg langt for å unngå å velge side i krigen, tap av last og skip var en pris man var villig til å leve med. Men den dansk/norske nøytralitetspolitikken hadde også konsekvenser for den dansk/norske offentlighet, og tidsskriftet Minerva i særdeleshet. Man kan hevde at Minerva ble et offer for sitt gode rykte.

Christen Pram opplevde at han ble utsatt for press fra myndighetene på grunn av at fremmede makter opplevde artiklene i Minerva som en troverdig representasjon for myndighetenes politikk.⁵²⁴ Det førte til et politisk press som gjorde at han fant det umulig å fortsette som redaktør for Minerva. Hans arvtager Råhbek hadde en kraftig kommentar angående den engelske utenrikspolitik i august 1794. Man mente at England ikke aksepterte selvstendige

⁵¹⁹ Bjørge, Narve, Rian, Øystein, Kaartvedt, Alf. *Selvstendighet og union, fra middelalderen til 1905*.198.

⁵²⁰ *Minerva*, Juli 1793,130.

⁵²² Bjørge, Narve, Rian, Øystein, Kaartvedt, Alf. *Selvstendighet og union, fra middelalderen til 1905*, 209.

⁵²³ Bjørge, Narve, Rian, Øystein, Kaartvedt, Alf. *Selvstendighet og union, fra middelalderen til 1905*.211.

⁵²⁴ Rønning. *Rationalismen Tidsalder*,.24.

nasjoners nøytralitetsrett, såfremt den ikke gagnet den engelske politikks målsetninger.⁵²⁵ En annen ytring fra Råhbek om utenrikspolitiske forhold fikk den konsekvens at de danske myndighetene ga ham en streng irettesettelse, og man informerte ham om konsekvensene av fortsatte ytringer i samme ånd ville kunne få for ham og tidsskriftet.⁵²⁶ Grunnen til at de danske myndighetene reagerte ovenfor Råhbek var at man mente hans artikkel satt den danske nøytralitet i fare. Presset fra myndighetene sørget for at Råhbek også overveide å fratre sin stilling.⁵²⁷ Det vil si at de to skaperne av *Minerva* begge ble utsatt for sterkt politisk press for ytringer som kunne skade den danske nøytralitetspolitikken. Så Englands beslutning om at man nektet å akseptere den danske nøytraliteten fikk konsekvenser for *Minerva*, redaktørene og den dansk/norske ytringsfrihet.

Krigens økonomiske konsekvens.

For som tidligere nevnt var det krigens konsekvenser, og de menneskelige lidelsene som var sentralt for *Minerva*. Det man var spesielt bekymret for, var den engelske økonomien. Man skildret fra krigens første dag de konsekvensene den hadde. Stort antall nye konkurser etter handelens stopp, og dette rammet bredt. Det var ikke kun forbeholdt de fattige, men også stadig flere velhavende. Fabrikker og industrianlegg stoppet opp, og gjorde et stort antall mennesker arbeidsledige. Man beskrev en engelsk regjering som prøvde å holde liv i de anlegg som fortsatt eksisterte ved at man trykket opp penger for å kjøpe fra bedriftene. En politikk opposisjonen, og *Minerva* mente var svært farlig.⁵²⁸ Denne bekymringen for de engelske finansene viste seg i hvert eneste nummer av *Minerva* som omtalte England. Man var forferdet over de summene Pitt lånte for å finansiere krigen, og var bekymret for at engelske økonomi beveget seg mot det nivå den franske økonomi hadde vært før 1789.⁵²⁹ Denne bekymringen ble gjentatt og gjentatt av *Minerva* på 1790 tallet. Og de forsikringene man fikk fra Pitt om at den engelske økonomi befant seg vel mente man kun var retoriske grep for å berolige folk og kreditorer.⁵³⁰ At man mente at Englands økonomi var på ville veier kan også det tyde på at man trykket et innlegg av Thomas Paine om den engelske finansielle situasjon i sin helhet. Thomas Paine mente at det britiske finanssystem vil avgå ved døden. Han mente at både Dr. Price og Adam Smith hadde spådd systemets undergang for det var i

⁵²⁵ *Minerva*, august 1794,258.

⁵²⁶ Rønning, *Rationalismens tidsalder*, 9.

⁵²⁷ Rønning, *Rationalismens tidsalder*,10.

⁵²⁸ *Minerva*, september 1793, 310.

⁵²⁹ *Minerva*, januar 1795, 124-125.

⁵³⁰ *Minerva*, april 1796,124.

alle systemers natur, men de hadde ikke brukt data for sin forklaringsmodell. Smith mente at den tiltagende gjelden hos de europeiske nasjonene ville føre til finanssystemets kollaps og Europas undergang. Thomas Paine:

Smiths utsagn ga et sterkt inntrykk, men ingen overbevisning.⁵³¹

Paine sa at han ikke vil spå noe, men dra slutninger av velkjente opplysninger mente han at England ville gå konkurs under master Pitts levetid, forutsatt at hans liv fikk en normal lengde. Hvor lang levetid han får før han faller overlater jeg andre til å spå sa Paine. Problemet med Frankrike og USA sitt finanssystem hadde vært at de hadde et papirpengesystem mente Paine. All kapital sirkulerte blant befolkningen, og følgen var at mengden kapital i omløp var uforholdsmessig stor i relasjon til befolkningsantallet og mengden produkter på markedet, dette førte til at markedet ble forstoppet og verdien falt.⁵³² Det engelske finanssystem var ulikt de nevnte to på et vesentlig område, nemlig at kapitalen ikke fløt fritt. Hvis så hadde vært tilfelle ville den enorme gjelden til England ført til øyeblikkelig kollaps. Ved at kapitalen var bundet opp og skjult var det britiske system forskånet for en hurtig undergang. Men da nærmet nasjonen seg uansett den samme skjebne.⁵³³ Pitt foreslo at man skal betale ned gjelden med en million årlig, mens han samtidig økte den med 20 mill årlig. Dette mente Paine var det samme som å sette en mann med treben til å løpe etter en hare, jo lengre han enn løp desto lengre var han fra den. Det som førte til den franske revolusjon var økonomiske underskudd og det førte til en omveltning av statssystemet, det britiske underskuddet ville også føre til et regjeringsskifte.⁵³⁴ Minerva tok ikke Paine sin økonomiske metode som en sannhet, men man var oppriktig bekymret. Man sa i april 1796 at skulle Thomas Paine sine påstander om de engelske finansene være sanne eller kun virke troverdige blant befolkningen, vil Pitts fall være like grøsselig som unngåelig.

Denne bekymringen for krigens omkostning var langt mer sentral for Minerva enn det ideologiske aspektet. Som det er vist til tidligere var Minerva svært opptatt av hvordan mennesket som individ ble behandlet, og under hvilke kår de levde. Da var det ikke rart at tidsskriftet var bekymret for den hungersnøden som eksisterte i England, og hva den økende arbeidsledigheten førte til av sosiale problemer. Men sannsynligvis var man også svært bekymret for hvordan den engelske økonomiens tilstand ville influere resten av Europa. Dette

⁵³¹ *Minerva*, april 1796, 104.

⁵³² *Minerva*, april 1796, 104.

⁵³³ *Minerva*, april 1796, 106.

⁵³⁴ *Minerva*, april 1796, 119.

var en helt ny situasjon. Økt handel hadde ført til en globalisert økonomi, og da England var denne økonomiens lokomotiv var det ikke rart at man fryktet at dette kunne få alvorlige og uante konsekvenser for Norge/Danmark, og resten av Europa. Dette gjaldt spesifikt for Norge. Den norske økonomien var avhengig av den engelske i langt større grad enn hva Danmark var. Trelasthandelen med England var nøkkelen til Christianias rikdom på slutten av 1700-tallet og var svært konjunkturutsatt for Englands behov for trelast var varierende.⁵³⁵ Konjunktorene kunne variere fra år til år av ulike årsaker som værforhold, naturforhold, tonnasjespørsmål, og Englands til en hver tids utenrikspolitiske situasjon.⁵³⁶ Av de norske trelasteksportørene var Bernt Anker den mest fremstående og formuende. Han var i den siste halvdel av 1700-tallet Norges rikeste mann og et konservativt estimat tilsier at han på høyden eide 25 % av sagbruk og skog i Norge.⁵³⁷ Trelasten var ryggraden i firmaet og selv om han på ulike tidspunkt var innblandet i ulik næringsvirksomhet utgjorde den delen aldri en betydelig del av inntektene til det Ankerske firma. Det meste av tømmer som ble hogd i de skogene Bernt Anker eide ble eksportert, og eksportdestinasjonen var som oftest England. I 1775 som var et normalår for Bernt Anker eksporterte han 930 000 bord og av det stod eksporten til England for 87 %.⁵³⁸ I 1775 stod norske skip for 58 % av frakten over Nordsjøen, men dette steg suksessivt etter at krigen mellom England og de amerikanske koloniene brøt ut.⁵³⁹ Englands skip ble brukt til å frakte forsyninger til krigen i Nord-Amerika og dette fikk en synergieffekt for norsk skipsfart hvis total andel av eksporten over Nordsjøen gikk fra 58 % i 1775 til over 99,25 % i 1781.⁵⁴⁰ Så man kan hevde at akkurat denne krigsinvolvingen hadde en positiv konsekvens for norsk maritim utvikling, men stort sett levde Bernt Anker og andre trelasteksportører i konstant frykt for hva Englands utenrikspolitiske agenda ville føre med seg av konsekvenser for trelasteksporten. Og dette var også noe av det bakteppet for Minervas bekymring for krigen, og deres manglende forståelse for ideologiske årsaksforklaringer.

Krigen mellom England og Frankrike mellom 1794-1797 fikk store konsekvenser for trelasteksporten til England som var svært lav i de årene, og medførte likviditetsproblemer for de norske eksportørene. Hvis man hadde sett grafisk på trelasteksporten til Bernt Anker ville man av Ankers eksport nærmest lese Englands utenrikspolitiske situasjon. I krigsår var det nærmest ingen engelske skip som henter trelast, og også en nedgang i tonnasje, i rolige år var

⁵³⁵ Davidsen. "Bernt Anker i nytt lys" 36.

⁵³⁶ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 42.

⁵³⁷ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 36.

⁵³⁸ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 44.

⁵³⁹ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 44.

⁵⁴⁰ Fladby. "Bernt Anker som trelasthandler" 52.

situasjonen annerledes og tonnasjen økte voldsomt.⁵⁴¹ Det var enorme fortjenester å hente på trelasteksporten i gode år, men den kunne også stoppe helt opp og det kunne få store nasjonale konsekvenser. Bernt Anker og andre eksportørers virksomhet finansierte ikke kun deres egen luksuriøse livsstil, men en stor del av det norske folk var avhengig av eksporten. Rolf Fladby henviste til en påstand om at Bernt Ankers virksomhet sysselsatte indirekte eller direkte over 20 000 mennesker.⁵⁴² Og hvis man da la til grunn folketellingen av 1769 som estimerte Norges befolkning til 723 618 sa det seg selv hvilken enorm betydning trelasteksporten hadde for det norske samfunn. Dette var den virkeligheten som var viktig Minerva, hungersnød i England på grunn av en stor internasjonal krig, medførte store handelskonsekvenser for Europa, for Norge medførte en langvarig krig en sannsynlig økonomisk katastrofe, og det overskygget en krig motivert blant annet av politiske ulikheter. Hvis man kan hevde at man også i Danmark/Norge fikk en bredere politisk debatt med det Jürgen Habermas har kalt utvidelsen av den offentlige sfære, var dette en utvikling Minerva var en del av, og også hadde som mål. Hvis man hadde et offentlig rom hvor politisk diskurs var til stede, og hvor kun argumentets kraft var den avgjørende faktoren.⁵⁴³ Var hungersnød for Minerva tyngre i vektskålen enn engelsk konservatisme.

⁵⁴¹ Fladby." *Bernt Anker som trelasthandler*" 62.

⁵⁴² Fladby." *Bernt Anker som trelasthandler*" 75.

⁵⁴³ Jürgen Habermas. *Offentligheten institusjoner & Den ambivalente oppfatningen av offentligheten i liberalismens teori. Borgerlig offentlighet, dens fremvekst og forfall 1991*. Gyldendal Norsk Forlag, 1991. 28.

Kapittel 7: Konklusjon.

Konklusjon.

Et hypotetisk utgangspunkt var at dekingen av slavehandelsdebatten i England, hvor Minerva tok et klart politisk standpunkt, startet en offentlig debatt i Danmark/Norge som kan ha påvirket beslutningen om å forby slavehandelen som første land i Europa. Det er godt mulig at den omfattende engelske debatten som ble referert i detalj i Minerva spilte en betydning. Man vet av abonnementslistene at kongefamilien og samfunnets øvre sjikt leste Minerva, men det er selvfølgelig ikke mulig å stadfeste hvor avgjørende den engelske innflytelsen var. Selve slavehandelsdebatten ble i Minerva fremhevet som et eksempel på fordelene ved et parlamentarisk styresett. Man uttalte ikke spesifikt at dette var et styre man ville foretrekke, men man kom stadig tilbake til det essensielle ved en levende politisk debatt som instrument for politisk endring. At man gjennom parlamentarisk debatt fikk frem alle aspekter ved en sak. En politisk behandling i det engelske parlamentet sørget for at nyansene i en politisk sak kom frem, og gjorde parlamentarikerne i stand til å foreta veloverveide beslutninger. At man da som var tilfelle i den engelske slavehandelsdebatten oppnådde en tverrpolitisk enighet i et sentralt moralsk spørsmål ble også fremhevet.

Denne idealiseringen av det engelske politiske system i slavehandelssaken ble etter hvert snudd til en nærmest foraktfullt syn på den parlamentariske behandlingen av saken. Det som hadde vært en beslutning som var en seier for opplysningen, tanken og vitenskapen.⁵⁴⁴ Ble snudd til en skepsis ovenfor et system hvor voterte forslag kunne treneres og ikke gjennomføres ved hjelp av ordbruk i lovforslaget som ”gradually” i slavehandelsforbudet var et eksempel på.⁵⁴⁵ At man i tillegg kunne trenere gjennom stadige nedsetninger av nye utvalg gjorde at Minerva etter hvert ble desillusjonert av det engelske parlamentariske system. For den offentlige politiske debatt man hadde fremhevet som eksemplarisk, og nærmest som et idealinstrument for en liberalisering av samfunnet, ble kun for Minerva et bilde på parlamentarisk hjelpeløshet. Man fremhevet for eksempel stadig at Wilberforce fremla nye lovforslag for å få fremskyndet et tidspunkt hvor slavehandelen skulle forbys i underhuset som gikk igjennom, men Minerva kommenterte kun desillusjonert at den virkelige kampen ville stå i overhuset.⁵⁴⁶ Man hadde ikke lenger tiltro til parlamentet som effektivt organ. Og

⁵⁴⁴ *Minerva*, april 1792, 158.

⁵⁴⁵ *Minerva*, april 1792, 296,

⁵⁴⁶ *Minerva*, mars 1794, 389.

det senter for levende politisk debatt man hadde skrevet begeistret om, var snudd til et senter hvor egeninteressene alltid vant hvis de ble stilt opp mot et moralsk spørsmål.

Det synspunktet Minerva i utgangspunktet hadde hatt til det engelske parlamentet som en progressiv instans i slavehandelssaken, gjaldt også andre politiske spørsmål. Pitt var før 1790-tallet sett på som en reformvennlig politiker, som ønsket å forandre de aspektene ved den engelske konstitusjon som var udemokratiske. Spesielt gjaldt dette valgreformene, og da man i tillegg på 1780-tallet ga den katolske del av Irland økte borgerrettigheter, holdt skattenivået nede og drøftet religionsfrihet på høyt politisk nivå var det eksempler på England som den liberale foregangsnaasjon. En nasjon hvor politikere førte landet i en progressiv retning som var i tråd med tidens politiske tankegods. Da samtlige av disse feltene som hadde blitt trukket frem som eksempler på progressiv politikk ble snudd til en reaksjonær politikk fra de engelske myndighetene, ble Minerva desillusjonert over den engelske politikken.

Det man tidligere hadde hevdet var et land hvor parlamentet gjennom politisk debatt kom frem til gode politiske løsninger, ble man vitne til en politisk debatt hvor det ene partiet ikke hadde noen annen makt enn selve protesten. Og det førte at man mistet troen på det engelske politiske system. Man hevdet at Pitts politiske parti bevisst benyttet majoriteten i parlamentet til å opprettholde arkaiske valgordninger for å beholde sin makt.⁵⁴⁷ At det ikke lenger var snakk om et parlamentært system, men et politisk system hvor ministeren gjennom tvilsomme metoder konsoliderte sin maktposisjon. Men Minerva skilte ofte mellom hva som var mangelen ved det engelske politiske system, og Pitts handlinger. Det var Pitt som ødela det engelske politiske system gjennom sitt maktmisbruk, systemets feil var at man ikke kunne gardere seg mot det. At man for eksempel hadde mulighet til å suspendere lover som regulerte individets frihet var noe man ikke aksepterte, og ministerens begrunnelse for de ulike frihetsbegrensende forslagene at de var nødvendige på grunn av nasjonens sikkerhet, ble konsekvent avvist av Minerva. Man tok konsekvent et redaksjonelt standpunkt som var for individet og dets rett til å uttrykke seg, og slippe å leve under et vilkårlig politisk styre. Prinsippfastheten til det menneskelige aspektet ble svært tydelig da det kom til dekingen av det irske spørsmålet. Man hadde i dette spørsmålet som i spørsmålet om slavehandel og frihetsbegrensende tiltak et utgangspunkt som var absolutt. Ingen realpolitiske hensyn kunne forsvare undertrykking av individer. Dette var det sentrale for Minerva i dekingen av den politiske endringen i England. Man tok konsekvent standpunkt for mennesket. Det fantes ikke

⁵⁴⁷ Minerva, juni 1792,305.

en sikkerhetspolitisk årsak som kunne forsvare vilkår maktutøving. Dette ble spesielt klart da man skildret begivenhetene i Irland. Det var en helt åpenbar risiko for at irene ville assistere Frankrike ved en eventuell landgang, og derfor kan man forstå de engelske myndigheters frykt for et større irsk opprør. Men dette var for Minerva ikke sentralt. Man mente at det irske opprøret ikke var et resultat av nasjonalisme, men av stemoderlig behandling av England. Derfor forstod og forsvarte man det irske opprøret, men mente også at det var håp om forsoning hvis England endret politikken i en human retning. Man var urokkelig på hva man mente var en moralsk korrekt handlemåte, men pragmatisk til hvordan man kunne løse problemet. Dette var kjennetegnet for Minerva da det kom til spørsmål som involverte etiske problemstillinger, man var standhaftig på prinsipp, men pragmatisk på metode.

Krigen mellom England og Frankrike var ikke i samme grad som de andre temaene i oppgaven et spørsmål om moral. Her ble det for Minerva et spørsmål om realpolitikk, hvor man mente at svaret på spørsmålet var åpenbart for alle andre enn engelske myndigheter. For det var gjennomgående fortvilelse som preget dekningen av Englands politikk ovenfor Frankrike. Man forstod ikke de engelske myndighetenes hardnakkede holdning ovenfor Frankrike, og man refererte til Pitts forsvar for sin politikk, men man så det ikke som noe annet enn retorikk. Dette var gjennomgående for Minervas dekning av krigen, man var konsekvent for de argumentene som ble anført for fred med Frankrike. Det var ingen argumenter som Pitt kunne komme med som kunne forsvare krigens enorme kostnader.

Minervas argumentasjon i dette spørsmålet var på mange måter i overensstemmelse med tidsskriftets innstilling til de øvrige behandlede temaer. Man hadde et grunnleggende humanistisk verdenssyn, hvor det skulle svært mye til for at vilkårlig maktutøvelse ovenfor andre individer kunne aksepteres. Krigens omkostninger var enorme, og presset på dobbeltmonarkiets nøytralitet førte til økte politiske føringer på den ytringsfrihet man insisterte på eksisterte. Det var åpenbart at både Pram og Råhbek utover 1790-tallet følte at deres ideal om den frie ytring som den viktigste av alle menneskets rettigheter, var i ferd med å tape terreng til fordel for geopolitiske realiteter.

Minerva blir ofte fremstilt som det i særklasse mest betydningsfulle tidsskriftet i den felles dansk/norske offentligheten på slutten av 1700-tallet. De fleste trekker frem tidsskriftets historiske oversikt som den delen som skilte Minerva fra dens samtidige. Minerva hadde et opplag på 1500, og flesteparten av de tilhørte hva man har definert som den øvre middelstand. Det er åpenbart at Minerva vant stor popularitet hos sine lesere, man hadde et jevnt høyt

opplag. Og det kan tyde på at Minervas redaksjonelle profil var på linje med hva mange i den øvre middelstand mente om sentrale samtidsspørsmål, og kan da fortelle vår egen tid en god del om hvordan middelstanden tenkte om store temaer i en svært turbulent epoke. På den måten blir Minerva et essensielt tidsvitne til noen svært dramatiske år i vår felles fortid.

Kilder og Litteratur.

Kilder.

Clarke, Edward Daniel. *"Reise i Norge 1799"*. Oslo-Bergen-Trondheim, Universitetsforlaget,

Malthus, Thomas. *Reisedagbok fra Norge 1799*. Oslo, Cappelen, 1968

Minerva. Tidsskrift, årgangene fra 1787-1798.

Samleren. Tidsskrift, årgang 1794.

Woolstonecraft, Mary. *Min nordiske reise*. Gyldendal Norsk Forlag. Oslo:1976

Litteraturliste

Anderson, M.S. *Europe in the Eighteenth Century 1713-1789*. Essex: Pearson Education. 2000.

Bjørge, Narve. Rian, Øystein. Kaartvedt, Alf. *Selvtendighet og Union, fra middelalderen til 1905*. Oslo: Universitetsforlaget. 1995.

Burke, Edmund. *Reflections on the Revolution in France*, edited by J.C.D. Clark. Stanford: Stanford University Press. 2001.

Calhoun, Craig. *Habermas and the Public sphere* edited by Craig Calhoun. Cambridge, Massachusetts, and London, England. Massachusetts Institute of Technology. 1999.

Claydon, Tony. *Europe and the making of England, 1660-1760*. Cambridge: Cambridge University Press. 2007.

Collett, John Petter. *Historien om Universitetet i Oslo*. Oslo: Universitetsforlaget. 1999

Daae, Ludvig. Roar Tank. *Det gamle Christiania*. Christiania: Cappelen. 1924.

Dauidsen, Øyvin. *Bernt Anker i nytt lys* Oslo: Cammermeyer. 1944.

Dyrvik, Ståle, Anders Bjarne Fossen, Tore Grønlie, Edgar Hovland, Helge Nordvik, Stein Tveite. *Norsk økonomisk historie 1500-1970, band 1, 1500-1850* Oslo-Bergen-Trondheim: Universitetsforlaget, 1979.

Dyrvik, Ståle. *Norsk Historie, 1625 – 1814*. Gjøvik: Det Norske Samlaget, 2 opplaget, 2004.

Ehrman, John. *The younger Pitt, The years of acclaim*. London: Constable. 1969.

- Ehrman, John. *The younger Pitt, volume Two: The reluctant transition*. London: Constable. 1983.
- Eide, Martin. *Norsk Presses Historie 1660-2010, en samfunns makt blir til*. Oslo: Universitetsforlaget. 2010.
- Evju, Håkon. *I revolusjonens skygge. En studie i den dansk-norske opplysningens politisering 1789-1799*. Masteroppgave i historie våren 2008
- Feldbæk, Ole. *Danmark-Norge 1380-1814 Nærhet og adskillelse 1720-1814*. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.
- Fiskaa, Haakon. *Den norske presse før 1850*. Fredrikstad: Institutt for Journalistikk. 1985.
- Fladby, Rolf. *Bernt Anker som trelasthandler*. Hovedoppgave i historie, 1943. Universitet i Oslo. 1943.
- Frydenlund, Bård. *Stormannen Peder Anker*. Oslo: Aschehoug & CO. 2009
- Gøbel, Erik. *Det danske slavehandelsforbud 1792 Studier og kilder til forhistorien, forordningen og følgerne*. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 2008.
- Habermas, Jürgen. *Offentligheten institusjoner & Den ambivalente oppfatningen av offentligheten i liberalismens teori. Borgerlig offentlighet, dens fremvekst og forfall 1991*. Gyldendal Norsk Forlag. 1991.
- Habermas, Jürgen. *Borgerlig offentlighet*. Oslo: Gyldendal, 2002.
- Hill, Christopher. *The Century of Revolution 1603 – 1714*. London: Routledge. 1991.
- Hobson, Rolf. *Krig og strategisk tenkning i Europa 1500-1945, Samfunnsendring – statsystem – Militærteori*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2005.
- Holck, Per. *Bernt Anker- Samtid, liv og forfatterskap*. Oslo: Solum Forlag AS, 2005
- Hoppit, Julian. *A land of Liberty? England 1689-1727*. Oxford: Clarendon Press. 2000.
- Høyer, Svennik. *Pressen mellom teknologi og samfunn Norske og internasjonale perspektiver på pressehistorien fra Gutenberg til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget. 1995

- Lunden, Kåre. *Norsk grålsysning. Norsk nasjonalisme 1770- 1814 på allmenn bakgrunn.* Gjøvik: Det Norske Samlaget. 1992.
- Morgan, Kenneth. *Slavery, Atlantic Trade and British Economy, 1660 -1800.* Cambridge: Cambridge University Press. 2000.
- Ottosen, Rune.Røssland, Lars Arve, Østbye, Helge. *Norsk Pressehistorie.* Oslo: Samlaget. 2002.
- Palmer, R.R. *The Age of the Democratic Revolution, The Challenge.* New Jersey: Princeton University Press, 1959.
- Palmer, R.R. *The Age of the Democratic Revolution, II The Struggle.* New Jersey, Princeton University Press, 1970.
- Palmer,R.R. Colton, Joel. Kramer,Lloyd. *A history of the modern world.* New York: McGrawHill. 2002.
- Pennington, D.H. *Europe in the seventeenth century* Second edition. Eastbourne: Longman, 2003.
- Polak, Ada. *Wolffs & Dorville, et norsk-engelsk handelshus i London under Napoleonskrigene, en kulturhistorisk skildring.* Oslo: Universitetsforlaget, 1968.
- Pugh, Martin. *“Britain Since 1789 A Concise history.* New York: palgrave. 1999
- Rian, Øystein. *Utdrag fra Maktens historie i dansketiden Maktens historie i dansketiden. Makt og demokratiutredningen 1998-2003.* 2003
- Rian, Øystein. *For Norge Kjempers Fødeland, 12 portretter frå Dansketida.* Gjøvik: Det Norske Samlaget. 2007.
- Ringvej,Mona. *Angrepet på Københavns nyhetsmonopol, tilblivelsen av Christianias første nyhetsavis. Efterretninger og Opmuntringer angaaende de nærværende Krigsbegivenheder.* Artikkel 2008. 2.
- Rønning, Frederik. *Rationalismens Tidsalder III.* København, Karl Schønbergs Forlag, 1896.
- Sars, Ernst Johan. Holmsen Andreas. *Udsigt over den norske historie utvalgte kapitler v/ Andreas Holmsen.* Oslo: Universitetsforlaget, 1967.

Seip, Jens Arup. *Teorien om det opinionsstyrte enevelde*. Historisk tidsskrift 1958.
Universitetsforlaget, 1958.

Steen, Sverre. *Det Norske folks liv og historie, gjennom tidene Tidsrummet 1770 til omkring 1814*. Oslo: H. Aschehoug & CO, 1932.

Thomas, Hugh. *Slave Trade, The History of the Atlantic Slave Trade 1440-1870*. London: Picador. 1997.

Tjønneland, Eivind. *Opplysningens Tidsskrifter Norske og Danske periodiske publikasjoner på 1700-tallet*. Bergen, Fagbokforlaget, 2008.